

ARCHIWUM DIECEZJALNE WE WŁOCŁAWKU
DZIAŁ I: DOKUMENTY
SERIA I: INWENTARZ REALNY

ZESZYT 1

ORYGINALNE DOKUMENTY SAMOISTNE
Z XIII WIEKU

OPRACOWAŁ KS. STANISŁAW LIBROWSKI

TWÓRCOM
I OPIEKUNOM

LUBLIN 1983

I. WPROWADZENIE

1. Raczej wprowadzenie niż wstęp

Polska literatura naukowa nadaje utworom zagajającym dłuższe opracowanie nagłówek „wstęp” albo wprowadzenie”. Dla pracy, którą oddaję do rąk odbiorców, przykładem takiego zagajenia powinien być artykuł K. Konarskiego pt. *Wstęp do inwentarza zespołu archiwalnego*¹. Jednak po przypatrzeniu się pięciu punktom tego wstępu (I — Dzieje ustrojowe urzędu, II — Dzieje zespołu, III — Charakterystyka archiwalna zespołu, IV — Zawartość zespołu, V — Analiza metod porządkowania i inwentaryzacji zespołu) widać, że odnosi się on raczej do zasobów aktowych niż dokumentowych archiwum. W następstwie tego w swoim zagajeniu uwzględniam tylko wybrane postulaty Konarskiego, dodając szereg innych, oraz nazywam je „wprowadzeniem”.

2. Objaśnienie tytułu

Tytuł naczelną tej serii wydawniczej brzmi: Archiwum Diecezjalne we Włocławku | Dział I: Dokumenty | Seria I: Inwentarz realny. Tytuł ten będzie się powtarzał nad podtytułami czyli nagłówkami kolejnych zeszytów niniejszej serii.

Zatem owe zeszyty będą się zajmowały wyłącznie dokumentami przechowywanymi w centralnym archiwum diecezji włocławskiej, nie zaś w innych, chociażby tamte również dotyczyły dziejów wspomnianego biskupstwa.

Inwentarz ten, a nie katalog (która to nazwa utrzymuje się w bibliotekach) dotyczy działu dokumentów (czyli pierwszego) w archiwum, nie zaś zespołów aktowych przechowywanych w tym zbiorze. Ponieważ dokumenty porządkuje się według odbiorców, a nie wytwórców — jak akta, w pracy tej jest mowa o dziale dokumentów, nie zaś o ich zespole. Dokumenty bowiem stanowią zbiór dyplomatowy drobnych, szczątkowych i zdziesiątkowanych archiwów odbiorców. Zostały one uszeregowane i przedstawione chronologicznie, albowiem tak jest najwygodniej

¹ K. Konarski: *Wstęp do inwentarza zespołu archiwalnego. Zasady opracowania*. „Archeion” XXI: 1952, s. 192—201.

dla opracowującego ich inwentarz oraz dla samego archiwum przechowującego i korzystających z niego. Z czasem — w konkordancjach sygnatur wyłoni się z wykazu chronologicznego poszczególne archiwa odbiorców, a w zasobniejszych może nawet serie i podserie, np. przynależności do danych kluczy majątkowych biskupstwa.

Opracowanie niniejsze jest inwentarzem realnym dokumentów Archiwum Diecezjalnego czyli tych, które obecnie się w nim przechowują. Do przygotowania idealnego inwentarza dokumentów — które w tym archiwum kiedykolwiek prawnie były, potrzeba przebadania pomocy ewidencyjnych, kopiariuszy, innych ksiąg zawierających sporadycznie odpisy dyplomów, zbiorów obcych.

Inwentarz ten obejmuje wyłącznie dokumenty oryginalne przechowywane samoistnie, a więc nie np. wszyte w księgi, z których przyjdzie je kiedyś wydobyć. Tak jednoznacznie opiewają tytuły kolejnych zeszytów inwentarza.

W następstwie tego zeszyt pierwszy obejmuje dokumenty z XIII wieku, drugi — z XIV, trzeci — z XV itd. Początkowo, jak w XIII stuleciu, dokumenty są wyłącznie pergaminowe, ale stopniowo przychodzą również papierowe. Ponieważ inwentarz ten drukuję w półroczniku, nie zdążę więcej opracować do tomu aniżeli właśnie jeden wiek, dzieląc i tak nieco dowolnie na stulecia materiał już dawniej z grubsza przygotowany.

3. Opracowanie w zasadzie oparte na wytycznych inwentarza książkowego

*Wytyczne sporządzania inwentarzy książkowych dla zespołów (zbiorów) przechowywanych w archiwach państwowych*² podają wskazania jeżeli nie do wyższego, to przynajmniej kolejnego etapu porządkowania zasobu archiwalnego. Poprzedni etap znany jest pod nazwą inwentarza „kartkowego”³. (Jeden i drugi sposób służy zarówno do inwentaryzowania dokumentów, jak też akt). Karta inwentarzowa podzielona jest na dziewięć rubryk (elementów), formularz „książkowy” — po pewnych przegrupowaniach w poprzednim — tylko na sześć.

Rubryki formularza książkowego są następujące:

- 1) Sygnatura archiwalna,
- 2) Tytuł — treść,
- 3) Daty krańcowe,

² W: Zbiór przepisów archiwalnych. Stan na dzień 30 czerwca 1961 r. Oprac. M. Bielińska, A. Ptaśnikowa, Warszawa 1962 [nr] 48, s. 163—167.

³ Por. A. Wolff: *Archiwalne karty inwentarzowe*. „Archeion” XVII: 1948, s. 151—163.— K. Kaczmarczyk, J. Karwasińska, A. Wolff: *Opracowywanie dokumentów pergaminowych i papierowych w archiwum*. „Archeion” XIX/XX: 1951, s. 139—177.

- 4) Opis zewnętrzny,
- 5) Sygnatury dawne,
- 6) Uwagi.

Niektóre z tych nagłówków tak przystosowałem do swojego inwentarza:

W pozycji pierwszej posiadam sygnaturę „aktualną”, albowiem każdy wie, że ma być archiwalna, a nie biblioteczna czy muzealna. Sygnaturą tą jest oznaczenie: dokument 1 itd. aż do 93-go.

Element drugi stanowi regest dokumentu, który przeważnie bywa obszerny.

W punkcie trzecim znajduje się nie tylko data, ale również miejsce wystawienia dokumentu.

W pozycji piątej przedstawiłem chronologicznie, od najstarszych do najnowszych, całość zapisek dorsalnych pergaminów, a więc sygnatury dawne, strzeszczenia i inne noty. Jest ich wiele i ciągną się od 2 poł. XV do pocz. XX w.

Element szósty podaje informacje o publikacji dokumentów oraz przytacza numery dwóch serii ich regestów. Pierwsza seria (sumariusz dokumentów) pochodzi z r. 1578 i została opublikowana w 1897, druga z r. 1728 i wydano ją drukiem w 1912. Treść tych regestów nie zawsze precyzyjna a data czasem mylna, ale kładziono tu ich numery ze względu na stałość występowania i miejscową redakcję. Numery sumariusza z r. 1728 uchodziły w literaturze historycznej za ostatnie sygnatury dokumentów (a to z powodu ich druku dopiero w r. 1912).

Tytuły wszystkich sześciu elementów opisu poszczególnych dokumentów ująłem w nawiasy prostokątne, żeby przypominały korzystającym, w którym miejscu relacji autora znajdują się. Także w celu optycznego wyróżnienia — pierwsze trzy pozycje, jako ważniejsze, oddawałem w druku garmondem, pozostałe zaś borgisem i od kolejnego wcięcia. W podobnych celach poszczególne elementy opisu w każdym dokumencie otrzymały po 6 punktów światła, tyleż przywileje transumowane czyli inserty, partie garmondowe od borgisowych — po cyclerze, wreszcie kolejne dyplomy (sygnatury) pomiędzy sobą po 2 cyclerze.

We wszystkich dokumentach wytluszczyłem całość sygnatury (element pierwszy) i rok wystawienia dyplomu (elem. trzeci). W tymże punkcie (dla kontroli) oryginalną datację szczegółową dokumentów oddawałem kursywą. W tekstach borgisowych spacjowałem wyrazy: „odwrociu” (w elem. piątym) oraz „drukowany” i „regestowany” (w elem. szóstym).

Poza własną praktyką, która skłoniła mnie do pewnych modulacji w *Wytocznych* NDAP, korzystałem również z kilku poprawniejszych inwentarzy dokumentów opublikowanych po r. 1945.

4. Liczby dokumentów w Archiwum

Pierwsza wzmianka o centralnym archiwum tej diecezji (katedralnym we Włocławku) pochodzi z 1238 r.⁴ Najstarszym znanym tutejszym dokumentem jest pierwsza bulla protekcyjna diecezji z 1148 r., od 1801 poza Włocławkiem⁵. W r. 1578 wspomniane archiwum posiadało już 529 oryginałów, w 1594 — 640, w 1728 — 719, w 1912 — 1078, obecnie ma ich ok. 1200⁶.

W archiwum nie tylko przybywało dokumentów — na skutek powstawania nowych i ściągania z terenu diecezji starszych, lecz także z różnych przyczyn ich ubywało. Proces pomnażania, gubienia i niszczenia sprawiał, że od poł. XV w. zaczęto otaczać dokumenty większą opieką: rejestrowano je i kopiowano, a od następnego stulecia dla woskowych pieczęci, których przy dyplomach była większość, przygotowywano ochronne pokrowczyki czyli woreczki. O tych przedsięwzięciach świadczą zapiski dorsalne na dokumentach i bardzo liczne wzmianki w aktach kapituły katedralnej.

Szczególnie niesprzyjającymi dla dokumentów oraz ich pieczęci były wojny i burzliwe elekcje królewskie w ciągu XVI—XVIII w. Wtenczas to większość dyplomów razem z cenniejszymi obiektami skarbcza katedralnego i zakrystii wywożono kilkakrotnie do warowniejszych miast: Gdańską, Torunia, na Jasną Górę w Częstochowie, na Wawel w Krakowie. Przewozy nie wychodziły na dobre zwłaszcza pieczęciom. A której z nich nie zniszczył żąb czasu i klęski elementarne, stawała się nierezadko, szczególnie spośród średniowiecznych, łupem kolekcjonerów przełomu XVIII/XIX w., którzy nawet odcinali je od dokumentów.

Największą szkodę w stanie posiadania dokumentów przyniósł Włocławkowi rok 1822, w którym miejscowy konsystorz — na polecenie władz państwowych — wydał za pośrednictwem Konsystorza Gen. Gnieźnieńskiego jednorazowo „do Prus” aż 107 oryginalnych dyplomów, przeważnie średniowiecznych⁷. Z Gniezna zabrano je głównie do archiwum państwowego w Królewcu. Stamtąd ok. 1903 r. pewną ich część przekazano do archiwum państwowego w Gdańsku⁸.

⁴ Codex dipl. Polóniae, III/1 [nr] XIXIII.

⁵ Zabrał ją T. Czacki. Zob. W. Szelińska, J. Tomaszewicz: *Katalog dokumentów pergaminowych Biblioteki Czartoryskich w Krakowie*, cz. I, Kraków 1975, s. 1 [nr] 1.

⁶ Te i inne dane mieszczą w sobie pomoce inwentaryzacyjne Archiwum zachowane z XVI—XIX w.

⁷ [S. Chodyński]: *Szczegół do historii Archiwum Diecezji Włocławskiej*. W: *Monum. hist. Wład.* [fasc.] XXIV, Wład. 1910, s. 112—122.

⁸ Publikuje je Preussisches Urkundenbuch... Bd I—V, Königsberg — Marburg

Po rozbiorach kraju instytucje kościelne zaczęły stopniowo tracić majątki. Ponieważ znaczna ilość dokumentów stanowiła dowody na poprzednie ich posiadanie, dyplomy tym samym poczęły tracić na wartości. Ich znaczenie naukowe doszło w tym środowisku do głosu dopiero w jakiś czas po przybyciu tu na stałe w r. 1866 księży Z. i S. Chodyńskich. Zatem o przeszło pół wieku spóźniło się tutejsze duchowieństwo w stosunku do świeckich zainteresowaniami kolekcjonerskimi i naukowymi. Zwłaszcza dwaj panowie zapuścili głęboko zagony w małym mieście o bogatych tradycjach i starych dokumentach. Pierwszym był Tadeusz Czacki, który wywiózł stąd w r. 1801 ponad 20 pergaminów łącznie z bullą z 1148 r. Po jego śmierci sprzedano je (z innymi materiałami) w r. 1818 Bibliotece Czartoryskich w Krakowie⁹. Drugi to senator Kazimierz Stronczyński, który „wypożyczył” do Warszawy na wieczne nieoddanie ok. 1847 r. ponad 30 dokumentów. Z czasem przekazał je (również za wynagrodzeniem) do Biblioteki Zamoyskich w Warszawie, z której po r. 1945 przeniesiono 27 dyplomów do AGAD¹⁰. Trzeba dodać, że Czacki i Stronczyński wybierali z katedry włocławskiej dokumenty najstarsze, ważniejsze, przeważnie o treści politycznej.

Inni uczeni, edytorzy źródeł i pomniejsi kolekcjonerzy mogli „uprywatnić” stąd na przestrzeni XIX stulecia (do r. 1912) także ponad 10 dokumentów.

Od lat siedemdziesiątych XIX w. zasadniczo ustała prywatna grabież dokumentów z archiwum. Odwrotnie — przybywały doń nowsze oraz dawniejsze, zwożone z terenu po zniesionych kolegiatach i skasowanych klasztorach, a później również z parafii.

Rok 1942 stanowił najtragiczniejszą datę dla Włocławskiego Archiwum i jego zbioru dokumentów. Wywieźli je wszystkie Niemcy — razem z aktami — z magazynu w katedrze najpierw do Poznania a następnie, przed nacierającym na nich frontem wojennym od wschodu, do Goslar w zachodniej części Rzeszy. W l. 1947—1958 rewindykowałem je partiami na dawne miejsce, na szczęście z niewielkimi stratami¹¹.

W oparciu o zachowane oryginały, kopiariusze i pomoce inwentaryzacyjne Archiwum Diecezjalnego ustaliłem z dokładnością do 95%, że

1882—1975.— A. Tomczak: *Kancelaria biskupów włocławskich w okresie księgi wpisów (XV—XVIII w.)*, Toruń 1964, s. 14.

⁹ Tomczak: *Kancelaria biskupów włocławskich*, s. 14, 143, 154, 249.— Szelińska, Tomaszewicz: *Katalog dokumentów Biblioteki Czartoryskich*, s. VI.

¹⁰ Codex dipl. Poloniae, II/1, s. IV—V.— J. Płocha, J. Wejchertowa: *Dokumenty kościołów*. W: Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. Przewodnik po zespołach. I: Archiwa dawnej Rzeczypospolitej, Warszawa 1958, s. 230.— Tomczak: *Kancelaria biskupów włocławskich*, s. 14.

¹¹ S. Librowski: *Archiwum Diecezjalne we Włocławsku [w latach] 1945—1958*, Włocławek 1958, s. 15—16 (Odb. z „Kron. Diec. Włocł.” r. 52—53: 1958—1959).

zbiór włocławski na przestrzeni stuleci liczył ok. 225 dokumentów pergaminowych (papierowych jeszcze nie było) z XIII wieku:

— w niniejszym zeszycie inwentarza znajduje się ich	93
(siłą rzeczy nie liczę 15 insertów, które się w nich mieszczą ¹²⁾	
— do r. 1578 (pierwszy sumariusz) mogło zginąć lub zniszczyć	30
— w l. 1578—1801	20
— w r. 1801 Czacki zabrał	8
(tyle jest ich obecnie w Bibliotece Czartoryskich ¹³⁾)	
— w r. 1822 przekazano ich „do Prus”	39
— ok. 1847 r. „wypożyczył” ich Stronczyński	25
(przynajmniej tyle jest ich obecnie w AGAD ¹⁴⁾)	
— w l. 1801—1912 „uprywatnili” inni	ok. 10
Razem wypada trzynastowiecznych dokumentów	ok. 225.

Od r. 1912 nie zauważono ubytków w dyplomach XIII stulecia. Tak więc Włocławek posiada obecnie tylko ok. 43% swojej spuścizny dokumentowej XIII w.

5. Informacje i skróty

a) Osoby, które pozostawiły na odwrociu dokumentów sygnatury lub zapiski:

Chodyński Stanisław (Ksawery Antoni) h. Rawicz, dr prawa kan., m.in. kanonik, potem prałat kapituły włocławskiej, protonotariusz ap., archiwista na przeł. XIX/XX w., zm. w 1919 r.

Drzewicki Maciej h. Ciołek, m.in. biskup włocławski w l. 1513—1531, zm. w r. 1535 jako arcybiskup gnieźnieński.

Gardliński (Garliński) Paweł h. Półkoziec, dr ob. prawa, m.in. kanonik włocławski, protonotariusz ap. i sekretarz królewski, zm. w r. 1634. Na dokumentach występuje w r. 1597 przeważnie z Siecińskim.

Kunigk Jerzy Antoni, dr ob. prawa, m.in. kanonik włocławski, zm. w r. 1719. Na dokumentach zapisywał w r. 1687.

Naramowski Andrzej h. Łódzia, m.in. kanonik włocławski, zm. w r. 1578. Wspólnie z Witowskim sporządził we wspomnianym roku pierwszy ocalały sumariusz dokumentów.

Piotrowski (z Piotrkowa Kuj.) Piotr, m.in. kanonik włocławski, autor kopiariusza dokumentów z ok. 1551 r., zm. w 1561.

Sieciński Stanisław h. Rogala, dr ob. prawa, m.in. kanonik krakowski i sekretarz królewski, zm. w 1619 r. jako biskup przemyski. Na dokumentach występuje w r. 1597, najczęściej z Gardlińskim.

¹² W dokumencie 11 znajduje się 1, w 42 — 1, w 43 — 2, w 51 — 4, w 63 — 1, w 64 — 2, w 65 — 1, w 68 — 1, w 73 — 1, w 84 — 1.

¹³ Szelińska, Tomaszewicz: *Katalog dokumentów Biblioteki Czartoryskich* [numery]: 19, 21, 22, 26, 41, 49, 52, 73.

¹⁴ Płocha, Wejchertowa: *Dokumenty kościołów*, s. 230.

Sienicki Franciszek Antoni h. Krzywda, m.in. notariusz kapituły wrocławskiej. Na dokumentach notował w l. 1727—1728.

Witowski Andrzej h. Rola, m.in. kanonik wrocławski, zm. w 1584 r. Razem z Naramowskim ułożył w 1578 r. najstarszy obecnie sumariusz dokumentów.

b) Skróty częściej przytaczanych publikacji źródłowych:

- Album palaeogr. (textus) — Album palaeographicum, ed. S. Krzyżanowski. Textus, ed. W. Semkowicz, S. Budkowa, 2 ed., Cracoviae 1960.
- Cartulaire s. Jean — Cartulaire général de l'Ordre des Hospitaliers de S. Jean de Jérusalem, ed. J. Delaville de Roulx, t. III, Paris 1902.
- Codex dipl. Poloniae — Codex diplomaticus Poloniae (Kodex dyplomatyczny Polski)..., ed. L. Rzyszczewski, A. Muczkowski, t. II, pars 1, Varsaviae 1848.
- Codex Pomeraniae dipl. — Codex Pomeraniae diplomaticus oder Sammlung der die Geschichte Pommerns und Rügens betreffenden Urkunden..., herausg. K. Hasselbach, J. Kosegarten, F. Medem, Bd I, Greifswald 1843—(1862).
- Długosz: Annales — Ioannis Dlugossii Annales seu Cronicae Incliti Regni Poloniae, lib. V—VI (ed. Consilium), Varsaviae 1973.
- Docum. Bidgost. — Documenta ecclesias civitatis Bidgostiensis (Bromberg) concernentia (ed. E. Becker), Berlin 1918.
- Dokum. kuj. i maz. — Dokumenty kujawskie i mazowieckie przeważnie z XIII wieku, zebrał i wyd. B. Ulanowski, w: Archiwum Komisji Historycznej (Akad. Umiej.) t. 4 = Scriptorum Rerum Polonicarum, t. 12, Kraków 1888, s. 111—531.
- Kodeks dypl. Małopolski — Kodeks dyplomatyczny Małopolski (t. I) = Monumenta Medii Aevi historica res gestas Poloniae illustrantia, t. III, Kraków 1876.— Tom II = Monumenta, t. IX, Kraków 1886.
- Kodeks dypl. Wielkopolski — Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski (Codex diplomaticus Majoris Poloniae)... (wyd. I. Zakrzewski), t. I, Poznań 1877.— Tom III, Poznań 1879.
- Kodex dypl. Polski — Kodex dyplomatyczny Polski (Codex diplomaticus Poloniae)..., wyd. L. Rzyszczewski, A. Muczkowski, t. II, pars 2, Warszawa 1852.
- Kujot: O majątkach — S. Kujot: O majątkach biskupich na Pomorzu. „Rocz. TN Tor.”, r. 2: 1880, s. 1—97.
- Librowski: Wizytacje — S. Librowski: Wizytacje diecezji wrocławskiej, cz. 1: Wizytacje diecezji kujawskiej i pomorskiej, t. 1: Opracowanie archiwalno-źródłoznawcze, z. 2: Wizytacje w latach 1123—1421, Lublin 1965 (Nadb. z „Arch. Bibl. Muz.” t. 10).
- Lites ac res gestae — Lites ac res gestae inter Polonos Ordinemque Cruciferorum (ed. T. Działyński), t. II, Posnaniae 1855.
- Lites ac res gestae — Spory i sprawy pomiędzy Polakami a Zakonem Krzyżackim (Lites ac res gestae inter Polonos Ordinemque Cruciferorum), wyd. 2 (wyd. I. Zakrzewski), t. II, Poznań 1892.
- Monum. hist. Wład. — Monumenta historica dioeceseos Wladislaviensis [fasc.] I (ed. Z. et S. Chodyński), Wladislaviae 1881; [fasc.] XIV [Suma-

- riusz dokumentów z r. 1578], XXV [Sumariusz dok. z r. 1728] (ed. S. Chodyński), Wład. 1897, 1912.
- Pommerellisches Ub. — Pommerellisches Urkundenbuch..., bearb. M. Perlbach, Danzig 1882.
- Preussisches Ub. — Preussisches Urkundenbuch... Bd I, 2 Hälfte, bearb. A. Seraphim, Königsberg 1909. Neudruck 1961.
- Stat. syn. Wład. — Statuta synodalia dioecesis Wladislaviensis et Pomeraniae, coll. et ed. Z. Chodyński..., Varsaviae 1890.
- Vet. Monum. Pol. — Vetera Monumenta Poloniae et Lithuaniae gentiumque finitimarum historiam illustrantia... coll... A. Theiner, t. I, Romae 1860.
- Wybór źródeł — Wybór źródeł do historii ustroju Polski. Z. I: Epoka piastowska, wyd. S. Kutrzeba, Kraków 1928.
- Zbiór przywil. maz. — Zbiór ogólny przywilejów i spominków mazowieckich, zebr. oprac. i wyd. J. Kochanowski, t. I, Warszawa 1919.

c) Skróty słowne:

- | | |
|--|--|
| Abt. — Abteilung | l. — lata |
| AGAD — Archiwum Główne Akt Dawnych | lib. — liber |
| Akad. Umiej. — Akademia Umiejętności | m.in. — między innymi |
| ann. — annus | mm — milimetr |
| ap. — apostolski | nadb. — nadbitka |
| Arch.Bibl.Muz. — Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne | najśw. — najświętszy |
| Bd — Band | NDAP — Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych |
| bearb. — bearbeitet | nin. — niniejszy |
| bp — biskup | np. — na przykład |
| cd. — ciąg dalszy | nr — numer |
| coll. — collegit | num. — numer |
| cz. — część | ob. — obojga |
| dipl. — diplomaticus | odb. — odbitka |
| dok. — dokument | ok. — około |
| dr — doktor | oprac. — opracował |
| druk. — drukowany | pocz. — początek |
| dysl. — dyplomatyczny | poł. — połowa |
| ed. — ediderunt, edidit, editio | por. — porównaj |
| egz. — egzemplarz | późn. — później |
| elem. — element | prawdop. — prawdopodobnie |
| fasc. — fasciculus | przeł. — przełom |
| gen. — generalny | przestrz. — przestrzeń |
| h. — herb | przypuszcz. — przypuszczalnie |
| herausg. — herausgegeben | pt. — pod tytułem |
| itd. — i tak dalej | publ. — publikowany |
| kan. — kanoniczny | pw. — pod wezwaniem |
| Kron.Diec.Włocł. — Kronika Diecezji Włocławskiej | r. — rok |
| kuj. — kujawski | Rocz. TN Tor. — Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu |
| | s — sic |
| | s. — saint, sanctus, strona |

stul. — stulecie
sygn. — sygnatura
szer. — szerokość
św. — święty
t. — tom
tamt. — tamtejszy
Th. — Theil
tłum. — tłumaczenie
trans. — transumpt
w. — wiek

w: — wydawnictwo
Wlad. — Wladislavia
wyd. — wydał
wys. — wysokość
z. — zeszyt
zakł. — zakładka
zebr. — zebrał
zm. — zmarł(y)
zob. — zobacz.

II. INWENTARZ DOKUMENTÓW

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 1.**

[2. Wystawca i treść] Bolesław (syn Konrada) książę sandomierski potwierdza przekazanie, podczas kolokwium w Skaryszewie (w r. 1228), przez wdowę po księciu Leszku (Grzymiśławę) biskupowi wrocławskiemu Michałowi mieszkańców wsi Bielowice (*homines Belejevici*) względnie Białejwsi, których już na zjeździe w Gąsawie (1227) obiecał mu przywrócić wspomniany władca. Ludzie ci, jeszcze jako poddani drugiego jego poprzednika, biskupa Ogierza, zbiegli z kasztelanii wołborskiej (przez Pilicę) pod władzę księcia Leszka (Białego).

[3. Data i miejsce] 1232, 5 maja, Miedzna koło Żarnowa
M^o.CC.XX [s] secundo, III nonas maii, in colloquio facto in Medvna ante Sarnov.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 178 (164), wys. 150, zakł. 12 mm.

Pieczęć woskowa księcia Bolesława zawieszona na podwójnym jedwabnym sznurku, ujęta pewnie w XVI stul. w płócienny woreczek, pokruszona.— W zakładce widnieją drugie nacięcia na sznurek do pieczęci, nie wiadomo czyjej.

Stan zachowania samego dokumentu na ogół zły. Przypuszcz. na przestrz. XV—XVI w. został on obcięty aż do tekstu ze wszystkich stron za wyjątkiem dolnej. W tymże czasie uległ rozdarciu na dole prawej strony, ale zszyto go grubą nicią. Istnieją dziury na składaniach i mniejsze plamy.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „29. Sup[er] Belejevici”;

„Auscult[at]um 1597. Ski [=Sieciński], Ga [=Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „L[itte]rae Boleslai Ducis Sandomiriae restituen[tes] libertatem Bieliewitis subditis E[piscopi] Michaëlis eccl[es]iae Wl[adislaviensis] ad Wolbor[iam] pertinentibus. 1222 [nr] 328;

„ad scatulam Variar[um] Personarum № 47 A. 1728” [F.A. Sienicki];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „cf. Rzysz. Codex dipl. Pol. T. II n. 31, p. 30.— Cod. Min. Pol. n. 403, p. 48”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XXXI (pod r. 1242);
2. Kodeks dypl. Małopolski, II (r. 1886), [nr] CCCCIII (gdzie odrzucono błędną datę oryginału: 1222, a przyjęto słuszną: 1232).

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 373;
- 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 444. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 2.**

[2. Wydawca i treść] Michał biskup kujawski, na synodzie diecezjalnym w Inowrocławiu, za zgodą kapituły (katedralnej) włocławskiej, przywraca w siostrzanej kapitule kruszwickiej prałaturę archidiacona (a z nią zapewne obszar archidiaconatu kruszwickiego), którą połączył z archidiaconią włocławską drugi jego poprzednik, biskup Ogierz, a nie naprawił tego następcą wspomnianego, biskup Barta.

[3. Data i miejsce] **1233**, 6 października, Inowrocław
pridie nonas octobris, in Vladizlav Juvene, sacra synodalia nobis celebrantibus.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 185, wys. 100, zakł. 10 mm.

Po pieczęci woskowej biskupa Michała pozostał w środku dokumentu (zakładki) podwójny jedwabny sznur.— Po obu jego stronach widoczne są podwójne nacięcia po sznurach od pieczęci kapituł włocławskiej i kruszwickiej.

Stan zachowania dokumentu dobry, pismo piękne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Restitu[ci]o[ni]s archidiaconat[us] eccl[es]ie Crusvicen[sis]”, później przekreślone;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Restitu[ti]o Archidiaconat[us] Crusvicen[sis] eccl[es]iae p[er] Michaëlem ep[iscop]um W[ladislaviensem] anno D[omi]ni 1233 [nr] 59”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „ad scatulam Privilegior[um] Commun[ium] V. Cap[itu]l[i] Vlad[islaviensis] № 61”;

„Revis[um] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Revis[um] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Monum. hist. Wład. I (r. 1881), s. 6 [nr] I;
2. Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 177 [nr] 7;
3. Stat. syn. Wład. (r. 1890), s. 1 [nr] I;

4. Docum. Bidgost. (r. 1918), s. 5;
5. Librowski: Wizytacje, z. 2 (r. 1965), s. [78].
Dok. rejestrowany w:
1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 53;
2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 626. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 3.**

[2. Wydawca i treść] Kazimierz (*Kazmerus*) książę kujawski oświadcza, że przywrócił biskupowi kujawskiemu Michałowi oraz kościołom Najświętszej Maryi Panny (włocławskiemu) i św. Piotra (kruszwickiemu) wieś Chełmce (*Helmci*), którą tenże biskup nabył za 110 grzywien od synów Sasina, a ci przedtem za 100 grzywien od dostojnego (*illustris*) Oltona. Jakkolwiek obie tranzakcje zostały uzgodnione z wystawcą dokumentu i jego ojcem, księciem Konradem, żona drugiego a matka pierwszego (księżna Agafia) kilkakrotnie usuwała biskupa z tejże posiadłości. Księciu Kazimierzowi udało się z czasem przejąć dla siebie z rąk matki owe Chełmce, a następnie przekazać je wspomnianemu biskupowi.

[3. Data i miejsce] **1233, Kruszwica**
Crusvicie.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 242, wys. 146, zakł. 14 mm.

Na długim podwójnym jedwabnym sznurku, w woreczku płóciennym przypuszcz. z XVI w., zwisają resztki pokruszonej pieczęci woskowej księcia Kazimierza.

Stan zachowania samego dokumentu dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „K. sup[er] Chełmcz. Kazimirij”;

[1 poł. XVI w.] „R[e]g[estra]ta”. „Copiata”;

„Auscultat[um] 1597. Ski [=Sיעiński], PG [=P. Gardliński”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Kazimiri Ducis Cuŷaviae p[ri]vilegium sup[er] emptione D[omi]ni E[pisco]pi W[ladislaviensis] p[ro] eccl[es]ia villae Helmche confirmationis 1236 [s], [nr] 48 [?]”;

„Clavis Vladisl[aviensis] № 37. 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[1 poł. XIX w.] „2”;

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzysz. T. II, p. 11, n. 14”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1, (r. 1848), [nr] XIV;
2. Zbiór przywil. maz. I (r. 1919), [nr] 328.

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 129;
- 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 121. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 4.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę kujawski (*Qujavię*) stwierdza, że szlachetny (*nobilis*) Eustachy wstępując do klasztoru, za zgodą swojego brata Maurycego, przypadającą na niego połowę wsi Karsk (*Karszko*) przekazał w dożywocie kuzynowi Andrzejowi, a po jego śmierci darował kościołowi katedralnemu we Włocławku (*ecclesie Beate Virginis de Veteri Wladizlavia*).

[3. Data i miejsce] **1238**, 13 stycznia, Kruszwica
in octava Epiphanię Domini, in castro Crusvicie.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 255, wys. 132, zakł. 9 mm.

Po woskowej pieczęci księcia Kazimierza pozostał długi podwójny i podniszczony sznur jedwabny.

Stan zachowania samego dokumentu zadowalający, na odwrociu bardziej podniszczony. Pismo ładne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Pro parte ville hereditatis Carsko”;

[1 poł. XVI w.] „R[e]g[est]ra[t]a”. „In 6ta scat[ula] Cap[itu]l[i] Wlad[isla]viensis] № XIV”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Casimiri Ducis Cuŷaviae confirmatio donationis partis Karsko villae p[ro] Eccl[es]ia Wladlis[laviensis] [s] 1238 [nr] 607”;

[r. 1728, F.A. Sienicki] „Ex scatula Ecclesiae Vlad[islaviensis] № 72”;

„Visu[m] 1760 № 72” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX ., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzyszcz. et Mucz. T. II, p. 16, n. 21”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XXI.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 408;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 72. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 5.**

[2. Wystawca i treść] Arbitrzy w osobach: P(iotr) biskup mazowiecki, J(an) opat benedyktynów (w Płocku) oraz sześciu innych, uzgodnieni przez obie sporne strony: biskupa kujawskiego (Michała) i pana (*dominum*) z Gdańska (Świętopełka) odnośnie rozszczenia szkód moralnych i materialnych wyrządzonych przez tegoż księcia diecezji włocławskiej — po wysłuchaniu skarg obydwu stron i opinii rzeczoznawców — nakazują księciu, aby nie utrudniał biskupowi rządów na Pomorzu, nie obsadzał beneficjów kościelnych, nie ingerował w sprawy małżeńskie; polecają mu oddawanie dziesięciny, także z dzielnic swych braci (Racibora i Sambora), które zagarnął, szanowanie wolności wsi biskupich, zwrócenie biskupowi uprowadzonych poddanych i bardzo licznego inwentarza żywego, również z północnych Kujaw, odbudowanie jego rezydencji w Parchaniu, usatysfakcjonowanie kościołów w Grucznie, Świeciu i dominikanów w Gdańsku. Podobnie nakazują, żeby zwrócił pojmany inwentarz żywy biskupowi mazowieckiemu i prepozytowi norbertanek w Strzelnie. Oprócz liczb dotyczących odszkodowań sędziowie określają terminy ich ukończenia. Dopiero po naprawieniu krzywd książe zostanie zwolniony z ekskomunikacji nałożonej nań przez biskupa.

[3. Data i miejsce] **1238, 30 listopada, Inowrocław**
pridie kalendas decembris, in Juvene Wladizlav, in domo Fratrum Minorum.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 295, wys. 162, zakł. 15 mm.

Po pięciu woskowych pieczęciach: biskupa płockiego Piotra, opata tamt. benedyktynów Jana oraz (sędziów) asesorów, wymienionych pod koniec tekstu dokumentu: (prałata) dziekana gnieźnieńskiego B(aldwina), archidiacona poznańskiego P(iotra) i archidiacona płockiego G., pozostały wszystkie, przeważnie niecałe pergaminowe. Na dwóch środkowych, w mocno podniszczonych woreczkach pluszowych, pochodzących pewnie z XVI w., zwisają otulone pakułami resztki pokruszonych pieczęci.

Stan zachowania samego dokumentu zasadniczo dobry. Pismo ładne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróciu:

[2 poł. XV w.] „Arbit[ri]um int[er] eccle[s]iam wlad[islaviensem] et duc[em] Swentopolcu[m]”;

[1 poł. XVI w.] „1238. R[e]g[est]ra. Concordia int[er] Epum Vlad[islaviensem] et duc[em] de Gdansk p[ro] da[m]nis bonis Epi illatis”;

[r. 1687, G.A. Kunigk, celowa kontynuacja pierwszego streszczenia] „occasione damnorum et spoliurum enormiter patratorem in bonis Eccl[esi]arum W[ladislaviensis], Plocensis et Strzelnen[sis] latum anno 1238 [nr] 182”;

- „Ecclesiae Vladisl[aviensis]. Revis[um] 1728 № 40” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];
 „Visu[m] An. 1799 [data dzienna niewidoczna] aug[usti] Nro 270 [?]”
 [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];
 [1 poł. XIX w.] „4”;
 [przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dip. Rzyszcz. T. II, p. 18, n. 23”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XXIII;
2. Codex Pomeraniae dipl. I (l. 1843—1862), nr 263;
3. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 66;
4. Zbiór przywil. maz. I (r. 1919), [nr] 379.

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 303;
- 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 40. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 6.**

[2. Wystawca i treść] Konrad książę łęczycki zatwierdza dotychczasowe i nadaje nowe zwolnienia od ciężarów prawa państwowego dla ludności kasztelanii wolborskiej (*de Voýbor*), należącej do biskupów wrocławskich. Oprócz tego za wstawieniem się arcybiskupa gnieźnieńskiego Pełki (*Fulconis*) zwraca biskupowi Michałowi wieś Bądkowo (*Bandcovo*), która z dawna była własnością diecezji wrocławskiej.

[3. Data i miejsce] **1239**, 16 czerwca, Sieradz
XVI kalendas iulii, in Siraz.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 217 (209), wys. 264, zakł. 16 mm.

Po woskowej pieczęci księcia Konrada pozostał tylko początek (węzeł) jedwabnego sznurka.

Stan zachowania samego dokumentu zadowalający. Liczne dziurki oraz przetarcia na składaniach. Pismo ładne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „q[ui]nta”;

[1 poł. XVI w.] „R[e]g[est]ra”;

„Auscultat[um] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]” — prawie niewidoczne;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Privilegium Ducis Masoviae et Sýradiae Conradi Sup[er] libertatib[us] E[pisco]po et Eccl[esi]ae Wladislavien[sis] et incolis ac colonis et oppidanis in Wolborien[si] clave et villis ibidem con-

stitutis p[er] eum concessis. Datae in Sýradcz 1239. Cum restitutione villae E[pisco]palis Bantcowo p[ro] illo temp[or]e. [Nr] 337"; „Clavis Wolborien[sis] № 32. 1728" [F.A. Sienicki]; „Visum 1760" [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego]; „Revisum 1799" [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego]; [przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzyszcz. T. II, p. 20, n. 24".

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XXIV (z datą dzienną 15 czerwca);
2. Zbiór przywil. maz. I (1919), [nr] 390 (druk częściowy z przekazu płockiego);
3. Wybór źródeł (r. 1928), [nr] 21;
4. Album palaeogr. (textus — r. 1960), [nr] 8.

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 375;
- 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 173. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 7.**

[2. Wystawca i treść] Konrad książę łeczycki (*Lanchicie*) oświadcza, że obłożony ekskomuniką przez arcybiskupa gnieźnieńskiego F(ulko = Pelkę) za powieszenie (w r. 1239) J(ana Czapli) scholastyka włocławskiego i płockiego (oraz swojego kanclerza), po daniu wymaganego zadosyćuczynienia, został od niej zwolniony przez delegatów Stolicy Apostolskiej: T(omasza) biskupa wrocławskiego i G(rzegorza) scholastyka krakowskiego. Na wspomnianą satysfakcję składały się żal księcia za popełnioną zbrodnię oraz zobowiązanie się jego synów: B(olesława) księcia mazowieckiego i K(azimierza) kujawskiego, że pokrzywdzonym diecezjom poczynią świadczenia immunitetowe — pierwszy na ręce P(iotra) bpa mazowieckiego, drugi na ręce M(ichała) bpa kujawskiego.

[3. Data i miejsce] (1240, po 5 sierpnia), brak miejsca wystawienia dokumentu.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński:

Dok. pergaminowy.

Szer. 303, wys. 148, zakł. 19 mm.

Pieczęć woskowa księcia Konrada, na podwójnym jedwabnym sznurku, bardzo zniszczona.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo staranne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróciu:

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Conradi Ducis olim Mazoviae et Lencitiae Cuiaviae-que penitentis p[ro] excessu suo necis olim Jo[annis] Czapl[ae] Wladislavien[sis] et Plocensis scholastici innocenter suffocati confessio cum sollicitudine satisfaciendi p[er] se et filios suos p[ro] venia ecclesiastica obtinenda a D[omino] Archie[piscopo] et W[ratislaviensi] Ep[iscop]o caucio. [W drugiej kolumnie] Hic data l[itte]rarum non extat, verum dux Conrad[us] in conventione epi[scop]ali Lencicien[si] penitentiam cum satisfactione egisse noscitur in Chronicis Polonorum veniamque obtinuit anno 1240” — druga kolumna streszczenia mniej czytelna; „Ecclesiae Wlad[islaviensis] № 61. R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka]; „Visum 1760, № 61” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Kodeks dypl. Wielkopolski, I (r. 1877), nr 226;
2. Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 177—178 [nr] 8;
3. Zbiór przywil. maz. I (r. 1919), [nr] 394;
4. Długosz: Annales, lib. sextus (r. 1973), s. 290—291 (pod 1240).

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 70;
- 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 61. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 8.**

[2. Wystawca i treść] Konrad książę łęczycki opowiada o kolejnych losach wsi Otluczyn (*Otlutsin*) oraz jak zamienił ją (ok. 1191 r.) klasztor norbertanek w Strzelnie z biskupem kujawskim Stefanem na młyn (wodny) w Kwieciszewie (*Quetsev*). W narracji znajdują się wiadomości do genealogii biskupa mazowieckiego Gedki, syna Sasina.

[3. Data i miejsce] (1240—1242), brak miejsca wystawienia.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 182, wys. 78, zakł. 10 mm.

Pieczęć woskowa księcia Konrada, trzymająca się resztek podwójnego jedwabnego sznurka, bardzo zniszczona.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo ładne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Conradi sup[er] Otlucin”;

[1 poł. XVI w.] „R[e]g[est]ra”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Conradi Ducis Super Otluczini et permutacio

E[piscopi] Stephani Wladislavien[sis], [Nr] 123”;

„Clavis Vladisl[aviensis] № 42. 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];
 [1 poł. XIX w.] „6”;
 [przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszcz.
 T. II, p. 23, n. 26”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XXVI;
2. Zbiór przywil. maz. I (r. 1919), [nr] 382 (w l. 1238—1247).

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 140;
- 2 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 126. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 9.**

[2. Wystawca i treść] Sambor książę pomorski oświadcza, że przekazał na własność biskupowi kujawskiemu i pomorskiemu Michałowi, pragnącemu posiadać poważniejszą rezydencję na Pomorzu, kasztelanę goręczyńską, składająca się z 18 wsi: Goręczyno (*Goruchino*), Żukowo (*Waccovo*, *Zakonici*), Leżno (*Lesno*), Kiełpino (*Kelpyno*), Warzno (*Vazino*), Dzierżążno (*Deresino*), Karlikowo, Borcz (*Borzce*), *Sadobardi*, Wyczechowo (*Vissecechovo*), Somanino, Sławki (*Slawcovo*), Borkowo (*Borechovo*), Rąty (*Ranci*), Reskowo? (*Ranicovo*), Deręgowice? (*Darganze*), Ostrzyce. Darowizna ta miała stanowić wyrównanie za dziecięciny należne biskupowi z dzielnicy książęcej Sambora.

[3. Data i miejsce] **1241**, 21 lutego, Toruń
nono kalendas marcii.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 268, wys. 150, zakł. 10 mm.

Po woskowej pieczęci księcia Sambora pozostały tylko pergaminowe paski.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo staranne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u:

[2 poł. XV w.] „1241. P[r]o Decimis Gorancin”;

[1 poł. XVI w.] „Copiata”;

„Auscult[at]um 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński];

[r. 1687, G.A. Kunigk kontynuując notę pierwszą: P[r]o Decimis Gorancin[ensis] „castellania data p[er] Samborium Ducem Pomeraniae de data 1241” [i w drugiej kolumnie] „Samborii Ducis Pomeraniae 18 Villarum donatio Eccl[es]iae W[ladislaviensi], vi[deli]c[et] Goruchino, Waccovo, Zakonici, Lesno, Kolpino, Warrino, Derisno, Karlikowo, Borcze,

Sadobardi, Visseczechowo, Semanino, Sławcowo, Borechowo, Ranci, Ranicowo, Dargancze, Ostriche [nr] 297”;
 „№ 49, 1728, pertinet ad Cistam, ubi sunt Privilegia Ecclesiae Wlad[islaviensis]” [F.A. Sienicki];
 „Revisio 1760. № 49” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];
 [1 poł. XIX w.] „8”;
 [przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszczew. et Mucz. T. II, p. 29, n. 30”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XXX;
2. Codex Pomeraniae dipl. I (l. 1843—1862), nr 291;
3. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 76.

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 265;
- 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 49. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument. 10.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę kujawski potwierdza — bez powtarzania treści dokumentu — posiadanie przez opactwo cystersów w Sulejowie (*Suliov*) wsi Dóbrcz (*Dobrham*) z jeziorem — nadanej mu w r. 1213 przez Iwona (Odrowąża), zwanego kanclerzem polskim — oraz uwalnia jej mieszkańców od ciężarów prawa państwowego.

[3. Data i miejsce] **1242**, 7 czerwca, Sompolno?
in vigilia Pentecosten, in Semolbo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 216, wys. 81, zakł. 18 mm.

Po woskowej pieczęci księcia Kazimierza pozostały tylko pergaminowe paski, na których trzyma się pluszowy woreczek, wykonany dla niej pewnie w XVI w.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo piękne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

- [r. 1687, G.A. Kunigk] „Privilegium Kazimiri D[ucis] Cujaviae confirmans donationem Iwonis E[piscopi] fr[at]ribus Sulievien[sibus] factam, cum libertatibus ab expeditione bellica et aliis oneribus et exactionibus [?] villae Dobrzc. 1242 [nr] 573” — pismo rejestru znacznie wyblakłe;
- [l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ex Scatula Privilegior[um] V. Cap[itu]li Vlad[islaviensis], № 58”;
- „Revis[um] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembekaj];
- „Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 179 [nr] 9.

Dok. regestowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 435;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 623. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 11.**

[2. Wystawca i treść] (Tomasz) biskup wrocławski (penitencjarz apostołski Konrada księcia łęczyckiego z 1240 r. — por. dok. 7) oświadcza, że otrzymał od wspomnianego przywilej immunitetowy (stanowiący jeden z ekwiwalentów za zabójstwo scholastyka Jana), który transumuje:

1242, 16 czerwca, Sieradz

VI X [=sexto decimo zamiast decimo sexto] kalendas iulii, in Syiraz. Konrad książę krakowski i łęczycki, za zgodą swoich synów: Bolesława mazowieckiego i Kazimierza kujawskiego, nadaje swobody ludności przypisanej (*ascripticii homines*) w dobrach arcybiskupstwa gnieźnieńskiego, zwłaszcza w kasztelanii łowickiej (*de Lovich*) na obszarze księstwa mazowieckiego, oraz biskupstwu mazowieckiemu i kujawskiemu, temu ostatniemu szczególnie w kasztelanii wołborskiej (*de Vogbor*) w księstwie łęczyckim. (Oryginał uwierzytelniały pieczęcie książąt Konrada, Bolesława i Kazimierza).

[3. Data i miejsce] (**1242**, po 16 czerwca, Sieradz albo Wrocław).

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński:

Dok. pergaminowy.

Szer. 257, wys. 230, zakł. 15 mm.

Po woskowej pieczęci biskupa Tomasza zostały tylko pergaminowe paski. Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo bardzo ładne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „resc[ri]ptu[m] wrat[islaviensis] E[pi]sco[pi] sup[er] woybor mag[ni] p[ri]vi[le]gi[i], quod continet libertates Archie[pi]scopat[us] Gnesnen[is] nec no[n] Cuiavien[is] et Masovien[is] E[pi]sco[patu]m a Conrado duce Crac[oviensi] et Lancien[si] co[n]cessas”. [G.A. Kunigk w r. 1687 pierwszy wiersz już wtenczas niewidocznego pisma tego streszczenia pociągnął atramentem oraz dodał] „In Sýradcz 1242”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Rescriptum privilegiorum Wratislavien[is] E[pi]sco[pi], quod continet libertates Archie[pi]scopat[us] Gnesnen[is] Nec non Cuiavien[is] et Mazoviae E[pi]sco[patu]m a Conrado Duce Cracoviae et Lencitiae concessas. In Sýradcz 1242 [nr] 34”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ecclesiae Vladisl[aviensis] № 52”;

„R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];
 „Visum 1760, № 52” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];
 [przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Cod. dip. Rzyszcz. et
 Mucz. T. II, p. 32, n. 32”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XXXII (transumpt);
2. Kodeks dypl. Wielkopolski, I (r. 1877), nr 234 (transumpt);
3. Zbiór przywil. maz. I (r. 1919), [nr] 427 (insert);
4. Wybór źródeł (r. 1928), [nr] 24.

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 407;
- 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 52. Numer ten ucho-
dził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 12.**

[2. Wystawca i treść] Konrad książę krakowski i łączycycki oświadcza,
 że diecezja włocławska od najdawniejszych czasów (*ab origine mundi*)
 była w posiadaniu miejscowości Złotoria oraz znajdujących się w jej
 pobliżu obydwu brzegów Wisły.

[3. Data i miejsce] **1242**, brak miejsca wystawienia.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 199, wys. 84, zakł. (nierówna) 13 i mniej mm.

Pieczęć woskowa księcia Konrada, ledwo wisząca na dwóch pergaminow-
 ych paskach, bardzo zniszczona.

Stan zachowania samego dokumentu średni. W lewym złożeniu dziura.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróci:

[2 poł. XV w.] „Sup[er] t[e]r[mi]nis Wisle de Zlotoria”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Conradi Cracoviae et Lencitiae ducis [za drugi
 swój wiersz uznał poprzedni regest] Episcopi Wladislavien[sis] 1242
 [nr] 207”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Clavis Ciechocin[ensis]. № 35”;

„R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzyszcz. T. II,
 p. 594, n. 440”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Kodex dypl. Polski, II/2 (r. 1852), [nr] CCCCLX;
2. Lites ac res gestae, wyd. 2, t. 2 (r. 1892), doc. 32;

3. Zbiór przywil. maz. I (r. 1919), [nr] 424 (mający na uwadze wieś „Coso-rinino”).

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 210;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 374. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 13.**

[2. Wystawca i treść] Konrad książę krakowski i łęczycki stwierdza, że biskup kujawski M(ichał) nabył od dominikanów w Płocku za 30 grzywien srebra wieś Siedlce (*Scedlec*) w ziemi łęczyckiej. Książę potwierdza tę tranzakcję i wsi pozostawia wszystkie przywileje, jakimi cieszyła się za jego przodków, kiedy to m.in. była własnością rycerza Henryka, który darował ją wspomnianym zakonnikom.

[3. Data i miejsce] **1243**, 12 maja, Radomsko
in die sanctorum martyrum Nereij et Achilleij, in Radomska.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 249, wys. 130, zakł. 9 mm.

Po woskowej pieczęci księcia Konrada został tylko węzeł podwójnego jedwabnego sznurka.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo ładne i staranne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrocie:

[2 poł. XV w.] „Conr[adi] sup[er] Sedlec. Prima pars”;

[1 poł. XVI w.] „R[egestrata]. C[opiata]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Ducis Conradi super Szedlce privilegium immunitati[s] ecclesiasticae concessum A° 1243 [nr] 27” — druga część streszczenia mało widoczna;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Clavis Ciechocin[ensis], № 34”;

„Rev[isum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Cfr. Codex dipl. Rzyszczew. T. II, p. 36, n. 34”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XXXIV (w widymacie z 7 lipca 1253 r.);

2. Zbiór przywil. maz. I (r. 1919), [nr] 437.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 97;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 373. Numer ten ucho-dził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 14.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz (książę kujawski) przejmując od ojca Konrada rządy nad Kujawami potwierdził jego dawniejszą zamianę z Reclawem i Marcinem, synami Bozana, wsi Wilczyn (*Vilchino, Vilcino*) na Górsk (*Hurozko*) oraz dodał wsi Wilczyn zwolnienie od powozu (*podvos*) i stróży.

[3. Data i miejsce] **1247**, Przepust
in Prípust.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 190, wys. 123, zakł. 24 mm.

Po woskowej pieczęci księcia Kazimierza pozostała tylko część podwójnego jedwabnego sznurka.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo staranne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróci u:

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Kazimiri Ducis Cuŷaviae approbatio commutationis Wilchino p[ro] villa Huroczko 1247 [nr] 145”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ecclesiae Wlad[islaviensis] № 73”;
„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 183 [nr] 11.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 197;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 73. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 15.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę łęczycki i kujawski oświadcza, że sprzedał (prałatowi) kantorowi wrocławskiemu Bogusławowi jezioro Wielkie Łemno (*Lemno Maius*) i wypływającą z niego rzeczkę Łomnicę (*Lompnica*), z pozwoleniem na wybudowanie tam młyna. A ponieważ wspomniany kantor zamierza nieruchomość tę przekazać swojej katedrze (kapitulę), książę aprobuje ową darowiznę.

[3. Data i miejsce] **1248**, 6 maja, Kowal
in Covaile [s] II nonas maii.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 149, wys. 136, zakł. 22 i mniej mm.

W woskowej pieczęci księcia Kazimierza zachowała się luźno niecała prawa, podniszczona połowa. Mieści się w płóciennym woreczku, pewnie z XVI w., również oderwanym od podwójnego jedwabnego sznurka.

Stan zachowania samego dokumentu, o gorszym pergaminie i mniej starannym piśmie, dosyć dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „...K[azimiri].. sup[er] Lacu Lompno”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Kazimiri Ducis Cuŷaviae confir[mati]o venditi[oni]s Lacus Lempno Majoris cum fluvio Lompnicza ind[e] egredien[ti], cum p[otes]tate molendini construendi et area ibidem pro usu lignorum 1248” [nr dok. niewidoczny];

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ecclesiae Vlad[islaviensis] № 84”;

„Revisum 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760, № 84” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzyszcz. et Mucz. T. II, p. 40, n. 41”.

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w :

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XLI (pod 7 maja).

Dok. r e g e s t o w a n y w :

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 107;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 84. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 16.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę łęczycki i kujawski, za pośrednictwem swojego kanclerza Wolimira, prepozyta kruszwickiego, i franciszkanina Mikołaja, rezygnuje na ręce biskupa włocławskiego Michała z prawa kollacji czyli prezenty na beneficjum (prałata) prepozyta w katedrze włocławskiej, przysługującego mu na mocy (rzekomego) dokumentu wystawionego przez biskupa i kapitułę włocławską, znalezione-go (!) w dobrach jego ojca księcia Konrada.

[3. Data i miejsce] **1250**, 7—12 stycznia, Raciążek
in Radcis, infra octavas Eipphanie.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 174, wys. 125, zakł. 14 mm.

Z woskowej pieczęci księcia Kazimierza pozostały tylko okruszyny zawarte w płóciennym woreczku przypuszcz. z XVI w., przymocowanym do podwójnego sznurka.

Stan samego dokumentu bardzo dobry. Pismo piękne i staranne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróciu:

[2 poł. XV w.] „Renu[n]cia[ci]o Ducis K[azimiri] p[re]po[s]it[ur]e Wlad[islaviensis]”;

[1 poł. XVI w.] „Cessio collat[i]o[n]is p[re]p[osi]tu[r]e Wlad[islaviensis] e[pi]sco[po] fact[a], [nr] 44. R[egestrata]. Copiata”;

„Auscultat[um] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]” — słabo widoczne;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ecclesiae Wlad[islaviensis] № 58”;

„R[e]visum 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeką];

„Visum 1760, N^{ro} 58” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[1 poł. XIX w.] „13”;

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dip. Rzyszczewsk. T. II, p. 42, n. 45”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XLV.

Dok. regestowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 38;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 58. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 17.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę kujawski i łęczycki, w obecności arcybiskupa gnieźnieńskiego Pelki (*Fulconis*) i biskupa wrocławskiego Tomasza, zawiera ugodę z biskupem wrocławskim Michałem, określając wolności i przywileje, których obiecuje dotrzymywać, oraz obowiązki państwowe majątków kościelnych. Przy tej okazji zwraca kapitułę wrocławskiej wieś Kobylnicę, własność zmarłego jej kanonika Łaska. (Przypuszczalnie proszony na rozjemcę przez instytucje diecezjalne) oświadcza, że (na obszarze jego państwa) do biskupstwa wrocławskiego od dawna należą następujące miejscowości względnie ich części: Śmiewce, Osielsko, Karnowo, Dźwierzchno, Łacko, Czarne, pół młyna w Parchaniu, Brodnia, Ośniszczewo, część Murzynna, Chlewiska, Przybysław, Straszewo, Mleczkowo, Turzno, Raciąż (Raciążek), Pisarzewo, Otłoczyn, Silno, Złotoria, Ciechocin, Brzoza, Grabkowo, Sokołowo, Lubomin, Szostka, Piaski, Krery (*Woyconis*), Łojewo, udział rybaków w Dalikowie, Winiary, Modzerowo, część w arcybiskupim Kulinie, Kucierz, Ułomie i rozumie się kasztelania wołborska.— Do kapituły wrocławskiej: miasto katedralne we Włocławiu (Włocławku), Korzeszyn, Łopatki, Siewiersk, Niestuszewo, Humlin z częścią Zdunów, Cieślin, Brzeźno k. Nakonowa, Sadok, Kołuda, Popowice, Smólsk.— Do katedry wrocławskiej: Sikorowo, Sobota, Rozrażew, Niemce, Kępa.— Do kapituły kruszwickiej (niegdys

katedralnej): Kruszwica wokół kościoła kolegiackiego św. Piotra, Pietrkowa, Bachorce, Nizino, Jaksino, dwie części u rybaków, Sławęcín, w Raciążu.— Do kolegiaty św. Piotra: Kruszyn, Góra, Tupadły, Podole, Dąbrowa, Słupy, część wsi arcybiskupiej k. Radziejowa, Kónarzewo, część (prałata) dziekana w Murzynnie, Obora.

[3. Data i miejsce] 1250, 6 października, Sieradz
pridie nonas octobris, in domo Fratrum Predicatorum in Syradz.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński:

Dok. pergaminowy.

Szer. 545, wys. 414, zakł. 29 mm.

Zachowały się, w różnym stopniu zniszczenia, cztery połupane pieczęcie woskowe zwisające na podwójnych jedwabnych sznurkach. Pierwsza od strony lewej arcybiskupa Pełki, druga księcia Kazimierza, trzecia biskupa wrocławskiego, czwarta biskupa włocławskiego. Najwięcej materiału woskowego zostało po okrągłej pieczęci książęcej; pieczęć arcybiskupia jest przepołowiona poziomo razem ze sznurkiem. Pewnie w XVI w. zabezpieczono pieczęcie skórzanymi woreczkami, obecnie porozrywanymi. Pieczęć biskupa włocławskiego owinięto przypuszcz. w XIX w. po raz drugi w płócienny woreczek, dzisiaj rozpruty i odpadły.— Na woreczku pierwszym widnieje napis „Sigillu[m] Gneznen[is] Archie[pisco]pi”; na książęcym nie było napisu; na trzecim „Sigillu[m] Wrat[islaviensis] E[pisco]pi”; na czwartym, siłą rzeczy, nie ma napisu.

Atoli pierwotnie dokument posiadał sześć pieczęci. Po dwóch skrajnych nie zachowały się nawet sznurki. Jako pierwsza — przed arcybiskupią wisiała na pewno pieczęć (woskowa) kapituły katedralnej we Włocławku, a jako ostatnia, po pieczęci biskupa włocławskiego — kapituły kruszwickiej.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo duże i wyraźne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „Concordia ducis Casimiri cu[m] Michaële e[pisco]po Wlad[islaviensi]” — początek mało wyraźny;

[1 poł. XVI w.] „Divisio et limitac[i]o villarum que ad d[om]i[nu]m E[pisco]pum et que ad Cap[itu]l[u]m Wlad[islaviense], et que ad eccl[es]ia[m] Cruszviczen[sem] et ex antiquo spectabant [nr] 10”;

[r. 1597, St. Sיעiński, P. Gardliński] „Divisio bonorum [długie streszczenie, wyblakłe i nieczytelne, nr] 24”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Divisio bonorum inter E[pisco]pum Vlad[islaviensem] et Capitula Vladislaviense et Crusvicien[se] per Casimirum Ducem Cujaviae et Lanciciae anno D[omini] 1250”;

[r. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ex Scatula Privilegiorum Communium V[enerabilis] Cap[itu]li Vlad[islaviensis] № 42”;

„Revis[um] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w :

1. Kodex dypl. Polski, II/2 (r. 1852), [nr] CCCCXLV (pod datą 7 października 1252);
2. Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 184—188 [nr] 13;
3. Wybór źródeł (r. 1928), [nr] 27;
4. Album palaeogr. (textus — r. 1960), [nr] 11.
Dok. r e g e s t o w a n y w:
1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 2;
2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 607. Numer ten ucho-
dził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 18.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę łeczycki i kujawski oświadcza, że sprzedał biskupowi włocławskiemu Michałowi za 85 grzywien srebra wieś Dobrzejewice (*Dobrevice*) z uprawnieniami górniczymi i łowieckimi oraz z szerokim immunitetem.

[3. Data i miejsce] **1252**, 30 czerwca, Kłobia
in Cloba, in crastino apostolorum Petri et Pauli.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 235, wys. 174, zakł. 23 mm.

Z woskowej pieczęci księcia Kazimierza pozostała prawa połowa, oderwana od długiego podwójnego jedwabnego sznurka.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo staranne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u:

[2 poł. XV w.] Z ówczesnej zapiski widać tylko słowo „Dobreyovice” wkomponowane w 1687 r. w regest Kunigk’a;

[1 poł. XVI w.] „Copiata”;

„Auscultat[um] 1597. Ski [=Sieciński], PG [P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Kazimiri Ducis Cuÿaviae privilegium »Dobreyov-
vice« vendicionis suae p[ro] ecclesia Wlad[i]sl[aviensi] cum libertatib[us]
specifice in eo descriptis 1252 [nr] 130”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Dobrzeiowice Clavis Ciechocinen[sis] № 33”;

„R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „cfr. Rzyszczewski Codex, T. II, p. 598,
n. 443”.

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w:

Kodex dypl. Polski, II/2 (r. 1852), [nr] CCCCXLIII.

Dok. r e g e s t o w a n y w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 187;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 372. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 19.**

[2. Wystawca i treść] Ś(więtopełk) książę pomorski zapewnia (nowego) biskupa wrocławskiego W(olimira) o postanowieniu szanowania jego władzy duchownej na obszarze swojego państwa.

[3. Data i miejsce] 1253, 14 lutego, Raciążek (Raciąż)
in Radcos, in die beati Valentini.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 168, wys. 62, zakł. 6 mm.

Brak woskowej pieczęci księcia Świętopełka, jak również pasków pergaminowych.

Stan zachowania samego dokumentu raczej zły. Jest on zużyty, wytarty i podziurawiony. Większa część zakładki, z prawej strony, udarta.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „obligat[i]o defension[i]s e[pi]sco[po] W[ol]a[dis]l[avi]en[s]i; [r. 1687, G.A. Kunigk] „Ducis Sventopolci [tekst prawie nieczytelny, nr 14”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ecclesiae Wladisl[aviensis] № 78”;

„№ 78, 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visu[m] 1760, N^o 78” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzyszcz. II, p. 48, n. 57”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] LVII (wystawca książę Sambor);

2. Codex Pomeraniae dipl. I (l. 1843—1862), nr 485 (z wątpliwościami wystawca książę Sambor);

3. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 146.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 327;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 78. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 20.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę łęczycki i kujawski transumuje i obiecuje przestrzegać okazany mu przez biskupa wrocławskiego W(olimira) przywilej, wystawiony 12 maja 1243 r. przez swego ojca K(onrada)

księcia krakowskiego i łęczyckiego dla jego poprzednika biskupa M(ichała), zwalniającej wieś Siedlce (*Sedlce*) od ciężarów państwowych.— Zob. dok. 13.

[3. Data i miejsce] **1253**, 7 lipca, Kłobia
in crastino octave Petri et Pauli apostolorum, in — — Cloba.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 288, wys. 122, zakł. 18 mm.

Pieczęci woskowej księcia Kazimierza nie ma. Z podwójnego jedwabnego sznurka pozostał tylko węzeł.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo staranne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „P[ri]vilegiu[m] sup[er] villa Sedlec” [streszczenie to uczynił częścią swojego w 1687 r. Kunigk] „sec[un]da se[qui]t[ur] K[onradi]”;

[1 poł. XVI w.] „R[egestrata]. C[opiata]”;

„Auscultat[um] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Kazimiri et Conradi ducu[m] Lancitien[sium] »P[ri]vilegiu[m] sup[er] villa Sedlce« (q[uae] p[er]mutata e[st] p[ro] Volia Scarbkowa in Cuyavia) cum libertate subditorum q[uo]ad castrorum aedificationem et ad bellicam expeditionem ire non teneantur, 1243 [nr] 221”;

[F.A. Sienicki] „Clavis Vladislavien[sis] № 38, 1728”;

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[1 poł. XIX w.] „11”;

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzyszcz. et Mucz. T. II, p. 36, n. 34”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XXXIV.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 356;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 122. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 21.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę łęczycki i kujawski zatwierdza biskupowi włocławskiemu Wolimirowi darowiznę, uczynioną dla kościoła włocławskiego (diecezji) przez kasztelana włocławskiego Zdzisława, przy zgodzie żony, w postaci wsi Sławsko, Dziarnowo (*Darnovo*) i Trzebuchowo (*Trebacovo*), uchylając za głosem swojej rady sprzeciw jego przyrodniego brata, kasztelana bydgoskiego Bogusława.— Zob. dok. 22.

[3. Data i miejsce] 1254, 19 sierpnia, Kruszwica
Crusvicie — — *XIII^o kalendas septembris*.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 328, wys. 255, zakł. 23 mm.

W myśl tekstu dokumentu obok pieczęci wystawcy miano zawiesić jeszcze cztery: kanclerza książęcego Janusza, wojewody łęczyckiego Spicygniewa, wojewody kujawskiego Boguszy i kasztelana łęczyckiego Urbana. Jednak w rzeczywistości przy dyplomie znalazła się tylko pieczęć woskowa księcia Kazimierza. A chociaż pewnie w XVI w. zabezpieczono ją pluszowym woreczkiem, obecnie pozostają w nim tylko 3 luźne kawałki pieczęci, Pochewka w dalszym ciągu wisi na osłabionym podwójnym jedwabnym sznurku.

Stan samego dokumentu jest dobry. Pismo wyraźne, rozmieszczone w rzadkich wierszach.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „super Slawsko, Darnovo et Trebacovo” — tekst uczyniony w 1687 r. przez Kunigk’a ośrodkiem jego regestu;

[1 poł. XVI w.] „Re[gestra]ta” — 2 razy. „Copiata”;

„Auscultata 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Cazimiri Cuŷaviae et Lencitiae Ducis p[ri]vilegiu[m] »sup[er] Slawsko, Darnovo et Trebacovo« ac eiusdem iudicij sente[n]cia, Quod liceat eccl[esi]ae donatione[m] facere bonorum inter vivos nulla obstante consanguinitate, Crusvicza 1254”;

„Clavis Raciążensis № 7^{mo}, 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przel. XIX/XX w.] „typo impressum in opere: L. Rzysszczewski, Codex diplomaticus Poloniae, edito Varsaviae 1848, part. II, pag. 51, N. XLIII, S. Chodyński” — informacja nieściśła, albowiem publikację dokumentu przeprowadzono na podstawie następnego przekazu.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany — zob. pozycja następna.

Dok. rejestrowany w:

(r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 198. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 22.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę łęczycki i kujawski zatwierdza biskupowi wrocławskiemu Wolimirowi darowiznę, uczynioną dla kościoła wrocławskiego (diecezji) przez kasztelana wrocławskiego Zdzisława, przy zgodzie żony, w postaci wsi Sławsko, Dziarnowo (*Darnovo*) i Trzebuchowo (*Trebacovo*), uchylając za głosem swojej rady sprzeciw jego przyrodniego brata, kasztelana bydgoskiego Bogusława.

Według opinii J. Mitkowskiego (*Kancelaria Kazimierza Konradowica księcia kujawsko-tęczyckiego (1233—1267)*, Wrocław 1968, s. 91 [nr] 37) dokument ten jest **falsyfikatem** z XIV w. W treści pomiędzy dokumentem 21 a 22 nie ma różnicy. Zachodzi ona częściowo w odmiennym sposobie datacji oraz w wykazie świadków.

[3. Data i miejsce] **1254**, 19 sierpnia, Kruszwica
Crusvicio — — feria IIII post Assumpcionem BMV.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 276, wys. 142, zakł. 25 mm.

Zgodnie z treścią przywilej miał być uwierzytelniony poza pieczęcią wystawcy również pieczęciami jego kanclerza Janusza oraz niektórych możnowładców. Atoli na podwójnych jedwabnych sznurkach zawieszono tylko dwie pieczęcie woskowe: księcia Kazimierza i kanclerza. Z tej drugiej pozostał tylko sznurek. Pieczęć książęcą umieszczono przypuszcz. w XVI w. w pluszowym woreczku. Obecnie jest on rozdarty, ale razem z 2 kawałkami pieczęci trzyma się jeszcze sznurka.

Stan samego dokumentu dobry. Jego pismo wyraźne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „De Slavsco Kazimiri”. Zapiskę tę usiłował w 1687 r. Kunigk włączyć do swojego streszczenia, ale zrezygnował z tego umieszczając je na oddzielnej kwadrze;

[1 poł. XVI w.] „Re[gestra]ta” dwa razy.

„Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Casimiri Ducis Lencitiae et Cuŷaviae [regist podobny do znajdującego się w dok. 21, lecz bez insertu zapiski z 2 poł. XV w.; streszczenie zamazane na skutek wilgoci] Crusvicza 1255 [nr] 113”;

„Clavis Raciążnensis № 8, 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[1 poł. XIX w.] „16”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XLIII (zamiast LXIII).

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 163 (r. 1255);

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 197 (r. 1255). Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 23.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę łęczycki i kujawski oświadcza,

że na prośbę biskupa wrocławskiego Wolimira nadał diecezji wrocławskiej miasto Włocławek lokowane na prawie niemieckim i młyn na rzece Zgłowiączce (*Sgoventka*) w pobliżu tegoż miasta. Ponadto wyraził zgodę na osadzenie na prawie niemieckim dwóch wsi diecezjalnych: Wieniec (*Winzu*) i Łopatki (*Lopacjnu*). — O mieście katedralnym we Włocławku por. dok. 17 (r. 1250).

[3. Data i miejsce] 1255, 15 sierpnia, Kramsk
in *Crampsco, in die dedicationis ecclesie [cathedralis Wladislaviensis]*.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 223, wys. 216, zakł. 20 mm.

Przywilej posiadał na podwójnych jedwabnych sznurkach 3 pieczęcie woskowe: arcybiskupa gnieźnieńskiego Pełki (*Fulconis*), księcia Kazimierza (okrągła w środku) i biskupa wrocławskiego Wolimira. Arcybiskupia zachowała się w średnim stanie; z książęcej jest prawa połowa; po biskupiej pozostał tylko sznurek rozkręcony na 6 części składowych.

Stan zachowania samego dokumentu jest zły. Posiada dwie większe dziury w środku i 2 mniejsze wysoko.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „[Super] civitate Wlad[is]slav[iensi] et] molendi[n]o, Kazimir[us]”;

[1 poł. XVI w.] „Donatio Civitat[is] Vladislaviensis, 1255”. „Registrata”. „Re[gestra]ta”;

[Litery zapiski Sיעińskiego i Gardlińskiego z 1597 r. są wyblakłe i nie do odczytania];

„ex Scatula Ecclesiae Vlad[islaviensis] № 79, 1728 [F.A. Sienicki];

„Visum 1760, N^o 79” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[1 poł. XIX w.] „15”;

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzyszcz. T. II, p. 56, n. 68”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] LXVIII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 3;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 79. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 24.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę łeczycki i kujawski oświadcza, że na instancję arcybiskupa gnieźnieńskiego Pełki (*Fulco*), (ordynariusza wymienionego niżej winowajcy) skonfiskował majątek Wita syna Ośka

(*Oskonis*), który odmówił podjęcia pokuty za zabicie kapłana (*clericum*). Książę skwitował pasierbów Wita 14 grzywnami srebra, a jego wieś Śmieszne (*Smensco*) sprzedał Mikołajowi synowi Bartłomieja.

[3. Data i mejsce] 1256, Szadek?

in *Sadkow*.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 274, wys. 201, zakł. 47 mm.

Z woskowej pieczęci księcia Kazimierza wisi tylko odrobina na podwójnym jedwabnym sznurku, rozczłonkowanym na 4 części składowe.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Jego wykonanie graficzne przeciętne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Sup[er] Smensco”. W r. 1687 Kunigk wmontował ową zapiskę we własny nagłówek dokumentu;

[1 poł. XVI w.] „Smensco”. „In Liubothinen[si] clave [nr] 465;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Kazimiri Ducis Cuÿ[av]jiae et Lencitiae »Sup[er] Smensco« et testantur confiscationem et animadversionem violator[is] p[er]sonae ecclesiasticae et absurdescentis admonita salubria sui Epi[scopi]”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ecclesiae Wlad[islaviensis] № 51”;

„R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760, N^{ro} 51” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[1 poł. XIX w.] „18”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] LXIX.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 105;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 51. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 25.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę łęczycki i kujawski oświadcza, że komes Mikołaj Bartłomiejowicz, podczaszy łęczycki, sprzedał biskupowi wrocławskiemu Wolimirowi za 30 grzywien srebra wieś Śmieszne (*Smensco*) zwaną także Witowo lub Oszkowice (*Oscoviza*), nabytą od tegoż księcia, który uprawomocnia nową tranzakcję.— Zob. dok. 24.

[3. Data i miejsce] 1257, Inowrocław

in *Wladizlav Juvene*.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 185, wys. 67 mm, bez zakładki.

Po pieczęci woskowej księcia Kazimierza i paskach pergaminowych nie ma śladu.

Stan zachowania samego dokumentu zły z powodu odcięcia na dole znacznej części pergaminu, na szczęście z jednym tylko wyrazem.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

„Auscultat[um] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Casimiri D[ucis] Cuiaviae sup[er] emptione Smiensco, Witowo, quae Oscomia vocat[ur] p[ro] eccl[es]ia et E[pi]sco[po] Wlad[i]s[laviens]i, 1257”;

„Clavis Wlad[islaviensis] № 44 [który to numer przekreślony i napisane] 57, 56 [r.] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 192 [nr] 18.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 89;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 141. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 26.**

[2. Wystawca i treść] (Komes) Bogusza syn Mieclawa (wojewoda łęczycki) przeznaczają testamentalnie większość swojej spuścizny w dożywocie (pod opieką biskupa włocławskiego Wolimira) swojej żonie Ludmille, a więc wieś Młyniec (*Mlyn*), którą może dowolnie odsprzedać; Nowogród, Sitno, Rudaw i Pomorzany, które przed śmiercią powinna przekazać na wybrane przez siebie cele kościelne; Lubanie, Mikanowo i Kucierz, które do tego czasu ma oddać katedrze (kapitulę) włocławskiej; biskupowi włocławskiemu (diecezji) darowuje majątek Powsin, katedrze plockiej Pieryszew, klasztorowi Franciszkanów w Inowrocławiu Babce, spowiednikowi benedyktynowi Marcinowi Złotopole i Konarzewo, który przed śmiercią ma je przekazać opactwu Cystersów w Szpetalu, wreszcie dworzaninowi Kucy wieś Śpiczyny.— W r. 1728 w Archiwum były jeszcze 2 egzemplarze tego dokumentu.

[3. Data i miejsce] **1258**, 20 marca, Lubanie

quarta feria proxima ante Pasca.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 247, wys. 110, zakł. 12 mm.

Dokument posiadał 5 pieczęci woskowych, po których zostały tylko paski pergaminowe. Pierwszą od strony lewej była prawdop. pieczęć wystawcy (wojewody Boguszy), drugą biskupa włocławskiego Wolimira, trzecią opata (prepozyta) klasztoru św. Gotarda w Szpetalu, czwartą kapituły katedralnej we Włocławku, piątą kapituły kruszwickiej.

Stan zachowania samego dokumentu dobry, nie licząc obustronnego potłuszczenia.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróci u:

Z powodu potłuszczenia, zabrudzenia i wytarcia dyplomu in dorso, znacznej części notat nie można zupełnie odczytać, a innej w sposób pewny.

[2 poł. XV w.] „Testamentum Bogusse” — lekcja prawdop.;

[1 poł. XVI w.] „Sup[er] Rudave, Sithno E[piscopi] et Lubanie Ecclesie Wladislavien[sis]” — lekcja prawdop. „R[egestra]ta”;

Nota Siecińskiego i Gardlińskiego z r. 1597 w pierwszym polu niewidoczna;

Streszczenie Kunigk'a z r. 1687 w trzecim polu nie do odczytania;

[1. 1727/28, F.A. Sienicki] „№ 65, ad Scatulam Privil[egiorum] Commun[ium]”;

„Revisum A.D. 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembekaj];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 193—194 [nr] 20;

2. Nowacki, „Collec. theol.” ann. 13: 1932, fasc. 4, s. 357 (z transumptu z 17 września 1258 r. — zob. dok. 30).

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 61 i 196;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 629—630. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] Dokument 27.

[2. Wystawca i treść] Komes Zdzisław, brat komesa Bogusława kasztelana inowrocławskiego, oświadcza, iż wyznał publicznie w kolegiacie kruszwickiej (św. Piotra) i w niniejszym dokumencie przyznaje, że darował biskupowi Wolimirowi i diecezji włocławskiej wsie Sławsko, Trzebuchowo (*Trebatovo*) i Zagajewice, które obecnie trzyma w dożywocie z łaski wspomnianego biskupa. Również jego żona Wojciecha oświadczyła, że nie będzie miała pretensji do wymienionych wsi i zadowolili się ruchomościami z nich.— Por. dok. 21—22. Zob. dok. 28.

[3. Data i miejsce] 1258, 29 czerwca, Kruszwica
in die apostolorum Petri et Pauli, in ecclesia Crusviciensi.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 163, wys. 95, zakł. 16 mm.

Po woskowej pieczęci komesa Zdzisława pozostał tylko podwójny jedwabny sznurek.

Stan zachowania samego dokumentu bardzo dobry. Pismo ładne i równe.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Pr[ivilegium] com[iti]s Sdeslai s[upe]r Slavscho”;

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”. „Copiata”;

„Auscultat[um] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Clavis Raciążensis № 36”;

„R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[1 poł. XIX w.] „19”;

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszczew. et Mucz. T. II, p. 61, n. 75”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] LXXV.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 165;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 226. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 28.**

[2. Wystawca i treść] Komes Zdzisław, brat komesa Bogusława kasztelana inowrocławskiego, razem ze swoją żoną Wojciechą, powtórnie publicznie wyznaje, że darował biskupowi włocławskiemu W(olimirowi) i jego diecezji wsie Sławsko, Trzebuchowo (*Trebatovo*) i Zagajewice oraz dodaje, iż majątki te trzyma w dożywocie od wspomnianego biskupa. Zaznacza również, że na prośbę obecnego przy tym akcie biskupa wszystkie swoje ruchomości przeznacza (po śmierci) swej żonie.— Por. dok. 21—22, 27.

[3. Data i miejsce] **1258, 30 czerwca (Kruszwica)**

in crastino apostolorum Petri et Pauli.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 163/173, wys. 73, zakł. 14 mm.

Dokument posiadał 2 pieczęcie woskowe. Po pierwszej od strony lewej, komes Zdzisława, zachował się tylko podwójny jedwabny sznurek. Na dru-

gim podobnym sznurze znajdują się resztki pieczęci biskupa Wolimira względnie kasztelanowej Wojciechy.

Dyplom jest potłuszczony i pobrudzony.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Donatio Sdeslai Comit[is] p[ro] eccl[esi]a Wlad[i]-s[laviens]i villarum suarum Slavsko, Trebaczevo et Gaŷewicze, 1258 [nr] 700” — tekst zabrudzony;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Clavis Raciązen[sis] № 35”;

„R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„et 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszczew. T. II, [p.] 62, n. 76”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] LXXVI.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 165;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 225. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 29.**

[2. Wystawca i treść] Bolesław (Wstydlivy) książę krakowski i sandomierski, rozsądając na prośbę K(azimierza) księcia łęczyckiego i kujawskiego spór o ważność testamentu wojewody łęczyckiego Boguszy, atakowanego przez jego krewnych: rycerzy Świętosława, Szymona i Chwaliboga, a bronionego przez wdowę po testatorze Ludmiłę — wysłuchawszy zdania swojej rady — orzeka o jego ważności i aprobuje go.

[3. Data i miejsce] 1258, 9 września, Zawichost
in crastino Nativitatis Beate Virginis Marie.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 210, wys. 135, zakł. 14 mm.

Podnieszczona pieczęć woskowa księcia Bolesława wisi na podwójnym pergaminowym pasku.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo staranne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „S[e]n[tencia] ducis Boleslai C[ra]covie sup[er] villis Boguse eccl[esi]e Wlad[i]s[lavi]en[si] et Monasterio Suleovien[si] legatis, v[ideli]cet Liubanie, Mŷkanowo et Cuczersz” — druga część streszczenia wytarta;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Sentencia Boleslai Ducis Pol[oniae] super villis

Bogussae Eccl[es]iae Wlad[i]s[lavi]ensis [s] et monasterio S[ancti] Gotthardi legatis, v[ideli]cet Lubanie, Mikanowo et Kuczersz, ip[s]as eccl[es]iae Wladislavien[si] adiudican[s], 1258 [nr] 626”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „№ 76 ad Scatulam Privilegior[um] Communitium”;

„Revisum A.D. 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Kodeks dypl. Małopolski, II (r. 1886), [nr] CCCCLIV;

2. Nowacki, „Collec. theol.”, ann. 13: 1932, fasc. 4, s. 358 (z transumptu z 17 września 1258 r. — zob. dok. 30).

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 410;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 641. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 30.**

[2. Wystawca i treść] Janusz arcybiskup elekt gnieźnieński, Prandota biskup krakowski i Tomasz biskup wrocławski, zebrani (na synodzie prowincjonalnym) we Wrocierzyżu, transumują i zatwierdzają (na ile mogą) dwa dokumenty: testament wojewody łęczyckiego Boguszy z 20 marca 1258 r. (por. dok. 26) oraz potwierdzenie tegoż przez Bolesława księcia krakowskiego i sandomierskiego w dniu 9 września 1258 r. (zob. dok. 29).

[3. Data i miejsce] **1258**, 17 września, Wrocierzyż
in Vrocisir, in die sancti Lamberti episcopi.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 240, wys. 260, zakł. 14 mm.

Dokument posiadał 3 pieczęcie woskowe, które mogły następować (od strony lewej) w tej kolejności: arcybiskupia, biskupa krakowskiego, wrocławskiego. Pozostały po nich tylko podwójne paski pergaminowe, po pierwszym niecałe.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Wykonanie graficzne średnie.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „Sup[er] testamento Boguse, 1258”;

[1 poł. XVI w.] „Confirmacionis per Janussiu[m] archie[pisco]pum Gnezn[ensem], Prandotham Cracovien[sem] et Thomam Wratislavien[sem] e[pisco]pos”. „Super Pÿrzÿszewo”. „Hic est Sitno”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „№ 66 ad Scatulam Privilegiorum Communitium Eccl[esi]ae Vlad[islaviensis]”;

„Revisum A°D. 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Kodeks dypl. Małopolski, II (r. 1886), [nr] CCCCLIV — insert 2: za-
twierdzenie testamentu przez Bolesława księcia krakowskiego i sando-
mierskiego = dok. 29;
2. Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 193—194 [nr] 20 — insert 1: testament
Boguszy = dok. 26;
3. J. Nowacki: *Arcybiskup gnieźnieński Janusz i nieznaný synod provin-
cjonalny roku 1258. Cz. I: Nieznany dokument elekta gnieźnieńskiego
Janusza z r. 1258*, „Collec. theol.” ann. 13: 1932, fasc. 4, s. 356—359 —
całość dokumentu (transumptu).

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 412;
- 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 631. Numer ten uchodził
za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 31.**

[2. Wystawca i treść] H(enryk) opat cystersów z Vallis S. Georgii (Georgentalu w Turynii), na prośbę przybyłego do niego opata S. z kla-
sztoru św. Gotarda w Szpetalu, w piśmie skierowanym do Kazimierza
księcia kujawskiego i łęczyckiego oraz Piotra opata z Sulejowa, admi-
nistradora klasztoru szpetalskiego — o którego smutnych dziejach wspo-
mina wystawca dokumentu — zwraca się do księcia jako miejscowego
władcy i patrona tej fundacji, aby usunął z posiadłości szpetalskich bis-
kupa kujawskiego (Wolimira), który dzieli je pomiędzy siebie (diecezję)
i krewnych zmarłego fundatora opactwa komesa Boguszy. Zdaniem opata
z Georgentalu książę Kazimierz powinien odwołać się w tej sprawie do
Stolicy Apostolskiej.

[3. Data i miejsce] (1258—1262, Georgental).

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 281, wys. 230 mm, bez zakł.

List posiadał pieczęć woskową wiszącą na pojedynczym pergaminowym
pasku, ciętym z lewej strony dołu pergaminu i trzymającym się prawej
części pisma. Pieczęci obecnie brak, a z paska pozostał tylko węzeł.

Stan zachowania samego dokumentu średni. Na jego płaszczyźnie małe
plamy i dziury. Wykonanie graficzne dobre.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XVI w.] „L[itte]rae ad Casimiru[m] Ducem Cuiaviae Henrici Abbatis
vallis s[ancti] Georgy, ut Episcopum Cuiaviensem bona Hospitalis s[an-

cti] Gotardi occupantem manu forti ex iisdem bonis eiiciat [nr] 606";
[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „№ 82 ad Scatulam Privilegiorum Communium”;
„Revisum A°D. 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];
„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 198—199 [nr] 25.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 427;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 647. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 32.**

[2. Wystawca i treść] Klemens kanonik włocławski ze swoim stryjem Młodziejem przekazali dla diecezji (ecclesie) włocławskiej na ręce jej biskupa Wolimira swoją wieś dziedziczną Zbłąg (*Stiblandz*). W celu uprawnocnienia aktu darowizny poprosili o uwierzytelnienie go czterema (niżej opisanymi) pieczęciami.

[3. Data i miejsce] **1259**, 29 stycznia, Włocławek?

quarta feria proxima ante Purificacionem.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 163, wys. 85/65 mm, bez zakładki.

Pod dokumentem, na pojedynczych pergaminowych paskach, ciętych na dole tegoż dyplomu od strony prawej, trzymały się na jego stronie lewej 4 małe pieczęcie woskowe: biskupa Wolimira, oraz trzech prałatów katedry włocławskiej — dziekana Albierza, archidiacona Stefana i kustosa Sędziśława. Pieczęci nie ma, są tylko paski, ostatni przyrywany.

Stan zachowania samego dokumentu, wytartego i zabrudzonego, dość dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „De Sdblancz” — zapiska spożytkowana później przez Kunig’a;

[r. 1687, G.A. Kunig] „V[illa] »de Zdblancz« D[omi]no E[pisco]po donata anno 1259, № 55 [przekreślone], 54”;

„Clavis Vladislavien[is], № 55 [r.] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[1 poł. XIX w.] „21”;

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzyszcz. T. II, p. 63, n. 78”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] LXXVIII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 67;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 139. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 33.**

[2. Wystawca i treść] Aleksander IV papież poleca biskupowi lubuskiemu (Wilhelmowi), nawet przy użyciu cenzur kościelnych, usunięcie zakorzenionego w niektórych częściach Polski zwyczaju, niezgodnego z prawem i krzywdzącego stan duchowny, mianowicie nieprzyjmowania w sprawach spornych pomiędzy klerykami i laikami na świadków kapłanów, jeżeli w przewodzie nie będą uczestniczyli również świadkowie świeccy.

[3. Data i miejsce] **1259**, 29 kwietnia, Anagni
tercio kalendas maii, pontificatus nostri anno quinto.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 282, wys. 233, zakł. 20 mm.

Na podwójnym sznurku konopnym wisi ołowiana bulla papieska.

Stan zachowania samego dokumentu (gruba skóra) bardzo dobry. Pismo wykonane rzadkimi wierszami.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

Pergamin źle przyjmował atrament, dlatego zapiski dorsalne w znacznej mierze wytarły się i wyblakły. Ponadto niektórzy archiwiści nowsi pisali na notach dawniejszych.

[2 poł. XV w.] — treść wytarta, jednak widać, że podobna do następnej;

[1 poł. XVI w.] „Sup[er] p[ro]bac[i]on[e] In iure testes facienda”. „R[ege]stra]ta”;

[2 poł. XVI w.] „E[pi]sco]po Wladislavien[si] Alexander 4”;

„Auscultat[um] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „№ 2do”;

„Revisum Cap[itu]l[ariter] 1729”;

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „a[nno] 1259”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 196—197 [nr] 22.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 32;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 677. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 34.**

[2. Wystawca i treść] Aleksander IV papież, na prośbę biskupa (Wolimira) i kapituły wrocławskiej, zatwierdza akt przekazania (23 września 1258 r.) przez Ludmiłę wdowę po wojewodzie łęczyckim Boguszy określonych ich majątków diecezji wrocławskiej i tamt. kapitule katedralnej, oraz poleca biskupowi lubuskiemu (Wilhelmowi), żeby wprowadził wymienionych w posiadanie tychże, nawet przy użyciu cenzury kościelnej przeciwko utrudniającym sprawę.

[3. Data i miejsce] **1259**, 11 maja, Anagni
v idus maii, pontificatus nostri anno quinto.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 255, wys. 177, zakł. 26 mm.

Na podwójnym sznurku konopnym wisiała bulla papieża Aleksandra IV. Została odcięta może na początku XIX w. Ze sznurka pozostała tylko górna pętla.

Stan zachowania samego dokumentu średni. Posiada dziurki na zgięciach i z obydwu stron jest poplamiony.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „Com[m]is[s]io e[p]isco[po] Lubuce[nsi] sup[er] caucio[n]e eccl[es]ie wlad[islaviensi] de bonis Boguse” — nagłówek objęty potem przez Kunigk’a jego streszczeniem;

Nota Siecińskiego i Gardlińskiego z 1597 r. prawie niewidoczna;

[r. 1687, G.A. Kunigk — początek nad napisem z 2 poł. XV w. nie do odczytania, po nim] „eccl[esi]ae Wladis[laviensi] de intromissione facienda [nr] 610”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „№ 81 [nieco źle napisany], dico 81, ad Scatulam Privilegiorum Communium”;

„Revisum A°D. 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Alexan. Pp. IV. AD. 1259”.

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w :

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 197 [nr] 23.

Dok. r e g e s t o w a n y w :

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 414;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 646. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 35.**

[2. Wystawca i treść] Aleksander IV papież, na prośbę biskupa włocławskiego (Wolimira), przyjmuje pod opiekę św. Piotra i swoją jego samego, następców i diecezję włocławską, potwierdzając jej posiadłości — na Kujawach — m.in., albowiem nie wszystkie wylicza: miasto Włocławek, wsie Wieniec, Grabkowo, Witowo, Czarne (*Corbe*), Chełmce, Szóstka, Sokołowo, Sławsko, Łącko, Dźwierzchno (*Dirstunno*), Parchanie, zamek Raciąż (Raciążek), Złotoria, Ciechocin, Siedlce, Brudnia, Byczyna, Powsino, Lubanie, Mikanowo, Kucierz, Nowogród, Sitno, Pomorzany, Złotopole, Konarzewo. W dalszym ciągu papież gwarantuje wszystkie przywileje diecezji, wyłączną jurysdykcję biskupa na jej obszarze itd. pod sankcjami doczesnymi i wiecznymi. (Treść bulli była skierowana głównie przeciwko Kazimierzowi księciu łeczyckiemu i kujawskiemu. Jest to druga chronologicznie bulla protekcyjna tej diecezji).

[3. Data i miejsce] **1259**, 19 czerwca, Anagni
XIII kalendas iulii.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 544, wys. 530, zakł. 50 mm.

Na podwójnym jedwabnym sznurku wisi bulla ołowiana papieża Aleksandra IV.

Stan zachowania samego dokumentu (gruby pergamin) bardzo dobry. Przypuszcz. z powodu trzymania go dawniej w ciasnym pomieszczeniu (szufladzie) jest on pognieciony wzdłuż lewego i prawego brzegu. Wiersze pisma rzadko rozłożono. W środku dyplomu widnieje Rota i Bene Valetę, a niżej znajdują się podpisy papieża, siedmiu kardynałów i notariusza.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „Alexan[der] [qu]ar[tus] sup[er] villis eccl[es]ie wlad[isla]viens[is]”;

[r. 1551, P. Piotrkowski] „Confirm[ati]o concess[a] villar[um] circa Wladislaviam, in terra Dobrzinensi et Pomeraniae. De data in an[n]o 1259 [nr] 74” — część zapiski zaniknęła;

„Anno 1597 die IX Maii auscultat[um] St[anisla]us Sieciński;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki], № 1mo. Alexandri Papae Quarti Bulla suscipiens in Protectionem suam Ap[osto]licam Ecclesiam Vladislavien[sem] et Bona omnia Ep[iscop]p[alia] cum annexis, et concessis nonnullis prerogativis Ep[iscop]pis Vladislaviensibus. A°D[omi]ni 1258” [na przeł. XIX/XX w. St. Chodyński dodał] „1259”;

„Inscript[um] Cathalogo A°D. 1729, ad Bullas” [F.A. Sienicki];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „cfr. Codex Rzyszczewski, T. II, p. 613, n. 451”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kodex dypl. Polski, II/2 (r. 1852), [nr] CCCCLI.

Dok. regestowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 16;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 676. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 36.**

[2. Wystawca i treść] Urban IV papież, na prośbę biskupa kujawskiego (Wolimira), który w Raciążu (Raciążku — *Ratcsus*) zbudował zamek obronny przeciwko Prusakom i Tatarom (a pewnie również przeciw Kazimierzowi księciu łęczyckiemu i kujawskiemu) — mimo że według zwyczaju polskiego zamki mogą posiadać tylko panujący — zezwała na jego wykończenie i używanie.

[3. Data i miejsce] **1262, 30 maja, Viterbo***III kalendas iunii, pontificatus nostri anno primo.*

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 312, wys. 238, zakł. 30 mm.

Ołowiana bulla papieża Urbana IV została wyrwana z pergaminu razem ze sznurkiem przypuszcz. na początku XIX w.

Poza tym stan zachowania dokumentu dobry. Wykonanie graficzne w wierszach szeroko od siebie oddalonych.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Sup[er] munic[i]o[n]e Rasceczas”;

[r. 1578, A. Naramowski, A. Witowski] „Urbanī Papae IIII. Concessio facultatis E[pi]sco[po] Wladisl[avie]n[si] construendi et muniendi arcem in Raciasz [nr] 143”;

Zapiska St. Siecińskiego i P. Gardlińskiego z 1597 r. ledwo widoczna;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Clavis Raciązen[sis], № 18”;

„Revisum 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760” [przekreślone przez następnego kontrolera; wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 199—200 [nr] 26.

Dok. regestowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 131;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 208. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 37.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę kujawski oświadcza, że pozwolił biskupowi wrocławskiemu Wolimirowi i jego następcom osadzić na prawie niemieckim lub polskim następujące wsie diecezji znajdujące się pomiędzy Wisłą i Drwęcą: Nowogród, Rudaw, Sitno, Pomorzany, Młyniec (*Mlin*), Ciechocin, Małszyce, Miliszewo, Drozdowiec (*Drostanicz*), Złotoria, Dobrzejewice, Silno, jednocześnie zwalniając je od ciężarów, opłat i sądownictwa świeckiego.

[3. Data i miejsce] **1262**, 13 czerwca, Lubanie
in Luban — — idus [s] iunii.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 227, wys. 120, zakł. 20 mm.

Po pieczęci woskowej księcia Kazimierza został tylko początkowy węzeł jedwabnego sznurka.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo staranne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „sup[er] locac[i]o[n]e iure tcheuto[n]ico [s] Cechocyno et om[nium] villar[um] ibidem. Kazimiri”;

„Auscultatum 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]” słabo widoczne; [r. 1687, G.A. Kunigk] „Kazimiri Ducis Cuŷaviae [tu występuje jako insert zapiska z 2 poł. XV w.] continen[s] libertates villar[um] in terra Dobrzenin[si] de data anno 1262 v[ideli]cet Novigrod, Rudave, Zitno, Pomorzani, Mlin, Czechoczino, Malessicze, Milessewi, Drozdżani, Slotoriae, Dobrzejowicze et Selino”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Clavis Ciechocin[ensis], № 12”;

„R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Cfr. Codex dipl. Rzyszcz. et Mucz. T. II, p. 617, n. 454”.

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w :

1. Kodex dypl. Polski, II/2 (r. 1852), [nr] CCCCLIV;

2. Preussisches Ub. I/2 (r. 1909), [nr] 164.

Dok. r e g e s t o w a n y w :

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 185;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 351. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 38.**

[2. Wystawca i treść] Leszek (Czarny) książę łęczycki potwierdza ugo-

dę zawartą przed nim pomiędzy biskupem włocławskim Wolimirem a braćmi Pakosławem, Skarbmirem i Mścigniewem rycerzami z Lubiatowa, którzy nie porozumiawszy się uprzednio z biskupem, zbudowali młyn (wprawdzie) w swojej wsi, ale na rzece Wolbórze (należącej do niego).

[3. Data i miejsce] 1262, 26 sierpnia, Piotrków
sabbato proximo post diem beati Bartholomei.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 170, wys. 75, zakł. 21 mm.

Po woskowej pieczęci księcia Leszka nie ma śladu; brak także jedwabnego sznurka od niej, który był jeszcze w 1848 r.

Stan zachowania samego dokumentu dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „S[e]n[tenc]ia Lestconis s[upe]r mol[e]ndi[ni] edificac[i]o[n]e in Woyborc[on]tra Pacoslau[m] et fratres suos”;

„Auscultat[um] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]” — ledwo widoczne;

[r. 1687, G.A. Kunigk, który uczynił nagłówek z 2 poł. XV w. początkiem swojego streszczenia, prowadząc je dalej tymi słowy] „de Lubiato in eade[m] villa, tamen tamdiu, qu[am]diu vol[u]erint D[omi]ni E[pi]sco[pi] W[ladislavienses], 1260 [s], [nr] 351”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Clavis Wolbor[ciensis], № 44”;

„Revisum 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[Revisum] „1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[1 poł. XIX w.] „22”;

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Rzysz. II, p. 67, n. 84”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] LXXXIV.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 376;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 185. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 39.**

[2. Wystawca i treść] P(iotr) opat cystersów z Sulejowa, zarządzający podupadłym opactwem św. Gotarda w Szpetalu, za przyzwoleniem kapituły zakonnej — w obecności arcybiskupa gnieźnieńskiego Janusza oraz biskupów krakowskiego Prandoty i wrocławskiego Tomasza, w cza-

sie trwania synodu prowincjonalnego — zawiera porozumienie z biskupem włocławskim W(olimirem) i jego kapitułą odnośnie klasztoru szpetalskiego. Biskup przekazuje mu klasztor (Szpital) i dawniejsze jego uposażenie, a z testamentu komesa Boguszy (r. 1258) tylko wsie Złotopole i Konarzewo. Biskup dodaje opactwu dziesięciny ze wsi Czołpin, Gęsin (podwójna) i Perków. Opat Piotr godzi się (z trudem) na przejście wsi Powsin, Lubanie, Mikanowo, Kucierz, Nowogród, Sitno, Pomorzany, Rudaw i Młyniec (po Boguszy) do diecezji i katedry włocławskiej i (mimo wszystko) obiecuje postarać się o ratyfikację układu przez kapitułę gen. Cystersów.— Zob. dokument następny jako drugi egzemplarz.

[3. Data i miejsce] **1262**, 19 września, Sieradz
in Siraz, XIII kalendas octobris.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 191, wys. 134, zakł. 20 mm.

Dokument posiadał 5 woskowych pieczęci zawieszonych na podwójnych konopnych sznurach. Pieczęcie te zgodnie z tekstem dyplomu szły od strony lewej w takiej kolejności: opata sulejowskiego, opata szpetalskiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego, biskupa krakowskiego, biskupa włocławskiego. Po pieczęciach niczego nie zostało. Brak także ostatniego sznurka.

Stan zachowania samego pergaminu średni. Posiada kilka dziurek.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[1 poł. XVI w.] „p[er]mutac[i]o decimaru[m] e[pisco]paliu[m] cum Monasterio s[ancti] Gothardi p[ro] villis Lubanýe adiacen[tibus] et aliis pluribus, ad [quas] pretendebat se hab[er]e ius”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Cessio Conventus S[ancti] Gotardi de bonis p[er] Bogussam eccl[es]iæ Wl[adislaviensi] donatis: Lubanie et p[er]tinentib[us] aliis p[ro] decimis ab e[pisco]po f[rat]ribus donatis quibusdam, ac pro villis duabus Slotopolie et Conarevo, 1262 [nr] 614 [przekreślone i napisane] 613”;

[1. 1727/28, F.A. Sienicki] № 77, ad Scatulam Privilegiorum Communitium”;

„Revisum A°D. 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 200—201 [nr] 28.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 415;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 642. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 40.**

[2. Wystawca i treść] Regest jak w dokumencie 39, którego dyplom niniejszy jest drugim egzemplarzem.

[3. Data i miejsce] **1262, 19 września, Sieradz**
in Siraz, XIII kalendas octobris.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 204, wys. 122, zakł. 18 mm.

Mimo zapowiedzi w treści, że dokument uwierzytelnili więcej osób, od początku były przy nim pieczęcie woskowe tylko opata sulejowskiego Piotra i nie znanego z imienia opata ze Szpetala. Po jednej z tych pieczęci ocalał kawałek wosku. Przy dyplomie istnieją obydwie podwójne paski pergaminowe od pieczęci.

Stan zachowania samego dokumentu dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwroci u:

[1 poł. XV w.] „Ordinac[i]o cu[m] griseis monachis de bonis Boguse et Eccl[es]iam wlad[islaviensem]”;

[1 poł. XVI w.] „re[gestrata]”;

[2 poł. XVI w.] „54, Rev[isum]”;

„Auscultat[um] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „№ 78, ad Scatulam Privilegiorum Communium”;
„Revisum A°D. 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 200—201 [nr] 28.

Dok. regestowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 96;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 643 i 635? Numer 643 uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 41.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę łęczycki i kujawski, z uwagi na usługi biskupa włocławskiego Wolimira, zwalnia następujące wsie jego diecezji: Witowo, Byczyna, Orle, Kicko, obydwie Chełmce, Jordano, Liczmanowo, Lubanie, Mikanowo, Kucierz i Kobylnica od powozu, stróży oraz dostarczania panującemu picia i chleba.

[3. Data i miejsce] **1262, Kowal.**

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 146/151, wys. 82, zakł. 15 mm.

Na podwójnym jedwabnym sznurku była zawieszona woskowa pieczęć księcia Kazimierza, której kawałek trzyma się na jednym.

Stan zachowania samego dokumentu dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróci u:

[2 poł. XV w.] „Kazimiri novarum villarum sup[er] lib[er]tate”;

Nota Siecińskiego i Gardlińskiego z r. 1597, w prawym dolnym rogu, ledwo widoczna;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Privilegiu[m] Duc[is] Cuiav[iae] — pierwsza zapiska figuruje w tym miejscu jako część tego streszczenia — a powoz, stroza et braxatione potus Ducalis, vid[eli]cet Withowo, Biczina, Orle, Kiczcho, utrumq[ue] Chelmcze, Jardanowo, Lickmanowo, Liubanie, Mi-kanovo, Kuczerz et Kobilnicza, 1262 [nr] 273”;

„Clavis Vladisl[aviensis], № 53 [annus] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Cfr. Codex dipl. Rzyszcz. T. II, p. 616, n. 453”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kodex dypl. Polski, II/2 (r. 1852), [nr] CCCCLIII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 99;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 137. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 42.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę łęczycki i kujawski transumuje, zatwierdza i wznawia **sfalszowany** (por. Mitkowski: *Kancelaria*, s. 38—42 [nr] 10, s. 96 [nr] 60) dokument swojego ojca Konrada księcia łęczyckiego i kujawskiego. Nawiązując w nim do zasług względem swojej osoby okaziciela tegoż fałszyfikatu, biskupa wrocławskiego Wolimira oświadcza, że pozwolił ponadto jemu i jego następcom osadzić na prawie niemieckim 2 dawniej pozyskane wsie diecezji względnie kapituły wrocławskiej:

1242.

Konrad książę łęczycki i kujawski oświadcza, iż zezwolił opatowi cystersów w Sulejowie (Wilhelmowi) i jego następcom założyć we wsiach Lubotyń i Zakrzewo miasto na prawie niemieckim oraz zwolnił tamtejszą ludność od ciężarów prawa książęcego i od cła. A ponieważ obie te wsie razem z ich uprawnieniami wspomniany opat zamienił następnie z biskupem wrocławskim Michałem na wieś Barkowice, książę aprobował transakcję.

Falsyfikat ten opatrzony woskową pieczęcią księcia Konrada zaginął lub został zniszczony rychło po dokonaniu niniejszego transumptu.

[3. Data i miejsce] **1262**, Kowal

in Choval.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 237, wys. 164, zakł. 20 mm.

Po woskowej pieczęci księcia Kazimierza została tylko początkowa pętla podwójnego jedwabnego sznurka.

Stan zachowania samego dokumentu (gruby pergamin) dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „K[azimiri] sup[er] Lubotyn et Zakrewo”;

[1 poł. XVI w.] „R[egestr]at[a]”. „Copiata”;

„Auscultat[a] 1579 [s]. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Kasimiri Duois Lencitiae et Cuÿaviae [tu znalazła się zapiska z 2 poł. XV w.] de data in Cowalie anno 1242 [nr] 199”.

W XIX stuleciu przekreślono datę i prosto w „4” nadpisano „6” czyli 1262;

„Clavis Vladislaviensis № 52 [annus] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[1 poł. XIX w.] „10”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XXXIII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 111;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 136. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 43.**

[2. Wystawca i treść] A(nzelm) biskup warmiński, legat papieski, na prośbę biskupa włocławskiego (Wolimira) oraz opata (Piotra) i klasztoru cystersów z Sulejowa, transumuje i zatwierdza dokument, ratyfikowany już przez Kazimierza księcia kujawskiego:

1) **1262**, 4 października, Inowrocław

in Iuvene Wlad[islavia vel islav], IIII nonas octobris.

Kazimierz książę kujawski powtarza i ratyfikuje ugodę zawartą pomiędzy biskupem włocławskim Wolimirem i jego kapitułą a opatem sulejowskim cystersów P(iotrem) i tamt. klasztorem dotyczącą władzy nad szpitalem św. Gotarda pod Włocławkiem i podziału mająt-

ków pozostawionych w testamencie przez komesa Boguszę. Uwierzytelniony pieczęcią woskową dokument książę wręczył biskupowi i kapitule.

Archiwum Włocławskie nie posiada przynajmniej od XV w. oryginału transumptu Kazimierza. Druk. (z trans. legata Anzelma) w Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 201—202 [nr] 29 (chyba z nieumyślnym opuszczeniem tekstu koroboracji):

2) 1262, 19 września, Sieradz

in Siraz (Siracz) XIII kalendas octobris.

P(iotr) opat cystersów z Sulejowa, za zgodą kapituły zakonnej, i W(olimir) biskup włocławski ze swoją kapitułą zawierają (na synodzie prowincjonalnym) ugodę odnośnie jurysdykcji nad szpitalem (opactwem) św. Gotarda obok Włocławka i podziału dóbr zapisanych testamentalnie przez komesa Boguszę.

Por. dok. 39—40, druk. (jako jeden) w Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 200—201 [nr] 28.

[3. Data i miejsce] 1263, 15 lutego

XV kalendas marcii.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 160, wys. 251, zakł. 19 mm.

Na grubej kiści jedwabnych nici wisi pieczęć woskowa biskupa legata Anzelma, z wierzchu mocno dotknięta zębem czasu.

Stan zachowania samego dokumentu (dość gruby pergamin) dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróciu:

[2 poł. XV w.] „Concordia f[ac]ta p[er] A[nselmum] legat[um] rigen[sem] [s] ep[iscopu]m sup[er] Lubane et alijs vill[i]s int[er] ep[iscopu]m wlad[islaviensem] et abb[at]em Suleyow[iensem]”;

[1 poł. XVI w.] „R[egest]ra In Statut[i]s Cap[itu]li Wlad[islaviensis] fol. XLIX”;

[r. 1687, G.A. Kunigk, jako cd. pierwszego nagłówka] „Super Lubanye, Mykanowo, Cuczerz, 1263 [nr] 618 [przekreślone], 617”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „N^o 75, Ad Scatulam Privilegiorum Communium V[enerabilis] Cap[itu]li Vlad[islaviensis]”;

„Revisum A^oD. 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 202 [nr] 30 (sam trans. Anzelma).

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 417;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 640. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 44.**

[2. Wystawca i treść] Bolesław (Wstydlivy) książę krakowski i sandomierski, na miejsce zasiłku otrzymywanego dotąd przez prepozyta (prepozytura stała się jedno z beneficjów fundacyjnych biskupstwa wrocławskiego) i kanoników kolegiaty zamkowej św. Michała w Krakowie od tegoż miasta przeważnie w naturze, za zgodą wójta Rasza, przynajmniej wspomnianym z kasy miejskiej 5 grzywien srebra rocznie.

[3. Data i miejsce] **1264**, 10 maja, Kraków
sexto ydus maii.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 421, wys. 223, zakł. 40 mm.

Dokument początkowo posiadał 3 pieczęcie woskowe: księcia Bolesława, biskupa krakowskiego Prandoty i kapituły katedralnej w Krakowie. Po pierwszych dwóch pozostały obfite kiście jedwabnych nici. Ostatnia (z wizerunkiem katedry wawelskiej), podniszczona, ledwo wisi na swoich nićkach.

Stan zachowania samego pergaminu bardzo dobry. Pismo przyjemne, rozmieszczone w rzadkich wierszach.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrocie:

[2 poł. XV w.] „L[itte]re sup[er] macella et areas”; „sup[er] tab[er]nis, macellis et area ecclesie in Cracovia s[an]cti Michaëlis privilegium” — pismo wytarte, lekcja prawdopodobna;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Boleslai Pudici Ducis Cracovien[sis] et Sendomiriensis privilegium p[ro] p[rae]pto et Canonicis S[an]cti Michaëlis in castro Cracoviensi et tribus areis ibidem, 1264” — pisma zabrudzone;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ex Scatula Privilegioru[m] Communium Venerabilis Cap[ituli] Vlad[islaviensis], № 28”;

„Revis[um] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembekaj];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przel. XIX/XX w., St. Chodyński] „Cf. Codex Min. Pol. I, p. 83, et II, p. 123”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kodeks dypl. Małopolski, I (r. 1876), [nr] LXVI; II (r. 1886), [nr] CCCCLXXI (dwa razy w jednym wydawnictwie).

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 55;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 593. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 45.**

[2. Wystawca i treść] Leszek (Czarny) książę sieradzki oznajmia, że przysądził biskupowi wrocławskiemu Wolimirowi wieś Boryszów (*Boris-covo*) w kasztelanii wolborskiej, o której własność i posiadanie wiedli z nim spór (rycerz) Niedabył i jego syn Wojsław.

[3. Data i miejsce] **1264, 9 września, Sieradz**
in Siraz, in crastino nativitatis sancte Marie.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 180/187, wys. 126, zakł. 7 mm.

Po woskowej pieczęci księcia Leszka zostały podwójne pergaminowe paski.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Wykonanie graficzne średnie.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u:

[2 poł. XV w. Zapiska dzisiaj nie do odczytania, tym bardziej że później umieścił na niej swoje streszczenie Kunigk];

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Lesconis ducis Syradiae adiudicatio villae Borzissewo in clave Wolboriensi iudicialiter facta, 1264 [nr] 303”;

„Clavis Wolborien[sis], № 41 [annus] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[1 poł. XIX w.] „23”;

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszcz. et Mucz. T. II, p. 68, n. 87”.

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] LXXXVII.

Dok. r e g e s t o w a n y w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 378;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 182. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 46.**

[2. Wystawca i treść] Leszek (Czarny) książę sieradzki oświadcza, że

na prośbę pewnych osób biskup wrocławski W(olimir) oddał w dożywocie rycerzowi księcia Leonardowi wieś kasztelanii wolborskiej Karlin (*Carmino*) za symboliczną opłatę jednego garnca miodu rocznie.

[3. Data i miejsce] 1264, 9 września, Sieradz
in Siraz — in crastino nativitatis sancte Marie.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 176, wys. 50 mm (bez zakładki).

Pieczęć woskowa księcia Leszka wisiała kiedyś w lewej części dokumentu, przymocowana do ocalałego jego skrawka ciętego poziomo od strony prawej.

Stan zachowania samego pergaminu dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w. — krótka zapiska prawie niewidoczna, tym bardziej że potem rozpoczął na niej swój regest Kunigk];

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”. „C[opiata]”;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Lesconis Ducis Siradiae testi[m]oniu[m] concessionis advitalitatis p[er] W[olimirum] ep[iscopum] Wlad[islaviensem] Leonardo militi vill[a]e ep[iscop]alis Carnino in districtu Wolborien[si], 1264 [nr] 33tio”;

„Clavis Wolbor[iensis], № 45 [annus] 1728” [F.A. Sienicki] — pisane już na dolnej części noty z 1597 r.;

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 202—203 [nr] 31.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 377;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 186. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 47.**

[2. Wystawca i treść] Anzelm biskup warmiński, legat papieski deleguje prepozyta i archidiacona kapituły katedralnej w Płocku do zbadania skargi biskupa wrocławskiego (Wolimira) i jego kapituły katedralnej przeciwko biskupowi kwidzyńskiemu (Albertowi), który oderwał od diecezji wrocławskiej Żuławy (*insulam Solovo*) i wcielił je do swojej (pomezkańskiej).

[3. Data i miejsce] **1264**, 29 grudnia, Wesołowo
in Weslovía — — *III kalendas ianuarii*.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 145/151, wys. 67 mm (bez zakładki).

Pieczęci woskowej biskupa legata Anzelma, która była zawieszona po lewej stronie dokumentu na pojedynczym pasku pergaminu, ciętym poziomo z dołu od strony prawej, nie ma. Pasek pozostał.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo estetyczne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[Krótkiej zapiski z 2 poł. XV w. oraz noty Siecińskiego i Gardlińskiego z 1597 r. nie można odczytać, albowiem atrament częściowo wyblakł, w następstwie czego już w 1728 pisał na nich swoje uwagi Sienicki];

[1 poł. XVI w.] „R[e]g[est]ra”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Anselmi E[pi]sco[pi] Warmien[si]s Legati Ap[osto]lici mandatum p[ro]cendendi contra E[pi]sco[pum] Quedzinen[sem] p[ro] occupatione dio[ec]esis Wlad[islavien]sis, 1264 [nr] 257”;

„Ex cista Eccl[esi]ae Vlad[islaviensis], № 82 [annus] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760, N^o 82” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzyszczew. T. II, p. 69, n. 88”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] LXXXVIII;
2. Codex diplomaticus Warmiensis... herausg. C.P. Woelky, J.M. Saage, Bd 1 (=Monumenta historiae Warmiensis... Bd 1, Abt. 1), Mainz 1860, nr 47;
3. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 203 (pod. r. 1263).

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 347;
- 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 82. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 48.**

[2. Wystawca i treść] Klemens IV papież poleca opatowi klasztoru Najświętszej Maryi Panny oraz prałatom prepozytowi i kantorowi kapituły katedralnej we Wrocławiu, ażeby wprowadzili w życie ekskomunię i interdykt, którymi obłożył biskup wrocławski (Wolimir) Kazimierza księcia kujawskiego i łęczyckiego oraz jego księstwa za złupienie zamku biskupiego w Raciążu (*Radoy*), wsi Sokołowa i innych, a także beneficjów kapituły wrocławskiej i niektórych parafialnych.

[3. Data i miejsce] **1265**, 25 września, Perugia
Perusii, VII kalendas octobris, pontificatus nostri anno primo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 347, wys. 239, zakł. 25 mm.

Bulla ołowiana papieża Klemensa IV zawieszona na sznurku konopnym.

Stan zachowania samego dokumentu bardzo dobry. Pergamin dość gruby. Pismo wykonane w rzadkich wierszach.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „Mandat[ur] exequi sente[n]cia[m] c[on]t[ra] duce[m] Kazimiru[m] lata[m]”, [którą to zapiskę kontynuował w 1687 r. Kunigk] „propter direptionem rerum et bonorum ecclesiae Wladislavien[sis]”;

[1 poł. XVI w.] „Copia[ta]”. „R[egestra]ta” — pismo ledwo widoczne, stąd lekcja prawdopodobna;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „№ 3tio. Mandatum Ap[osto]licum Clementis Quarti Papae ad Abbatem S[an]ctae Mariae et Praep[osi]tum Vratislaviens[em], quatenus Sententiam Excommunicationis latae per Ep[iscopu]m Vladislavien[sem] contra Casimirum Ducem Cuj[aviae] et Lenc[iciae] ob direptionem Bonorum Ecclesiasticorum latam exequi faciant”;

„Vis[um] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum A°D. 1779” [pierwsza wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w :

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 204—205 [nr] 34.

Dok. r e g e s t o w a n y w :

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 42;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 678. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 49.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz książę łęczycki i kujawski oświadcza, że nabył za 20 grzywien srebra od klasztoru miechowskiego Bożogrobców wieś Siutkowo (*Sodlcovo*) w kasztelanii włocławskiej — którą temuż klasztorowi darował Mikołaj z braćmi, synowie Mszczuja — a następnie odsprzedał ją za 24 grzywiny srebra archidiakonowi włocławskiemu Stefanowi oraz jego bratu Janowi, synom Gotfryda, z takim immunitetem ekonomicznym, z jakim posiadali ją miechowici.

[3. Data i miejsce] **1266.**

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 213, wys. 167, zakł. 23 mm.

Z pieczęci woskowej księcia Kazimierza zachowała się podniszczona lewa połowa, trzymająca się podwójnego jedwabnego sznurka. Połowa prawa, mocno zniszczona, znajduje się w koperce luźno.

Stan zachowania samego dokumentu dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u:

[Zapiska z 2 poł. XV w., odświeżana atramentem i uzupełniana w 1687 r. przez Kunigk'a, zabrudzona i bardzo mało widoczna. Kunigk nadał wtedy dokumentowi nr „597”;

[1 poł. XVI w.] „[Registrata] In Statut[is] Cap[itu]li Wlad[islaviensis] fol. XLIII”;

[2 poł. XVI w.] „Venditio villae Sodlcovo Archidiacono Vlad[islaviensi]”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ex Scatula Privilegiorum Communium V[enerabilis] C[apituli] Vlad[islaviensis], № 57”;

„Revis[um] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembekaj];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 205—206 [nr] 35.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 416;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 622. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 50.**

[2. Wystawca i treść] Ziemomysł książę kujawski, wbrew opinii osób sobie nieprzyjaznych (przypuszcz. księcia kaliskiego Bolesława Pobożnego), oświadcza przyjaźń biskupowi włocławskiemu Wolimirowi oraz obiecuje dochowywać warunków ugody, zawartej przy pośrednictwie legata papieskiego Gwidona (Włocławek, 13 kwietnia 1266 r.) pomiędzy swoim ojcem K(azimierzem) księciem kujawskim a wspomnianym biskupem.

[3. Data i miejsce] **1269**, 8 listopada, Inowrocław
in Inelodislaw — — in die quatuor Coronatorum.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 143, wys. 135, zakł. 19 mm.

Na podwójnym pasku pergaminowym ledwie wisi płócienny woreczek,

sporządzony pewnie w XVI w., a w nim — w pakułach pokruszony wosk z sygnetu księcia Ziemomysła, którym (zgodnie z tenorem tekstu) uwierzytelniono dyplom.

Stan zachowania samego dokumentu jest zły. Przypuszcz. w XVI stuleciu zszyto nicią rozdarcie na dole pergaminu. Ponadto prawie na wszystkich składaniach jest on przetarty.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróci:

[2 poł. XV w.] „Zemom[is]l[i]i ne hostis insidiet[ur]” — lekcja prawdopodobna;

„Anno D[omi]ni 1597 die 12 [miesiąc zatarty] auscultat[um] Stan[islaus] Sיעiński”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Zemomisłai Ducis Cuřaviae immunitatem p[ro]firm[an]tis E[pisco]po et Wła[dislaviensi] ac Cruszvice[nsi] eccl[esi]is, et privilegia co[n]firmantis, 1269 [nr] 52”;

[pocz. XVIII w.] „Ad cla[vem] Wład[islaviensem]”;

„Ecclesiae Wład[islaviensis], № 59 [annus] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760, N^o 59” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Cfr. Codex dipl. Rzyszczew. T. II, p. 620, n. 457”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kodex dypl. Polski, II/2 (r. 1852), [nr] CCCCLVII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 7;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 59. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 51.**

[2. Wystawca i treść] Janusz arcybiskup gnieźnieński oraz biskupi: Paweł krakowski, Tomasz wrocławski, Mikołaj poznański, Wilhelm lubuski i Piotr płocki, zebrani na synodzie prowincjonalnym w Sieradzu, na prośbę również obecnego tam biskupa wrocławskiego Wolimira, powtarzają i potwierdzają trzy następujące dokumenty Kazimierza i jeden Ziemomysła książąt kujawskich:

1) **1255**, 15 sierpnia, Kramsk — por. dokument 23.

2) **1266**, 13 kwietnia, Włocławek
in Antiqua Wladislavia, idibus aprilis.

Stefan opat klasztoru Najśw. Maryi Panny Augustianów z Wrocławia oraz dwaj sędziowie asesorzy, wyznaczeni przez legata papieskiego kardynała Gwidona do pojednania księcia łęczyckiego i kujawskiego Kazimierza z biskupem wrocławskim Wolimirem oświadczają, że wspomniany książę zamienił z biskupem wieś Drwalewo (*Drawl*),

Korabniki i młyn (na Zgłowiączce) pomiędzy Wienćem a Włocławkiem na wsi Sokołowo, Guźlin (*Gozdlino*) i część Markowa (*Marchowic*). Ponadto książę nadał immunitet dla wsi biskupiej Kłotno i pozwolił obwarować miasto (biskupie) Włocławek.

Archiwum Włocławskie utraciło oryginał tego insertu po 1728 r. Istnieją jego kopie. Druk (z niniejszego trans.) w *Codex dipl. Poloniae*, II/1 (r. 1848), [nr] LXXXIX z uzupełnieniami w t. II/2 (r. 1852), [nr] CCCCLV.

3) 1266, 13 kwietnia Włocławek, katedra
in ecclesia Wladislaviensi, idibus aprilis.

Kazimierz książę łeczycki i kujawski oznajmia, że wobec wspomnianego (w 2 insercie) sądu polubownego doszło do przyjacielskiej ugody pomiędzy nim a biskupem włocławskim Wolimirem na takich warunkach: książę zobowiązał się wypłacić biskupowi 200 grzywien srebra odszkodowania, pod sankcją dalszych 100 grzywien obwarować własnym nakładem miasto Włocławek, nadać nowe wolności dawniejszym wsiom biskupim oraz kapituł włocławskiej i kruszwickiej; oprócz tego darował biskupowi wsie Skotniki i Pieczew (*Peccowo*). Książę oświadcza, iż wypełni zobowiązania pod groźbą zaciągnięcia ekskomuniki, teraz ze strony opata Stefana, i że po daniu tych gwarancji został zwolniony przez biskupa z (zeszłorocznej) ekskomuniki.

Archiwum Włocł. od dawna nie posiada oryginału tego insertu a tylko odpisy. Jego druk (nie wiadomo dlaczego z trans. legata Filipa bpa Fermo z 14 marca 1281 r. — zob. dok. 65 — a nie z trans. opisywanego) w *Codex dipl. Poloniae*, II/1 (r. 1848), [nr] XC.

4) 1268, Kruszwica.

Ziemomysł książę kujawski nadaje kolejne wolności posiadłościom biskupa włocławskiego Wolimira i jego następców oraz kapituły katedralnej we Włocławku i kolegiacie w Kruszwicy. W szczególności zezwala im osadzać na prawie niemieckim lub polskim swoje wsie, zwalnia ich poddanych od ciężarów państwowych, wyraża zgodę na zakładanie miast i obwarowywanie tychże.

Archiwum Włocł. utraciło oryginał tego insertu między r. 1328 a 1578. Jednak posiada jego kopie i następujące transumpty: a) niniejszego synodu — także nie publikowany, b) legata papieskiego Filipa z 28 maja 1280 r. — zob. dok. 63 — druk. w *Codex dipl. Poloniae*, II/1 (r. 1848), [nr] XCIV, c) papieża Jana XXII z 11 grudnia 1328 r. — zob. dok. 136 — publ. w *Vet. Monum. Pol. I* (r. 1860), [nr] CCCIV.

[3. Data i miejsce] 1270, 22 września, Sieradz

in Syrazh, in provinciali synodo — — decimo kalendas octobris.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 422, wys. 475, zakł. 36 mm.

Dokument posiadał sześć pieczęci woskowych zawieszonych na podwójnych paskach pergaminowych. Kolejność pieczęci wypisano współcześnie nad nimi na zakładce. Wisiały tak od strony lewej: 1) „[episcopi] Lubucen[sis]”, 2) „C[ra]covien[sis]”, 3) „Gneznen[sis]”, 4) „Wrat[islavie]n[sis]”, 5) „Poznaniem[sis]”, 6) „Plocen[sis]”. Po pieczęciach lubuskiej, krakowskiej i wrocławskiej pozostały tylko paski; arcybiskupia jest od góry uszkodzona i znajduje się w płóciennym woreczku, wykonanym przypuszcz. w XVI w.; w takimże woreczku są resztki pieczęci poznańskiej; płocka wisi w możliwym stanie. Pewnie wszystkim zrobiono wtenczas takie pokrowczyki.

Stan zachowania samego pergaminu jest tylko średni. Na składaniach posiada szpary, w powierzchni dziurki. In dorso jest pobrudzony.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

Na obszernej powierzchni dokumentu wiele ponotowano, jednak z powodu wyblaknięcia atramentu i zabrudzenia odwrocia nie wszystko można odczytać.

[2 poł. XV w.] „Lit[e]ra omnium e[pi]sco[po]r[um] Polo[n]ie p[ri]vil[egia] p[ub]l[ic]a scr[i]nens”;

[1 poł. XVI w.] „p[ri]vilegia III”. „Regestrat[a]”;

[l. 1516—1531, M. Drzewicki?] „Vidimus si[ve] t[ra]nssu[m]ptu[m] privilegior[um] E[pi]sco[p]atus Wladislavien[sis] sub sigillis metropolitani et om[n]ium E[pi]sco[po]rum in Synodo p[ro]vinciali Syradie congregator[um]”;

[2 poł. XVI w. — regest zaczyna się od wyrazu] „Ex” [i kończy słowami] „et 46”;

Nota Siecińskiego i Gardlińskiego z 1597 r. widoczna jakby przez mgłę; [Streszczenie Kunig’a z 1687 r. zaczynające się od słowa] „Privilegium” [i kończące się jego sygnaturą] „12”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ad Scatulam Ecclesiae Vlad[islaviensis], № 11”;

„Rev[isum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760, N^o 11” [ledwo widoczne — wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Codex Rzyszczewski, Pars II, N. 97”.

„in Cod. Rzyszczewski, P. II, N. 97”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XCVII (pod dniem 20-tym i bez insertów).

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 5;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 11. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 52.**

[2. Wystawca i treść] Mszczuj (*Mestwinus*) książę pomorski nadaje opactwu Cystersów w Łeknie (*Luckna*) wieś Smolno ze wszystkimi przyległościami, z jakimi posiadała ją wdowa po jego ojcu Świętopełku, oraz z wolnościami.

[3. Data i miejsce] **1270**, Świecie
in Svez.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 206/210, wys. 115, zakł. 22 mm.

Po woskowej pieczęci księcia Mszczuja został tylko podwójny konopny sznur.

Stan zachowania samego dokumentu (dość gruby, prążkowany pergamin) dobry. Na przedzie i na odwrociu znajdują się potłuszczenia.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „Dux Mestwin[us] c[on]tulit eccl[es]ie h[e]r[e]ditatem Smolino”;

[1 poł. XVI w.] „Copiata”;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „N^o 26 [tu figuruje zapiska z 2 poł. XV w., którą wcielił do swojego streszczenia, a dalej] „fr[at]ribus conventus in Lukna cum libertate ei[us], 1270”;

„Clavis Sobkovien[sis], № 74 [annus] 1728” [F.A. Sienicki];

„Revisum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Perlhbach [s], Pomer. Urk. n. 245, p. 200; Cod. Mai. Pol. III, n. 2029”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Kodeks dypl. Wielkopolski, III (r. 1879), nr 2029 (440a);

2. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 245.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 270;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 315. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 53.**

[2. Wystawca i treść] Komes Łękomir (*Lanchomirus*) sporządza testament, w którym kolegiacie św. Piotra w Kruszwicy zapisuje wieś Procyń (*Prochyno*), natomiast ze wsi Lachmirowice (*Lanchomiryz*) z przyległościami połowę przeznaczają (pod opieką biskupa włocławskiego Wolimira) dla swej żony Dobrosławy, która wykupiła go z niewoli po-

gańskiej (Prusów?), a drugą połowę synowi swojego (nieżyjącego) brata Jana. Temuż bratankowi wdowa po Łękomirze przekaze swoją połowę, jeśli do końca życia będzie przez niego dobrze traktowana; jeżeli zaś źle, wspomniana odda ją wybranemu przez siebie kościołowi.

[3. Data i miejsce] **1271**, 15 stycznia, Lachmirowice?
XVIII kalendas februarii.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 289, wys. 110, zakł. 12 mm.

Dokument posiadał pięć pieczęci woskowych zawieszonych na podwójnych paskach pergaminowych. Pozostały po nich tylko paski. Komes Łękomir nie posiadał pieczęci. Z tego powodu, na jego prośbę, dyplom uwierzytelnili swoimi pieczęciami ci spośród świadków — duchownych i świeckich — którzy mieli własne.

Stan zachowania samego pergaminu dobry, jakkolwiek posiada kilka dziurek i jest pobrudzony na drugiej stronie.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróciu:

[2 poł. XV w.] „Testament[um] sup[er] Procino”;

[1 poł. XVI w.] „V[illa] P[ro]cin”. „Re[gestra]ta”;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński”];

[r. 1687 — Kunigk objął swoim regestem zapiskę z 2 poł. XV w. Początku jego noty nie można odczytać, a koniec brzmi] „et Lancomirsz villis [nr] 100”;

[1727/28, F.A. Sienicki] „Donatio villae Prosino Eccl[es]iae Crusvicien[si]. Ad Scatulam Erectionum [!] Ecclesiarum Diaecesis Vlad[islaviensis], № 42”;

„R[ev]isum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kodeks dypl. Wielkopolski, I (r. 1877), nr 442 (z późnej kopii oraz z błędami).

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 141;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 562. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 54.**

[2. Wystawca i treść] Leszek (Czarny) książę sieradzki zaświadcza, że biskup włocławski Wolimir, wobec niego i rady książęcej, darował komesowi Pawłowi sędziemu dworu sieradzkiego (za zasługi względem

wspomnianej diecezji) wieś Głupice znajdującą się w kasztelanii wolborskiej.

[3. Data i miejsce] **1273**, Białawieś
in Bilowiz.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 156/162, wys. 96, zakł. 16 mm.

Dokument posiadał pieczęć woskową księcia Leszka zawieszoną na podwójnym pergaminowym pasku, z czego pozostał tylko pasek.

Stan zachowania samego pergaminu dobry, ale pismo dyplomu prześwituje na drugą stronę, wskutek czego trudno odczytać zapiski dorsalne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u:

[2 poł. XV w.] „Lestco[nis] sup[er] Głupice testimonium”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Lestconis Ducis Syradiae testimonium, quod D[omi]nus E[pi]scopus villam Eccl[es]iae W[ladislaviensis] concessit Comiti Paulo iudici”;

„Villa Głupice Clavis Wolborien[sis], № 42 [registrator już na poprzednim dokumencie położył ten sam numer] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Rzysz. Cod. dipl. II, n. 98, p. 83”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XCVIII;

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 381;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 183. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 55.**

[2. Wystawca i treść] Leszek (Czarny) książę sieradzki, na prośbę biskupa wrocławskiego Wolimira oraz w uznaniu jego zasług dla dynastii wystawcy dokumentu, potwierdza ogólnie wszystkie przywileje nadane dla wymienionej diecezji przez swego dziada K(onrada) księcia krakowskiego, łączyckiego i mazowieckiego, przez ojca K(azimierza) księcia łączyckiego i kujawskiego, tudzież brata Ziemomysła księcia kujawskiego, a także snuje dalsze perspektywy wzajemnej współpracy.— Zob. dokument 56.

[3. Data i miejsce] **1273.**

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 202/212, wys. 98, zakł. 18 mm.

Na podwójnym jedwabnym sznurku wisi dolna połowa woskowej pieczęci księcia Leszka.

Stan zachowania dokumentu dobry; od góry posiada 2 plamy.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróci u:

[2 poł. XV w.] „Lestco c[on]firmat p[rivilegia] wlad[islaviensia]”;

[1 poł. XVI w.] „Copiata” albo „Re[gestra]ta” — ledwie dostrzegalne;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński]”;

[w r. 1687 Kunigk uzupełniał najstarszą notę jednym wierszem pisma, z którego odczytuję tylko końcówkę] „1273”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ecclesiae Wlad[islaviensis], № 69 [oraz] Lesco

Dux Siradiae confirmat libertates Ep[isco]po Vlad[islaviensi] 1273”;

„R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760, № 69” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszcz. T. II, p. 84, n. 99”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XCIX.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 82 (r. 1270 [!]);

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 69. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 56.**

[2. Wystawca i treść] Jest to drugi egzemplarz poprzedniego dokumentu.

[3. Data i miejsce] **1273.**

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 205, wys. 95, zakł. 13 mm.

Na podwójnym pergaminowym pasku wisiała woskowa pieczęć księcia Leszka. Pozostał tylko pasek.

Stan zachowania **samego** pergaminu dobry; na dole z prawej strony znajduje się większa plama.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróci u:

[2 poł. XV w.] „Lestconis sup[er] co[n]f[ir]macio[n]e lib[er]tatu[m] patris sui K[a]z[imiri] et avi sui Conradi”;

„Auscultat[a] A° 1597, Ski [=Sieciński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Lesconis Ducis Sýradie[nsis] confirmatio libertatum

omnium Eccl[es]iae Wlad[islaviensis] a maioribus suis concessarum de
Data anno D[omi]ni 1273 [nr] 30”;

[1. 1272/28, F.A. Sienicki] „Ecclesiae Vladisl[aviensis], № 39”;

„R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum A. 1760, D. 23 Augus[ti], N^{ro} 39” [wizytacja gen. katedry bpa
Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszcz.
T. II, p. 84, n. 99”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XCIX.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 10;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 39. Numer ten uchodził
za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 57.**

[2. Wystawca i treść] Leszek (Czarny) książę sieradzki, na prośbę
biskupa włocławskiego Wolimira, nadaje wolności miastu Wolbórz (*Wog-
bor*) z przyległościami: Żarnowica (*Sarnovica*), Psary (*Psarevo*), Mły-
nary (*Molendinum*), Kuznocin i Świątniki (*villa Sanctuariorum*), bisku-
powi zezwala na osadzenie całości na prawie niemieckim i obwarowanie,
zastrzegając sobie obieg własnej monety (denara) w kasztelanii wol-
borskiej.— Jeszcze w r. 1728 były dwa egzemplarze tego dyplomu.

[3. Data i miejsce] **1273.**

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 193, wys. 133, zakł. 19 mm.

Pieczęć woskową księcia Leszka wyrwano razem ze sznurem lub per-
gaminowym paskiem przypuszcz. na przeł. XVIII i XIX w.

Stan zachowania samego dokumentu dostateczny. Posiada znaczne za-
wilgocenia i dziurę w zakładce po wyrwaniu pieczęci.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „L[it]tere[re] sup[er] Voybor civitate loca[n]da et villis ibidem
iure tchutho[n]jico [s] Lestconis”;

[1 poł. XVI w.] „Re[gestra]ta”;

Nota Siecińskiego i Gardlińskiego z 1597 r. prawie niewidoczna. Już w
1728 r. słabo było ją widać, skoro wtedy pisał na niej Sienicki;

W r. 1687 Kunigk obejmował swoim dłuższym zdaniem zapiskę z 2 poł.
XV w., lecz z jego streszczenia obecnie widać tylko koniec — rok do-
kumentu „1273” i jego numer w spisie tego autora „352”;

„Clavis Wolbor[iensis], № 34 [annus] 1728” [F.A. Sienicki];
 „Visum 1760 [nr] 51” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];
 „Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:
 Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] C.

Dok. rejestrowany w:
 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 380 (2 egzemplarze);
 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 166 (którego nie ma)
 i 175. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 58.**

[2. Wystawca i treść] Leszek (Czarny) książę sieradzki oświadcza, że podwładni biskupa włocławskiego Wolimira z kasztelanii wolborskiej pracowali ostatnio przy reperacji mostów (na Warcie) w Sieradzu. Z tego powodu zwalnia ich na przyszłość z podobnych robót nakazywanych przez jego urzędników, lecz nie samego księcia.

[3. Data i miejsce] **1274, 30 maja, Muchy**
III kalendas iunii.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 245, wys. 110, zakł. 28 mm.

Na podwójnym pergaminowym pasku wisi mocno podniszczona wojskowa pieczęć księcia Leszka.

Stan zachowania samego dokumentu dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Lestconis Sup[er] ponte Syradien[si] p[er] e[piscopu]m no[n] edificando”;

[1 poł. XVI w.] „Re[gestra]ta”;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „L[itte]rae »Lestconis« Syradi[a]e D[ucis] — tu znajduje się cd. regestu z 2 poł. XV w. — nec p[er] subditos eius clavis Wo[l]bor[iensis], 1274 [nr] 345”;

„Clavis Wolbor[iensis], № 36 [annus] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Osłowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzeszczewski, T. II, p. 89, n. 103”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:
 Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CIII.

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 382;
 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 177. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 59.**

[2. Wystawca i treść] Albierz (*Alberus*) biskup włocławski, za zgodą kapituły katedralnej, przekazuje niejakim Hinzonom (*Hinzoni et Hinzoni*) w stałe użytkowanie młyn (wodny) biskupstwa w Łączku (*in Lansk*) z obowiązkami konserwowania warsztatu, mielenia właścicielowi zboża i rocznej opłaty 16 grzywnien srebra.

[3. Data i miejsce] **1277**, 29 marca — 3 kwietnia, Kruszwica
infra octavas Pasche.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 181/185, wys. 69, zakł. 20 mm.

Na podwójnych jedwabnych sznurkach były zawieszonae woskowe pieczęcie biskupa Albierza i kapituły włocławskiej. Z pierwszej od lewej strony — biskupiej trzymają się sznura tylna resztką, od kapitulnej wisi tylko roztrzępany sznur.

Stan zachowania samego pergaminu średni. Posiada kilka dziurek, jest wytarty, dawniej był zawilgocony.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Sup[er] mole[n]di[n]o de Lansk”;

[1 poł. XVI w.] „R[egestrata]”. „Copiata”;

Ledwo dostrzegalne ślady noty Siecińskiego i Gardlińskiego z 1597 r.;

Z regestu Kunigk'a z 1687 r. widać tylko jego numer „563”. Atrament zaniknął z powodu wilgoci;

[1. 1727/28, F.A. Sienicki] „ad Scatulam Variarum Personar[um], № 42”;
 „R[egestrata] 1728 [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka]. Privilegium in Lanski[e], 1277”;

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum Rzysszczewski, T. II, p. 92, n. 107”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CVII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 50;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 439. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 60.**

[2. Wystawca i treść] Mszczuj (*Mistungius*) książę pomorski przekazuje na własność biskupowi kujawskiemu i pomorskiemu Albierzowi (dla kapituły katedralnej) dwie wsie wolne od wszelkich ciężarów: Skrobotowo w kasztelanii gdańskiej i Świekatowo (*Sehotovo*) w ziemi świeckiej — jako równoważnik za (pożyczone mu) 158 grzywien.— Do r. 1822 Archiwum Włocławskie miało dwa egzemplarze tego dyplomu.

[3. Data i miejsce] **1277**, 19 czerwca, Gdańsk, klasztor Dominikanów *in ecclesia sancti Nicolaj, in die Gervasii et Protasii martyrum.*

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 245, wys. 130, zakł. 32 mm.— Zakładka dlatego jest szeroka, że pisarz sporządzał dokument najpierw z innego końca pergaminu (wykonał już trzecią część tekstu). Spostrzegłszy, że opuścił pewne wyrazy, zaczął pisanie od drugiego końca. Poprzednio napisany tekst zakrył potem szeroką zakładką i na górze zagiął pergamin na takiej samej szerokości.

Na podwójnym pergaminowym pasku wisiała okrągła pieczęć woskowa księcia Mszczuja. Mocno podniszczona z wierzchu, z czasem pękła na 2 połowy, które odpadły od paska.

Stan zachowania samego dokumentu (pergamin dość gruby) jest dobry. Posiada kilka drobnych dziurek.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróciu:

Nota z 2 poł. XV w. dzisiaj nie do odczytania. Na niej już w 1687 r. pisał swoje streszczenie Kunigk;

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”. „Copiata”;

[2 poł. XVI w.] „Libertat[es]” [nr] 10”;

Zapiska Siecińskiego i Gardlińskiego z 1597 r. obecnie prawie niewidoczna.

Widać tylko zarządzenie jednego z nich „scribat[ur]” oznajmujące, że nin. dokument ma być wciągnięty do kopiariusza „królewskiego”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Privilegium Mesthwini Ducis Pomeraniae donatio[n]is suae villarum Scrobotowo et Sehotowo etc. p[ro] Eccl[es]ia Wlad[islavien]si, 1277 [nr] 543”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „ad Scatulam Ecclesiae Vlad[islaviensis], № 28”;

„Revis[um] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzeszczew. T. II, p. 93, n. 108”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CVIII;

2. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 287.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 436 (dwa egz.);

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 28. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 61.**

[2. Wystawca i treść] Jan opat Cystersów z Oliwy w diecezji włocławskiej, po nieporozumieniach z biskupem Albierzem i jego kapitułą odnośnie uiszczania wspomnianemu dziesięciny ze wsi opactwa (w dokumencie wyliczono 25 majątków), naradziwszy się z własnym konwentem oświadcza, że w miejsce dziesięciny w naturze zobowiązuje się do wypłacania rocznie 6 grzywien monety toruńskiej oraz do wykonywania (darmowych) zleceń biskupich w młynach i browarach klasztornych. Gdyby jednak opactwo nie wywiązywało się z tej propozycji, biskup powróci do pobierania dziesięciny w naturze.

[3. Data i miejsce] **1279, 20 sierpnia**
XIII kalendas septembris.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 341, wys. 116, zakł. 22 mm.

Po woskowej pieczęci opata Jana wisi w zakładce tylko resztką nici z jedwabnego sznurka.

Stan zachowania samego pergaminu dość dobry, chociaż widać szczeliny w niektórych miejscach złożenia.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróci u:

Zapiska z 2 poł. XV stulecia ledwie wygląda spod streszczenia Kunigk'a umieszczonego na niej dwa wieki później;

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Compositio Abbatis Oliven[sis], q[uod] p[ro] decimis episcopalibus in villis suis conventualib[us] consistentibus E[pi]sco[po] W[ladislaviensi] solvet annuatim marcas 6 t[antu]m et molitionem liberam et gratis grani et braseorum de bonis e[pi]sco[pi] p[rae]stabit.

Sub clausula, q[uo]dsi nollet solvere dictas 6 marcas, dictarum decimarum p[ro] E[pi]sco[po] rediret usus et arbitrium, 1279 [nr] 249;

„Ex cista Ecclesiae Wladislavien[sis], № 60 [annus] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760, N^o 60” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dip. Rzyszcz. et Mucz. T. II, p. 96, n. 112”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CXII (pod dniem 19);

2. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 310.

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 325;
 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 60. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 62.**

[2. Wystawca i treść] Albierz biskup włocławski, za przyzwoleniem kapituły katedralnej, oddaje w dziedziczne używanie dwom Henrykom (*Henrico et Henrico*), po młynarzu Dalku, młyn w Orlu (*Horle*) za wynagrodzeniem rocznym zapłaty 1 grzywny srebrnej, z obowiązkiem mielenia zboża biskupiego według potrzeby i dziedziców z Chalna (*Chaljn*) w ilości 60 korcy oraz zwykłej konserwacji zakładu.

[3. Data i miejsce] **1280**, 25 maja, Włocławek
in Antiqua Wladizlavia, in die beati Urbani martyris.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 185, wys. 122, zakł. 13 mm.

Mocno zniszczona prawa połowa woskowej pieczęci biskupa Albierza wisi (z lewej strony) na rozpuszczonym kiściu jedwabnego sznurka, a górna połowa podniszczona podobnej pieczęci kapituły włocławskiej na takim samym sznurze.

Stan zachowania samego dokumentu dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Sup[er] mole[n]dinu[m] de orle”;

[1 poł. XVI w.] „Re[gestra]ta”;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk — rozwijający myśl zapisu z 2 poł. XV w.] „L[itte]rae Alberi E[piscopi] Wlad[islavien]si[s] 1380 [potem przekreślono „3” a napisano „2”, czyli 1280, nr] 198”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „ad Scatulam Variar[um] Persona[rum], № 45”;

„R[ev]isum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dip. Rzyszczew. T. II, p. 98, n. 113”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CXIII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 110 (r. 1308!);

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 442. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 63.**

[2. Wystawca i treść] Filip biskup Fermo (*Firmanus*) legat papieski, na prośbę biskupa włocławskiego (Albierza) i jego kapituły, zatwierdza i sankcjonuje przywilej ogólny, wydany przez księcia kujawskiego Ziemomysła dla wspomnianej diecezji oraz kapituł włocławskiej i kruszwickiej:

1268, Kruszwica — por. dokument 51, insert 4.

[3. Data i miejsce] **1280**, 28 maja, Esztergom (Ostrzyhom)
in castro Strigoniensi — — *v kalendas iunii* — — *pontificatus domini Nicolai pape tercii anno tercio.*

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 376, wys. 260, zakł. 18 mm.

Na lnianym sznurku wisi podniszczona owalna pieczęć woskowa biskupa Filipa. Dolna jej część ukruszona.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Posiada on kilka dziurek na zgęściach i na płaszczyźnie pergaminu.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Confirmac[i]o d[omi]ni Firm[ani] p[ri]vil[e]gij ducis Ziemomysli”;

„Anno d[omi]ni 1597 die 17 Maii auscult[avit] Sta[n]islaus Sיעiński”;

Ze streszczenia Kunigk’a, który w 1687 r. uzupełniał notę z 2 poł. XV w., widać tylko rok „1280” i numer rejestracji „108”;

[pocz. XVIII w.] „ad wlad[islavi]en[sem] clave[m]”;

„NB Firmani Nuntij Apostolici. Ecclesiae Vlad[islaviensis], № 30 [annus] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XCIV.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 9;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 30. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 64.**

[2. Wystawca i treść] Filip biskup Fermo (*Firmanus*) legat Stolicy Apostolskiej (na prośbę biskupa włocławskiego Albierza i kapituły) zatwierdza i sankcjonuje dwa następujące przywileje diecezji:

1) 1273 — dokument Leszka (Czarnego) księcia sieradzkiego wystawiony dla Wolborza i okolicznych wsi, por. sygn. 57.

2) 1277, 19 czerwca, Gdańsk, klasztor Dominikanów
in ecclesia sancti Nicolay, in die Gervasii et Protasii martyrum.
Mszczuj (*Mystiwgius*) książę pomorski, na prośbę biskupa kujawskiego i pomorskiego Albierza oraz jego duchowieństwa, potwierdza przywileje wolnościowe ich posiadłości, uzyskane od jego ojca księcia Świętopelka, a więc w kasztelanii gdańskiej we wsiach Górka (później Biskupia Górka), *Unemino*, Kaczki, Warzno z jeziorem; w kasztelanii puckiej Miłostowo, Cetnowo; w kasztelanii nowskiej Warlubie, Wielki i Mały Komórsk.

Archiwum Włocł. posiadało do r. 1822 dwa oryginały tego insertu, obecnie zaś tylko w nin. transumpcie i w kopiach. Druk insertu w: *Codex dipl. Poloniae*, II/1 (r. 1848), [nr] CIX oraz *Pommerellisches Ub.* (r. 1882), [nr] 288.

[3. Data i miejsce] 1280, 28 maja, Esztergom (Ostrzyhom)
in castro Strigoniensi — v kalendas iunii — pontificatus domini Nicolai pape tercii anno tercio.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 488, wys. 328, zakł. 27 mm.

Dość dobrze zachowana owalna pieczęć woskowa biskupa legata Filipa wisi na lnianym sznurku. Pewnie w XVI w. zabezpieczono ją płóciennym woreczkiem, od dawna rozerwanym.

Stan zachowania samego dokumentu jest dobry. Jednak cienki ten pergamin posiada pęknięcia i dziurki na zgięciach, dawniejsze zawilgocenia, pogniecenia brzegów, zabrudzenia in dorso.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Conf[i]rmac[i]o p[ri]vilegi[i] sup[er] woybor locac[i]o[n]is theutonice”;

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Philippi Firmani E[pisco]pi, Sedis ap[osto]lice Legati — tu znajduje się nota z 2 poł. XV w. — et libertatibus villarum ibidem, v[ideli]cet Sarnovicza, Psarzevo, molendino et Cusnoczino, villae sanctuarij Lesconis Ducis Sýradzien[sis], nec non alterius privilegij eccl[esi]ae W[ladislaviensis] in Pomerania, 1280 [nr] 37”;

„Clavis Wolborien[sis], № 18 [annus] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzyszcz. T. II, p. 99, n. 114”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CXIV.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 396;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 159. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 65.**

[2. Wystawca i treść] Filip biskup Fermo (*Firmanus*) legat papieski, na prośbę biskupa włocławskiego (Albierza), zatwierdza i sankcjonuje następujący dokument:

1266, 13 kwietnia, Włocławek, katedra
in ecclesia Wladislaviensi — — idus [s] aprilis.

Kazimierz książę łęczycki i kujawski oznajmia, że pomiędzy nim a biskupem włocławskim Wolimirem doszło do zgody (na podanych warunkach) — por. dok. 51, insert 3.

[3. Data i miejsce] **1281**, 14 marca, Wrocław
Wratislavie, II idus marcii — — pontificatus domini Martini pape IIII anno primo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 335, wys. 241, zakł. 23 mm.

Na jedwabnym sznurku (jeszcze) wisi bardzo uszkodzona woskowa pieczęć biskupa Filipa. Nie uchronił jej przed zniszczeniem sporządzony dla niej przypuszcz. w XVI w. pluszowy woreczek, ocalały z jednej strony. W kopercie trzyma się kilka odpadłych części tej pieczęci.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pergamin (gruby) posiada na zgięciach drobne szczeliny, a na powierzchni dziurki.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrocie:

[2 poł. XV w.] „Conf[irmacio] d[omi]ni Firm[ani] sup[er] lib[er]tate ducis K[azimiri]”;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

W 1687 r. Kunigk opisał od góry i dołu notę z 2 poł. XV w., ale jego atrament wyblakł, w następstwie czego widać z niego tylko końcówkę „a.D. 1266 [nr] 39”;

„Skotniki Clavis Wladislaviensis [!], № 35 anno 1727” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] XC.

Dok. r e g e s t o w a n y w:

(r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 119. Numer ten ucho-
dził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 66.**

[2. Wystawca i treść] Bolesław książę mazowiecki oświadcza, że ry-
cerze Piotr i Degen synowie Pawła, którzy wiedli spór z biskupem wło-
cławskim Al(bierzem) o granice pomiędzy swoją wsią Kołacin a biskupią
Niesułków, stanąwszy potem razem z przedstawicielem tegoż biskupa
przed księciem, uznali istniejące granice za odpowiednie do przyjęcia.

[3. Data i miejsce] **1281**, 15 września
in crastino exaltacionis sancte Crucis.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 216, wys. 141, zakł. 16 mm.

Po woskowej pieczęci księcia Bolesława został tylko podwójny perga-
minowy pasek.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pismo staranne. Dawniej-
sze zawilgocenie pergaminu utrudnia odczytanie zapisek dorsalnych. Dok.
posiada kilka dziurek na zgięciach i płaszczyźnie.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróciu:

Krótką notą z XV—XVI w. na środkowym polu nie do odczytania;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]” — pismo zu-
pełnie zamglone;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Privilegium Boleslai Ducis Mazoviae sup[er] gadi-
bus Niesulcowo et Kolaczino militare anno 1281 [nr] 38”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Clavis Niesułkovien[sis], № 8vo”;

„R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 217—218 [nr] 43.

Dok. r e g e s t o w a n y w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 371;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 241. Numer ten był
uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 67.**

[2. Wystawca i treść] Przemysł II książę polski potwierdza braciom

Przybysławowi wojewodzie i Pawłowi kasztelanowi świeckim wsie Batkowo i Pakość, nadane im przez jego stryja Bolesława księcia polskiego, z licznymi wolnościami oraz z uprawnieniem dokonania darowizny, zamiany względnie sprzedaży tychże.

[3. Data i miejsce] **1282**, 7 lutego, Kępno
in Campno — — sabatho infra octavas purificationis sancte Marie.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 300, wys. 147, zakł. 17 mm.

Na nadwerżonym jedwabnym sznurku wisi mocno podniszczona z góry woskowa pieczęć księcia Przemysława.

Stan zachowania samego dokumentu dobry, jakkolwiek pergamin posiada dawniejsze zawilgocenia i kilka dziurek.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróciu:

[2 poł. XV w.] „C[on]f[ir]m[ac]i[o] P[re]misl[i]j sup[er] Pacoscz et Bathkovo”;

„Auscultat[a] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk — prowadząc dalej zapiskę z 2 poł. XV w.] „donatorum Przibislao Palatino p[er] Boleslaum Ducem Poloniae cum omnimoda libertate etiam alie[na]ndi et commutandi, 1282 [nr] 37”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ex Scatula Privilegior[um] Communium V[enerabilis] Cap[itu]li Vlad[islaviensis], № 48”;

„Revis[um] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kodeks dypl. Wielkopolski, I (r. 1877), nr 503.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 418;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 613. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 68.**

[2. Wystawca i treść] Filip biskup Fermo (*Firmanus*) legat Stolicy Apostolskiej (na prośbę biskupa włocławskiego Albierza) transumuje następujący dokument:

ok. **1253.**

Świętopełk książę pomorski oświadcza, iż przyrzekł biskupowi włocławskiemu W(olimirowi), że skoro tylko przypadnie mu dzielnica brata Sambora, będzie z niej uiszczal dziesięciny w naturze, otrzy-

mując od niego zwrot wsi (kasztelanii goręczyńskiej), które Sambor oddał w zastaw śp. biskupowi Michałowi (por. dok. 9).

Oryginał tego dyplomu zaginął we Włocławku przed r. 1578. Poza nin. transumptem istnieje tylko w kopiach. Druk. z trans. w: *Pommerellisches Ub.* (r. 1882), [nr] 148.

[3 Data i miejsce] 1282, 7 lipca, Henryków, opactwo (Cystersów)
apud monasterium de Henrichov nonas [s] iulii — — pontificatus domini Martini pape III anno secundo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 228/241, wys. 94, zakł. 23 mm.

Na podwójnym pergaminowym pasku, ciętym z zapisanego tekstu, wisiała woskowa pieczęć biskupa legata Filipa. Pozostał tylko pasek.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Na (cienkim) pergaminie widać ślady dawniejszego zawilgocenia.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Conf[ir]mac[i]o Philypi sup[er] decimis de D[er]sov”;
[r. 1687, G.A. Kunigk] „Transumptu[m] Swatopelci l[itte]rarum continent
[s] copiam Swentopelci l[itte]rarum de Decimis m[ani]p[u]laribus, data
nulla [nr] 51” — regest pisany nieuważnie;

„ad Cistam Ecclesiae Vlad[islaviensis], № 66 [anno] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760, № 60 [s], N^o 66” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja katedry bpa Rybińskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. *Codex dipl. Poloniae*, II/1 (r. 1848), [nr] XCII (pod ok. 1267!);

2. *Pommerellisches Ub.* (r. 1882), [nr] 340 (bez insertu).

Dok. regestowany w:

1 (r. 1578) — *Monum. hist. Wład. XIV* (1897), [nr] 321;

2 (r. 1728) — *Monum. hist. Wład. XXV* (1912), [nr] 66. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 69.**

[2. Wystawca i treść] Albierz biskup włocławski razem z kapitułą katedralną oświadczają, że wspomniany, za zgodą teje instytucji i w obecności Z(iemomysła) księcia kujawskiego, zamienił z komesem Mikołajem kasztelanem wizneńskim wieś Powsin w ziemi czerskiej na Szawłowice na Kujawach.

[3. Data i miejsce] 1282, 13 lipca, Włocławek
in die sancte Margarete virginis.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 195, wys. 118, zakł. 32 mm.

Na podwójnych pergaminowych paskach wiszą: od lewej strony resztki woskowej pieczęci biskupa Albierza, a z prawej znacznie podniszczona także pieczęć kapituły włocławskiej.

Stan zachowania samego dokumentu przedstawia się dobrze.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrócić:

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”;

„Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Commutacio p[ro] Poffschino e[piscopo]pali quonda[m] villa, ac p[ro] ea Sawłowicze recepta, 1382” — aż 2 razy zamiast 1282;

„Clavis Raciązen[sis], № 30 [anno] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszczew. T. II, p. 102, n. 118”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CXVIII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 159;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 220. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 70.**

[2. Wystawca i treść] Mszczuj (*Mstiwgius*) ksiązę pomorski oznajmia, że nadał biskupowi włocławskiemu Albierzowi i tamtejszej kapitule (za wierne usługi) dostęp do portu zwany Mosty oraz wsie: Brody, Gogolewo, Swarzewo, Subkowy z przyległościami, Mieścín, trzeci Wysin mający również nazwę Skrzydłowo (*Cridlovo*), Lewino, Witomin z przysiółkami, Postałowo (*Pozstolovo*), połowę Cetnowa i Mrzezino (*Mresyna*) z zamknięciem na rzece Redzie — wolne od wszelkich ciężarów.— Do 1822 r. Archiwum posiadało dwa egzemplarze tego dyplomu.

[3. Data i miejsce] **1283**, 26 lipca, Świecie
in crastino beati Jacobi apostoli.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 255, wys. 169, zakł. 29 mm.

Na podwójnym jedwabnym sznurku była zawieszona woskowa pieczęć księcia Mszczuja, po której został tylko sznur.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pergamin dość gruby, zabrudzony na odwrociu, pismo przeciętne.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „Sup[er] portu maris Mosti et aliar[um] villar[um]”;

[2 poł. XVI w.] „№ 4to”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Mczugij Ducis Pomer[ani]ae l[itte]rae originales [tu mieści się zapiska z 2 poł. XV w.] p[er] ip[s]um donatarum E[pisco]po et Eccl[esi]ae W[ladislaviensi] cum omni libertate, nihil sibi iuris et successoribus suis in ijs reservando, neque suis officialibus, dat[ae] 1283 [nr] 212”;

„Clavis Sobkoviensis № 51 [anno] 1728” [F.A. Sienicki];

[XVIII w.] „N^o 57”. „Insert[um]”.

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w :

1. Kodex dypl. Polski, II/2 (r. 1852), [nr] CCCCLX (z trans. Konrada von Thierberg wicemistrza krzyżackiego i Hermana von Schoenenberg komtura chełmińskiego, wyst. w Świeciu 26 lipca 1283, którego Archiwum nie posiada od r. 1822);
2. Lites ac res gestae, II (r. 1855), s. 91—92 (z błędami);
3. Kodeks dypl. Wielkopolski, I (r. 1877), nr 523 (z błędami);
4. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 362.

Dok. r e g e s t o w a n y w :

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 266 albo 286;
- 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 292. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 71.**

[2. Wystawca i treść] Mszczuj (*Mstiwgius*) książę pomorski oświadcza, że przekazał biskupowi włocławskiemu Albierzowi wieś Postałowo, połowę Cetnowa i Mrzezino z zaporą na Redzie (znane już z poprzedniego przywileju) jako odszkodowanie za dziesięciny z ziemi wąskiej czyli gniewskiej (14 miejscowości), będące kiedyś w użytkowaniu opactwa oliwskiego Cystersów (a obecnie przewidziane dla Krzyżaków). Przy tej sposobności wystawca potwierdza biskupowi resztę nadań zawartych w dyplomie 70.— Do 1822 r. Archiwum Włocławskie posiadało dwa oryginały tego dokumentu.

[3. Data i miejsce] **1283**, 26 lipca, Świecie
in crastino beati Jacobi apostoli.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 249, wys. 238, zakł. 19 mm.

Po woskowej pieczęci księcia Mszczuja został tylko podwójny jedwabny sznurek.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pergamin gruby, pismo średniej staranności.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Msciwij sup[er] vill[as] Brod et Meschino in Pomo[rani]a 1283”;

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta” — 2 razy;

„Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Mczugii Ducis Pomeraniae donatio p[ro] eccl[es]ia W[ladislaviensi] Postolowo, Czetnowo et Mrzczina cum clausura ibidem sup[er] Rudam flumen. Item confirmatio privilegiorum eiusdem sup[er] Brod, Gogolewo, Swarżiszewo et Sobkowo cum Tulcze et aliis pertinentiis. Item Meszino, Levino et Witomino cum Swigrino villarum, anno 1283 [nr] 288 — z powodu wyblakłego tekstu lekcja prawdopodobna;

„Clavis Sobkovie[n]sis, № 25 [anno] 1728” [F.A. Sienicki];

„Revisum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Kujot: O majątkach (r. 1880), s. 81—82 [nr] 5;

2. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 363.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 279—280 łącznie;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 266. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 72.**

[2. Wystawca i treść] Leszek (Czarny) książę krakowski, sandomierski i sieradzki oświadcza, że biskup kujawski Wisław zamienił w jego obecności z komesem Mścigniewem podkomorzym księżnej wieś Ojrzanów (*Ozranovo*) i część Łagiewnik w ziemi łęczyckiej na wieś Narok w dominium sieradzkim (kasztelanii wołborskiej). Wspomnianą transakcję książę niniejszym potwierdza.

[3. Data i miejsce] **1285, 7 kwietnia, Kraków, na zamku**
in castro Cracoviensi, septimo idus aprilis.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 260, wys. 123, zakł. 22 mm.

Okrągła woskowa pieczęć księcia Leszka, mimo zabezpieczenia jej przypuszcz. w XVI w. płóciennym woreczkiem, uległa zniszczeniu. Przy

obecnej inwentaryzacji usunięto z pochewki okruszyny i popiół, zostawiając tylko 2 większe kawałki wosku. Podwójny pergaminowy pasek, podtrzymujący pieczęć, został kiedyś przerwany.

Stan zachowania samego dokumentu dość dobry. W środku od dołu znajduje się niewielka dziura, spowodowana powolnym procesem butwienia materiału pisarskiego.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróci u:

[2 poł. XV w.] „Les[co] De p[er]mutac[i]o[ne] Lychave”. W dwa wieki później Kunigk usiłował opisywać swoim streszczeniem tę krótką notę, ale na szczęście odstąpił od zamiaru;

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”. „Copiata”;

„Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Confirmatio Lesconis Cracoviae, Sandomiriae et Sýradiae Ducis Sup[er] commutacione bonorum Narok p[ro] Lichawe [niezrozumienie treści!] 1285 [nr] 291”;

„Clavis Wolborien[sis], № 28 [anno] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszczew. T. II, p. 108, n. 125”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CXXV (pod 6 kwietnia).

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 359;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 169. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 73.**

[2. Wystawca i treść] Paweł cześnik i Wojciech skarbnik sieradzcy oświadczają, że otrzymali od biskupa włocławskiego Wisława następujący dokument księcia Leszka (Czarnego) i uczynili zadość jego wezwaniu:

1285, 5 kwietnia, Kraków

proxima quinta feria post dominicam Quasi modo geniti.

L(eszek) książę krakowski, sandomierski i sieradzki poleca komesowi P(awłowi) cześnikowi i Al(bertowi) skarbnikowi sieradzkim, ażeby — zgodnie z prośbą biskupa kujawskiego Wisława — wytyczyli stałe granice kasztelanii wołborskiej z sąsiednimi obcymi posiadłościami.

Jeszcze w 1848 r. w Archiwum Włocł. były dwa egzemplarze tego transumptu.

[3. Data i miejsce] **1285**, 1 czerwca, Boryszów

in Boriscow — — kalendis iunii.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 224, wys. 118, zakł. 10 mm.

Po woskowych pieczęciach cześnika Pawła i skarbnika Wojciecha zostały tylko podwójne pergaminowe paski.

Dokument znajduje się w średnim stanie zachowania. Posiada dawniejsze zawilgocenia i kilka dziurek. Pergamin jest suchy i jego pismo prześwietla na drugą stronę.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „Prestac[i]o pinc[er]ne et thesaurar[i]i sup[er] Limitac[i]o[n]e Woyborien[si]”;

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta” — dwukrotnie;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Com[m]issionis Lesconis Ducis Sýradiae sup[er] limitacione Castellaniae Wolbor[ziens]is p[er] commissarios publicatio et p[ro]testacio, 1285 [później „5” niesłusznie poprawiono na „0”], [nr] 775”;

Clavis Wolbor[ziensis], № 39 [anno] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„[Revisum] 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w :

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CXXXVI (transumpt pod datą 1 maja, a insert pod dniem 14 kwietnia).

Dok. r e g e s t o w a n y w :

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 383;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 180. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 74.**

[2. Wystawca i treść] Leszek (Czarny) książę krakowski, sandomierski i sieradzki oznajmia, że kiedy będzie przechodził przez kasztelanię wolborską, zażąda jako książę sieradzki, zwyczajem swoich poprzedników, od tamtejszej ludności wyżywienia (prandium) i podwód, określając jednocześnie, na życzenie biskupa kujawskiego Wisława, ich liczbę.— Zob. dokument 75.

[3. Data i miejsce] **1286**, 27 marca, Sieradz
in Sýraz — — sexto kalendas aprilis.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 282/295, wys. 186, zakł. 23 mm.

Nie ma woskowej pieczęci księcia Leszka, ani sznurka po niej.

Stan zachowania samego pergaminu jest bardzo dobry. Pismo przyjemne, wykonane w rzadkich wierszach.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „De p[ra]ndio woyborien[si] ducis Lestconis”;
 „Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;
 [r. 1687, G.A. Kunigk] „Lesconis Ducis Cracoviae et Sýradiæ Specificatio, quid dand[um] pro prandio ducis de Wolborz semel in anno etc. anno 1286 [nr] 829 [s]”;
 „Clavis Wolbor[iensis] 1728 № 23” [F.A. Sienicki];
 „Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];
 „Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];
 [przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzyszcz. et Mucz. T. II, p. 111, n. 128”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:
 Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CXXXVIII.

Dok. rejestrowany w:
 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 388;
 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 164. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 75.**

[2. Wystawca i treść] Jest to drugi egzemplarz poprzedniego dyplomu.

[3. Data i miejsce] **1286, 27 marca, Sieradz**
in Sýraz — — sexto kalendas aprilis.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 319, wys. 186, zakł. 31 mm.

Na podwójnym jedwabnym sznurze (obecnie rozpuszczone kiście) wisi tylko swoją dolną częścią okrągła woskowa pieczęć księcia Leszka, zniszczona co do obrazu i tekstu zarówno na przedzie, jak też na odwrociu (contrasigillum). Pieczęć od wrocia wystąpiła w tutejszym zbiorze dokumentów po raz pierwszy.

Stan zachowania samego dokumentu, wykonanego w podobny sposób co poprzedni, jest zły. Pergamin jest bardzo wyschnięty, a stąd podatny na darcie. Już dawniej został pogryziony przez myszy, i to w stanie złożenia, w następstwie czego posiada kilka dziur.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „De p[ra]ndio Woyborien[si] ducis Lestconis”;
 [1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”;
 „Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;
 [r. 1687, G.A. Kunigk — regest zbyt długi] „Lesconis Ducis Cracoviae, Sen-

domiriae ac Sýradiae specificatio, quid dandum p[ro] prandio Ducis semel in anno de Wolborcz [s], v[ideli]cet: 1 vaccam et 2 oves in aestate. In hieme vero 2 pernas, 30 pullos et 100 ova, dimidiam mensuram pisi et $\frac{1}{2}$ mensuram milij ac salis tercianum, cum tot curribus, quot necessarij forent ducendi usq[ue] ad metas dictae castellaniae. Dat[um] in Sýracz 1286 [nr] 316”;

„Clavis Wolborien[sis], № 24 [anno] 1728” [F.A. Sienicki];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszcz. T. II, p. 111, n. 128”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CXXVIII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 388 [bis];

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 165. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 76.**

[2. Wystawca i treść] Przemysław (*Prsemislius*) książę polski oświadcza, że nadał posiadłościom byszewskiego opactwa Cystersów położonym na terytorium nakielskim, mianowicie wsi Wierzchucin z przyległościami Rybino, Popielewo, Komorza i *Lucime* z pięciu jeziorami, szerokie przywileje immunitetowe. M.in. zezwolił na osadzenie ich na prawie niemieckim, nazywanym również średzkim.

[3. Data i miejsce] **1286**, 23 kwietnia, Gniezno
in die beati Adalberti episcopi et martyris.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 330, wys. 260, zakł. 37 mm.

Na podwójnym jedwabnym, mocno już nadwierzonym sznurku wisi duża okrągła pieczęć woskowa księcia Przemysława, dochowana w dobrym stanie.

Stan zachowania samego dokumentu średni. Miękki pergamin uległ częściowemu pogniczeniu. Posiada też kilka dziurek na składaniach i powierzchni.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

Dokument przybył do Włocławka prawdopodobnie z Łądu, i to dopiero po 1864 r.

[2 poł. XV w.] „P[ri]vil[egium] sup[er] wirchocino et sortib[us] ei[us]”;

[1 poł. XVII w.] „Donatio et Confirmatio Przemysłai Ducis Poloniae Super

Wierszchucino et sortibus eius, videl[icet] Rybino, Popielewo etc. A° 1286, B VI № 8, fol. 192”;

„Praesens Privilegium habetur Susceptum et acticum in libro historico noviter conscripto in Anno 1689, fol. Sub. Regimine R[everend]i[m]i Gniński Abbatis [Coronoviensis]”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

St. Krzyżanowski: *Dyplomy i kancelarya Przemysława II. Studium z dyplomatyki polskiej XIII wieku*. W: Pamiętnik Akad. Umiej. w Krakowie, Wydz. Filol. i Hist.-Filoz., t. 8, Kraków 1890, s. 162—163 [nr] II. Autor uważa dokument za podrobiony.

Dok. rejestrowany w:

(przeł. XIX/XX w.) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 997. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] Dokument 77.

[2. Wystawca i treść] Engelbert opat Cystersów z Byszewy oznajmia, że za zgodą swojego konwentu i przyzwoleniem zwierzchnika zakonu w Polsce — Teodoryka opata z Lubiąża, zawarł z biskupem kujawskim Wisławem i jego kapitułą ugodę, kończącą spór pomiędzy wspomnianą diecezją a szpitalem (opactwem) św. Gotarda pod Włocławkiem o podział spuścizny po wojewodzie mazowieckim Boguszy (por. dok. 26 i 39—40), następującej treści: on przekazuje biskupowi wieś Dóbrzc (*Dobrsche*), posiadaną przedtem przez opactwo sulejowskie, i Perkowo, własność św. Gotarda; rezygnuje również na rzecz biskupa z dziesięciny we wsiach Perkowo, podwójny Gęsin i Czołpin, które opat sulejowski Piotr otrzymał w poprzedniej ugodzie od biskupa Wolimira; w zamian za to pozyskuje od biskupa Wisława wieś Śmiewce (*Smesch*) z jeziorem, rzekami, dziesięciną, a także dziesięciny w 4 wsiach opactwa na terenie diecezji; w następstwie tego opat zrzeka się na rzecz diecezji wszelkich roszczeń do wsi wymienionych w testamencie Boguszy za wyjątkiem samego szpitala i kościoła św. Gotarda oraz pobliskich mu posiadłości Złotepole i Konarzewo (późn. Zaduszniki). Uwierzytelniony akt zgody przekazał opat biskupowi Wisławowi i kapitule włocławskiej aż w trzech egzemplarzach.— Zob. dokumenty 78—79.

[3. Data i miejsce] 1288, 28 kwietnia, Włocławek
in Sene Wladizla[via vel -v] — in festo beati Vitalis martyris.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 330, wys. 241, zakł. 24 mm.

Na podwójnych jedwabnych sznurkach wisi pięć woskowych pieczęci. Są to kolejno od strony lewej: 1) okrągłe kontrasygillum opata byszewskiego, najstarsze z zachowanych samoistnie w tutejszym zespole dokumentów; dalej idą owalne pieczęcie opatów cysterskich: 2) byszewskiego, uszkodzona, z urwanym na dole sznurkiem, 3) lubiąskiego, 4) henrykowskiego, 5) kamienieckiego.

Stan zachowania samego dokumentu, mimo częściowego dawniejszego zawilgocenia, dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „P[ri]vilegi[um] Concor[di]e Griseor[um] [=Cystersów] sup[er] bonis comi[ti]s Bogusse”. „P[ri]vilegium int[er] Ecc[lesi]am n[ost]ram Wlad[islaviensem] et Griseos monachos sup[er] poss[essi]o-nib[us] et decimis div[er]sis et s[upe]r test[amento] Bogusse”;

[1 poł. XVI w.] „Copiata”;

[2 poł. XVI w.] „16”;

„Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński”];

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „№ 72. Ad Scatulam Privilegiorum Communium V[enerabilis] Cap[itu]li Wlad[islaviensis”];

„revisum A° Dni 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w :

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 222—225 [nr] 49.

Dok. r e g e s t o w a n y w :

(r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 637. Numer ten uchodżył za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 78.**

[2. Wystawca i treść] Jak w dokumencie 77. Jest to drugi egzemplarz oryginału poprzedniego dyplomu.

[3. Data i miejsce] **1288**, 28 kwietnia, Włocławek
in Sene Wladizlafa via vel -v] — in festo beati Vitalis martyris.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 321, wys. 245, zakł. 22 mm.

Na podwójnych jedwabnych sznurkach wiszą cztery owalne pieczęcie woskowe opatów cysterskich: 1) byszewskiego, 2) lubiąskiego, 3) henrykowskiego, 4) kamienieckiego — wszystkie w jakimś stopniu uszkodzone, najmniej trzecia.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Pergamin jest grubszy od poprzedniego.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

[2 poł. XV w.] „P[ri]vilegi[um] concordie e[um] Griseis sup[er] bonis co[mit]is Bogusse, et e[st] dupl[e]x”. Rok. „1288” dopisał po notatce później Kunigk.

[r. 1687, G.A. Kunigk — obszerny wypis z dokumentu] „Compositio Ab-[b]atis conventus S[ancti] Gotardi [!], vi[deli]cet q[ui]a hereditates suas conventual[es] Dobrcz et Pircowo cum o[mn]ib[us] p[er]tinentijs p[ro] Eccl[es]ia W[ladislaviensi] co[n]descenderunt cum Decimis Pircowo et utriusque Gensino et Czolpino, sopita lite sup[er] testamento Co[m]munitis Bogussae. Recipiendo ab eccl[es]ia Wlad[islavien]si Smiech cum decima, agris, pratis, silvis totoque lacu et aqua Dbra. I[te]m recipiendo decimas episcopales in bonis conventualib[us] Gozew, Trzcisacz, Szotrkwow et Gogolino. Renunciando o[mn]i iuri et actio[n]i in p[er]petuum Sup[er] testamento Bogussae et bonis p[er] eum relictis, v[ide]licet Powsino, Lubanie, Cucerz, Novograd, Sythno, Pomorzaný, Rudave et Mlin; retinendo p[ro] se locum et eccl[es]iam S. Gotardi, q[ui] hospitale d[i]cit[ur] circa Vislam et Antiq[ua]m Wlad[islav]iam, cum 2 villis Slotopolie et Conarzewo a Bogussa donatis, 1288”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „№ 71. Ad Scatulam Privilegiorum Communitium”;

„Revisum A.D. 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 222—225 [nr] 49.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 421;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 636. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 79.**

[2. Wystawca i treść] Jak w dokumencie 77. Jest to trzeci egzemplarz oryginału tamtego dyplomu.

[3. Data i miejsce] **1288**, 28 kwietnia, Włocławek
in Sena Wladizla[via vel -v] — in festo beati Vitalis martyris.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 197, wys. 215, zakł. 9 mm.

Na podwójnych jedwabnych sznurkach od początku były zawieszony cztery pieczęcie woskowe tych samych opatów cysterskich: 1) byszewskiego, 2) lubiąskiego, 3) henrykowskiego, 4) kamienieckiego. Po pieczęci lubiąskiej widać tylko otwory w zakładce; resztki byszewskiej trzymają się jeszcze nadwierzęzonego sznurka; henrykowska i kamieniecka wiszą w dobrym stanie.

Stan zachowania samego dokumentu jest dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

Dwuwerszowa nota z 2 poł. XV w. jest niemal zupełnie wyblakła i wytarta;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Concordia E[piscopi] Wlad[islavien]sis Wislai et Cap[ituli] cum abbate et conventu S[ancti] Gotardi [!] sup[er] bonis et villis derelictis obitu p[er] Bogussam Comitem Palatinum, 1288 [nr] 616 [który przekreślił i napisał] 619”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „№ 69. Ad Scatulam Privilegiorum Communium”; „Revisum A° Dni 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka]; „Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 222—225 [nr] 49.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897), [nr] 419;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 634. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 80.**

[2. Wystawca i treść] Wisław biskup kujawski i pomorski (*Pomezanie* [!]) oznajmia, że na prośbę opata byszewskiego Engelberta i tamtejszego konwentu Cystersów, pragnących przenieść się w dogodniejsze miejsce, za zgodą kapituł włocławskiej i kruszwickiej, taką z nimi uczynił umowę: przekazał im wieś Śmiewce (*Smeische* — późn. Koronowo) z jeziorem i dostępem do rzek; zrezygnował z dziesięciny w ich czterech wsiach na obszarze diecezji; w zamian za to otrzymał od wspomnianych wsie Dóbrcz (*Dobzsche*) z jeziorem i Perkowo oraz dziesięciny z Perkowa, całego Gęsina i Czolpina, pozyskane przez nich od biskupa Wolimira w poprzedniej ugodzie o testament Boguszy (o którym, w przeciwieństwie do dyplomu Cystersów, tylko napomyka). Wystawca przekazał uwierzytelniony dokument opatowi i konwentowi.

[3. Data i miejsce] **1288**, 28 kwietnia, Włocławek
in Sena Wladizla[via vel -v] — — IIII kalendas maii, in die sancti Vitalis martyris.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 298, wys. 141, zakł. 12 mm.

Przy egzemplarzu wydanym Cystersom, pewnie pierwszym, były trzy pieczęcie woskowe (Kodex dypl. Polski, II/2, s. 627, przyp.), zawieszane od strony lewej przypuszcz. w takiej kolejności: 1) kapituły katedralnej

włocławskiej, 2) biskupa Wisława, 3) kapituły kruszwickiej. Przy egzemplarzu pozostawionym we Włocławku, który opisuję (drugim), na podwójnych pergaminowych paskach wiszą tylko dwie pieczęcie: pierwsza od lewej jest opata byszewskiego, a druga, okrągła, o silnie podniszczonym obrazie, stanowi samoistne kontrasygillum biskupa Wisława.

Stan zachowania samego dokumentu dość dobry, chociaż jest bardzo wyschnięty i przetłuszczony. Może z tego powodu pismo pergaminu (raczej cienkiego) przeswituje na drugą stronę.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Resc[ri]ptum p[ri]vil[e]gij dat[i] Griseis sup[er] bonis co[m]itis Bogusse”;

[r. 1597, Sieciński] „Scribatur” [do kopiariusza królewskiego];

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Vislai Episcopi Wladislaviens[is] — tu mieści się opasany przez niego tekst z 2 poł. XV w. — [nr] 629”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „№ 73, ad Scatulam Privilegiorum Communium V[enerabilis] Cap[ituli] Vlad[islaviensis];

„Revisum A^d. 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeką];

„Revis[um] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Cfr. Codex dipl. Rzyszczew. T. II, p. 627, n. 462”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kodex dypl. Polski, II/2 (r. 1852), [nr] CCCCLXII (na podstawie kopii z 1756 r. i z błędami).

Dok. regestowany w:

(r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 638. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 81.**

[2. Wystawca i treść] Jakub (Świnka) arcybiskup gnieźnieński podaje do wiadomości, że erygowanemu przez siebie kościołowi parafialnemu we wsi Czarnocin (własności biskupa kujawskiego Wisława) darował dziesięciny w samym Czarnocinie i w drugiej wsi zwanej Lichawa. (Dokonał tego za zgodą kapituły gnieźnieńskiej i scholastyka łęczyckiego Józefa, do którego te dziesięciny należały).

[3. Data i miejsce] **1289**, 23 kwietnia, Gniezno
apud Gnezdnam — in festo beati Adalberti.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 239, wys. 142, zakł. 21 mm.

Na podwójnych pergaminowych paskach wisiały pierwotnie dwie pieczęcie woskowe: arcybiskupa Jakuba (od strony lewej) i kapituły me-

tropolitalnej gnieźnieńskiej. Po drugiej został tylko pasek. Pieczęć arcybiskupa wisi bardzo uszkodzona.

Stan zachowania samego dokumentu dobry. Posiada 2 dziurki. Pergamin jest suchy, ale zarazem przetłuszczony, wskutek czego pismo prześwituje na drugą stronę.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróci u:

[2 poł. XV w.] „P[ri]vilegiu[m] sup[er] Capella in Charnocyn”;

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”;

„Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Jacobi Archie[pisco]pi confirmatio — tu znajduje się zapiska z 2 poł. XV w., okolona przez Kunigk'a, której pisownię zmienił w dwóch miejscach — donatione decimae in Czarnoczin et Lichawa p[er] Josephum Scholasticum lencitien[sem] anno 1289” — registrator nieprecyzyjnie odczytał treść dokumentu;

„Clavis Wolbor[iensis], № 27 [anno] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszcz. T. II, p. 114, n. 134”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CXXXIV;

2. Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 225—226 [nr] 50 (z XVI-wiecznej kopii i z błędami; przy czym Ulanowski nie przytacza pierwszego wydania, jakby go nie znał).

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 361;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 168. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] Dokument 82.

[2. Wystawca i treść] Mikołaj IV papież poleca biskupowi poznańskiemu (Janowi) oraz archidiaconowi i prepozytowi jego kapituły katedralnej, ażeby rozpatrzyli i rozstrzygnęli skargę biskupa włocławskiego (Wisława) przeciwko Janowi komturowi Joannitów z Lubiszewa (*de Lubisco*) o zabór dziesięcin i posiadłości biskupstwa.

[3. Data i miejsce] 1289, 22 września, Reate
X kalendas octobris, pontificatus nostri anno secundo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 210, wys. 144, zakł. 28 mm.

Po ołowianej bulli papieża trzyma się pergaminu tylko początkowy wę-

zeł podwójnego sznurka konopnego. Pieczęć odcięto przypuszcz. na przeł. XVIII/XIX w.

Stan zachowania samego dokumentu dość dobry. Pergamin posiada kilka dziurek, przeważnie na złożeniach, wiele odcisków od metalowej pieczęci, jest trochę pognieciony, pismo nieco prześwituje na drugą stronę.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

- [r. 1687, G.A. Kunigk] „Commissio D[omi]ni P[a]p[ae] contra Jo[annem] Commendatorem de Lubissewo ordinis Crucifer[orum] ob raptum decimarum facien[da] p[ro] E[pisco]po W[ladislaviensi] Nicolai pp. IIII [nr] 142”;
- [l. 1727/28, F.A. Sienicki] „ex Scatula sub Tit[ulo] Ecclesiae Vladislavien[sis], № 76”;
- „R[ev]isum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];
- „Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w :

1. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 456;
2. Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 226 [nr] 51. Ulanowski nie przytacza pierwszego wydania; wygląda na to jakby go nie znał;
3. Cartulaire s. Jean, III (r. 1902), [nr] 4057.

Dok. r e g e s t o w a n y w :

- (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 76. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 83.**

[2. Wystawca i treść] Tomasz opat (Benedyktynów) z Mogilna oraz Gabriel kantor i Fryderyk kanonik — gnieźnińscy, subdelegowani przez biskupa poznańskiego J(ana) tudzież tamtejszych: prepozyta W(incentego) i archidiacona H(enryka), po przesłuchaniu w Gnieźnie magistra (scholastyka) Ste(fana), przedstawiciela biskupa włocławskiego W(isława), i komtura (Joannitów) z Lubiszewa Jana — w sprawie sporu o dziesięciny — przysądzili je ze wsi tegoż zakonu: Lubiszewo, Rokocin, Czarnocin, Rowienica i Komorowo biskupowi, jak również skazali komtura na zwrot wymienionemu kosztów.— Por. dokument 82.

[3. Data i miejsce] **1290**, 26 sierpnia, Gniezno

proximo sabatho post diem beati Bartholomei apostoli — — pre foribus ecclesie Gneznensis.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 146/155, wys. 160, zakł. 22 mm.

Po trzech pieczęciach woskowych: opata Tomasza, kantora Gabriela

i kanonika Fryderyka wiszą tylko podwójne paski pergaminowe.

Stan zachowania samego dokumentu dobry, mimo że posiada dziurkę na płaszczyźnie i ubytek z lewej strony.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwróci u:

[2 poł. XV w.] „S[e]n[tenc]ia missionis in possessionem decim[a]r[um]”;

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”. „Copiata”;

„Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk, który uzupełniał zapiskę z 2 poł. XV w. następująco] „per Commendatore[m] ordinis crucifer[orum] in Lubissewo easdem usurpan[tium]. Data 1291 [!], [nr] 43”;

„Ecclesiae Wlad[islaviensis], № 68 [anno] 1728” [F.A. Sienicki];

„Visum 1760 № 68” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dip. Rzyszcz. et Mucz. T. II, p. 116, n. 136”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CXXXVI;

2. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 470.

Dok. rejestrowany w:

(r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 648. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 84.**

[2. Wystawca i treść] Wisław biskup włocławski powtarza i utrzymuje w mocy dokument swojego poprzednika Wolimira (a swój transumpt uwierzytelnia nie własną pieczęcią, ale trzech świadków):

1273, Gałków

in Gacov.

Wolimir biskup włocławski oświadcza, że jego pięciu przypisańców: Ratek, Raden, Gostek, Niezalec i Radik, posiadaczy Gałkowa, udowodniło w obecności jego samego i świadków, iż są wolni od wszelkich opłat na rzecz biskupa za wyjątkiem daniny po 2 garnce miodu rocznie każdy.

Oryginał tego insertu zaginął we Włocławku pomiędzy r. 1292 a 1578.

[3. Data i miejsce] **1292, 28 stycznia, Gałków?**

in octava Agnetis virginis.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 175, wys. 109 mm, dok. bez zakładki.

Ponieważ nie wszyscy świadkowie posiadali pieczęcie, dokument Wiśława obwarowali pieczęciami woskowymi, przymocowanymi do dyplomu

podwójnymi paskami pergaminu, następujący z nich: Marcin opat (Norbertanów) z Witowa, Wojciech cześnik, Mikłon rycerz z Kujaw. W pośrodku wisi podnieszczona pieczęć Mikłona, pewnie h. Junosza; relikty pieczęci pierwszego i trzeciego leżą w kopercie luźno, poza ich paskami. Stan zachowania samego dokumentu jest dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:
 [2 poł. XV w.] „Sup[er] gacow”;
 [1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”;
 [r. 1687, G.A. Kunigk] „Privilegij renovatio Wislai e[piscopi] — tu mieści się opisany tekst pierwszy — E[piscop]alis villae 1273” zamiast 1292;
 [l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ecclesiae Wlad[islaviensis], № 62”;
 „R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];
 „Visum 1760, № 62” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];
 [przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszczew. T. II, p. 86, n. 101”.

[6. Uwagi]:
 Dok. drukowany w:
 Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CI (pod r. 1273) czyli ze względu na insert, z błędami nazw topograficznych.
 Dok. rejestrowany w:
 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 358;
 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 62. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 85.**

[2. Wystawca i treść] Władysław (Łokietek) książę kujawski, sieradzki i sandomierski oświadcza, że nadaje na własność komesowi Maciejowi sędziemu kujawskiemu, za dotychczasowe wysługi oraz z nadzieją na nowe, wsie Kokoszyce i Wieczkowice.

[3. Data i miejsce] **1292**, 14 maja, Brześć
in vigilia Ascensionis Domini.

[4. Opis zewnętrzny]:
 Język łaciński.
 Dok. pergaminowy.
 Szer. 336, wys. 137, zakł. 28 mm.
 Na podwójnym jedwabnym sznurku wisi duża okrągła pieczęć woskowa księcia Władysława, od wierzchu (obraz i napis) całkowicie zniszczona.
 Stan zachowania samego dokumentu (dość gruby pergamin) jest dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:
 [1 poł. XVI w.] „Viczkoviczi, Kokosiczi ville”;
 [r. 1687, G.A. Kunigk] „L[itte]rae Wladislai Ducis Cujaviae, Siradzjæ et Sendomiriae etc. donatio[nis] duarum hereditatum Viczkowicze et

Kokossiczi Comiti Mathiae Judici Terrae Cuŷavien[sis] anno 1292 [nr] 168, K[unig]k”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ad Scatulam Privilegiorum Variarum Personarum, № 7mo”;

„R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice Rzyszcz. T. II, p. 120, n. 142”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CXLII (pod dniem 4 maja).

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 193;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 404. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 86.**

[2. Wystawca i treść] Meinhard z Kwerfurtu (*Minherus Querenwrht*) krzyżacki mistrz pruski i Jan komtur chełmiński oświadczają, że w dniu 11 września 1292 r. biskup włocławski W(isław) przedstawił im w Ostrowitem dokument mistrza Ludwika (von Baldersheim), powołujący się na dyplom mistrza Hermana Balka z 1230, uznający własność diecezji odnośnie wsi Złоторia. Po zapoznaniu się z materiałem dowodowym wystawcy nin. dokumentu potwierdzili biskupowi owe uprawnienia.

[3. Data i miejsce] **1293**, 18 kwietnia, Popowo
apud Papov — — *XIII kalendas maii*.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 232, wys. 220, zakł. 31 mm.

Treść dokumentu zapowiadała uwierzytelnienie go pieczęciami mistrza Meinharda i komtura Jana. Ale na podwójnym pergaminowym pasku, ciętym z zapisanego tekstu, zawieszono tylko jedną woskową pieczęć, przypuszcz. mistrza. Pomimo zabezpieczenia jej, pewnie w XVII w. płóciennym woreczkiem, który obecnie znajduje się poza pieczęcią, doznała ona uszkodzeń.

Stan zachowania samego dokumentu (pergamin dość gruby) jest dobry. Po stronie lewej dyplom uległ częściowemu poplamieniu od rozpuszczonego z powodu wilgoci atramentu.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „C[on]f[ir]mac[i]o mag[ist]ri Prussie sup[er] Zlothoria”;
[w r. 1578 Naramowski lub Witowski uzupełniał następująco powyższą notę] „du[m] eius pars restituta fuit, sita int[er] fluvium[m] drzwaczą

[Drwęca] et vislam, et semita[m] q[uae] ducit de uno flumine ad aliud p[er] silva[m] mokrij [nr] 396”;
 [w r. 1687 G.A. Kunigk dodał do wszystkiego] „anno 1293”;
 „Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;
 [l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Clavis Ciechocin[ensis], № 29”;
 „R[evisum] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembeka];
 „Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];
 „Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Preussische Urkunden aus polnischen und englischen Archive, herausg. M. Perlbach. „Altpr. Monatschr.” Bd 18: 1881, s. 236, nr 11;
2. Dokum. kuj. i maz. (r. 1888), s. 228—229 [nr] 54;
3. Preussisches Ub. I/2 (r. 1909), [nr] 607.

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 219 (z r. 1393);
- 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 368. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] Dokument 87.

[2. Wystawca i treść] Mszczuj (*Mstiwgius*) książę pomorski oświadcza, że zezwolił biskupowi włocławskiemu Wisławowi na zbudowanie młyna na rzeczce przepływającej pomiędzy swoją wsią Taszewo (*Tesev*) a biskupią Jeżewo (*Gesov*), godząc się tym samym na zamknięcie biegu wody po swojej stronie.

[3. Data i miejsce] 1293, 13 lipca, Gdańsk
in die sancte Margarete.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 247, wys. 129, zakł. 33 mm.

Okrągła pieczęć woskowa księcia Mszczuja z przodu (obraz i napis) mocno zniszczona. Od niej znacznie skruszał podwójny pasek pergaminowy. Pieczęć ledwo wisi na pojedynczym pasku.

Stan zachowania samego pergaminu tylko średni. W środku na odwrocie zaczął się on psuć od niszczącej pieczęci. Posiada 2 dziurki.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrocie:

[2 poł. XV w.] „P[rivilegium] Ducis M[stivogii] sup[er] molendino de Gesow”;

[1 poł. XVI w.] „Cōpiata”. „R[egestra]ta”;

„Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Privilegium Mczugi[i] Ducis Pomeraniae super libertate erigendi molendinum iuxta Gesow p[ro] Ecclesia et e[pi]sco[po] Wład[islavien]si a[nn]o 1293 [nr] 293”;

„Ecclesiae Wlad[islaviensis], № 64 [anno] 1728” [F.A. Sienicki];
 „Visum 1760, № 64” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];
 [przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dip. Rzysszczewski, T. II, p. 123, n. 148”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CXLVIII;
2. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 496.

Dok. rejestrowany w:

- 1 (r. 1578) — Monum. hist. Wlad. XIV (1897). [nr] 258;
- 2 (r. 1728) — Monum. hist. Wlad. XXV (1912), [nr] 64. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 88.**

[2. Wystawca i treść] Mszczuj (*Msciwius*) książę pomorski oznajmia, że biskup włocławski Wisław kupił od spadkobierców mieszczanina nowskiego Andrzeja, zwanego Klerykiem, za 13 grzywien srebra wieś Szartarpy (*Zaparti*). Książę zatwierdza tę tranzakcję oraz nowo nabytej wsi biskupiej nadaje te same wolności, jakie otrzymała od niego wieś Pieńiążkowo (*Penesscow*).— Do r. 1822 we Włocławku były dwa egzemplarze tego oryginału.

[3. Data i miejsce] **1294**, 6 lutego, Świecie, na zamku
apud castrum Swece, in crastino beate Agathe virginis.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 209, wys. 129, zakł. 23 mm.

Woskowa pieczęć księcia Mszczuja została obcięta na przeł. XVIII/XIX w. W zakładce znajduje się tylko początek podwójnego jedwabnego sznurka.

Stan zachowania samego dokumentu (pergamin dość gruby) jest dobry. Posiada kilka mniejszych plam od dawniejszego zawilgocenia.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u:

[2 poł. XV w.] „Msti[vogii] sup[er] zaparti p[ri]vilegiu[m]”;

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”. „Copiata”;

„Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński] — ledwie widoczne;

[1 poł. XVII w.] „№ 6-to”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Confirmatio Mestiwgius [s] D[ucis] Pom[eraniae] emptionis villae p[ro] eccl[es]ia Wlad[islavien]si, v[idelicet] Sarpata dictae, anno 1294 [nr] 207”;

[pocz. XVIII w.] „№ 54”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „ad Clavem Sobkovien[sem], № 94”;

„Revis[um] 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembekaj].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Kujot: O majątkach (r. 1880), s. 84—85 [nr] 9;

2. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 506.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. (1897), [nr] 268;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 335. Numer ten ucho-
dził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 89.**

[2. Wystawca i treść] Wiśław biskup włocławski, ufundowawszy we wsi biskupiej Komórsk kościół (parafialny) i pokonsekrowawszy go pw. św. Bartłomieja apostoła, uposaża go, za zgodą kapituły katedralnej, rolą w samym Komórsku, grzywną srebra z (miejscowego) młyna oraz dziesięcinami we wsiach: Głowno, Rulewo, Bzowo, Bąkowo i Milewo.

[3. Data i miejsce] **1295**, 1 maja, Włocławek
in Sene Wladizlavia — die beatorum Philippi et Jacobi apostolorum;

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 215, wys. 106, zakł. 17 mm.

Na podwójnych pergaminowych paskach wiszą dwie pieczęcie woskowe: biskupa Wiśława i kapituły włocławskiej, obie uszkodzone i poobijane.

Stan zachowania samego dokumentu tylko średni. Dyplom, który wycofał z parafii przypuszcz. biskup Rozrażewski pod koniec XVI w., posiada kilka dziurek, a przy jednej z nich — na zgięciu butwieje. In dorso jest pobrudzony.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XVI w.] „Bzowo vel Komorsko”. „Erectio Eccl[es]iae in Komorsko”;

[1. 1727/28, F.A. Sienicki] „Dotatio Ecclesiae in Komorsko et auctio ejusd[em] proventuum per Wislaum Episcopum Vlad[islaviensem] A.D. 1295”. „Ad Scatula[m] Erectionum Ecclesiar[um] Diaecesis Vlad[islaviensis], № 39”;

„R[ev]isum 1728” [wizytacja gen. katedry bpa K.A. Szembekaj];

„Rev[isum] 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w.] „Documentum hoc impressum in libro Rzyszczewski: Codex diplomaticus Poloniae (Vars. 1848), tomo II, pag. 133, sub N° CLV. S. Ch[odyński].”

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CLV;

2. R. Wegner: Ein Pommersches Herzogthum und eine Deutsche Ordens-

- Komthurei. Kulturgeschichte des Schwetzer Kreises, Bd 1, Th. 2, Posen 1872, s. 265—266 (w tłum. niemieckim);
3. Pommerellisches Ub. (r. 1882), [nr] 523.
Dok. r e g e s t o w a n y w:
(r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 559. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 90.**

[2. Wystawca i treść] Komes Przedśław kasztelan brzeski oświadcza, że za zgodą swoich synów sprzedał biskupowi wrocławskiemu Wisławowi za 100 srebrnych grzywien toruńskich wieś Silno (*Selino*). Dodaje, że tranzakcję tę potwierdzi jego syn Ubysław, skoro tylko za te pieniądze zostanie wykupiony z niewoli w Liwonii. Sam też kwituje biskupowi odbiór zapłaty.

[3. Data i miejsce] **1295, Toruń.**

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 168, wys. 93, zakł. 9 mm.

Po woskowej pieczęci komesa Przedśława wisi przy pergaminie tylko długi kiść z podwójnego jedwabnego sznurka.

Stan zachowania samego dokumentu dość dobry. Pergamin jest gorszej jakości, więc pismo prześwituje na drugą stronę.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

„Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]”;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Privilegium venditionis villae Selino pro eccl[es]ia W[ladislaviensi], 1295”;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Ecclesiae Vlad[islaviensis], № 70”;

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

[przeł. XIX/XX w., St. Chodyński] „Impressum in Codice dipl. Rzyszcz. et Muczk. T. II, p. 128, n. 152”.

[6. Uwagi]:

Dok. d r u k o w a n y w:

Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CLII.

Dok. r e g e s t o w a n y w:

1 (r. 1578) — Monum. hist. Wład. XIV (1897), [nr] 161;

2 (r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 70. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 91.**

[2. Wystawca i treść] Papież Bonifacy VIII, na prośbę opata i kon-

wentu Cystersów z Łądu (*Lynda*), poleca biskupowi chełmińskiemu (Henrykowi), ażeby przywrócił tymże alienowane dobra.

[3. Data i miejsce] **1296**, 5 stycznia, Rzym, u św. Piotra
nonis ianuarii, pontificatus nostri anno primo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 214, wys. 175, zakł. 40 mm.

Brak ołowianej pieczęci (bulli) papieża Bonifacego i podwójnego konopnego sznurka, po którym widnieją na pergaminie 4 otwory.

Stan zachowania samego dokumentu dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

Dokument przybył do Włocławka z Łądu po 1864 r.

[XV w.] „Landa”;

[2 poł. XVI w.] „Execut[i]onalis l[itter]a contra raptor[es] bonoru[m] Con[ven]tu[s] Landen[sis] Bonifac[i] Papae deri[v]ata ad Ep[iscopu]m Culmensem”;

[przeł. XIX/XX w.] „cf. Codex diplom. Major. Polon. T. II, [p.] 113, n. 742: Bonifacii VIII a. 1296 d. 5 Januar. S. Ch[odyński]”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kodeks dypl. Wielkopolski, II (r. 1878), nr 742.

Dok. rejestrowany w:

(przeł. XIX/XX w.) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 963. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 92.**

[2. Wystawca i treść] Władysław (Łokietek) pan Królestwa Polskiego, Pomorza, Łęczycy, Kujaw i Sieradza oświadcza, że komes Dobiesław syn Krzesława z Kościelca (*de Lapidea ecclesia*), w jego i rady obecności, darował opactwu Cystersów w Łądzie (*de Lenda*) wieś dziedziczną Łęg (*Lange*) nad Wisłą na Kujawach ze wszystkimi przyległościami i uprawnieniami. Książę potwierdza darowiznę i przy tej okazji nadaje wsi (już zakonnej) różne wolności.

[3. Data i miejsce] **1297**, 22 lutego, Kalisz
datum in cathedra beati Petri.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 338, wys. 246, zakł. 34 mm.

Na podwójnym jedwabnym sznurku, obecnie na dole roztrzępanym, wisiała okrągła pieczęć woskowa księcia Władysława. Pomimo zabezpieczenia jej pewnie w XVI w. pluszowym woreczkiem, uległa zniszczeniu. Znaczny jej kawałek znajduje się nadal w podziurawionym pokrowczyku, przszytym do sznurka.

Stan zachowania samego dokumentu (gruby pergamin) jest dobry.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na odwrociu:

[2 poł. XV w.] „Privilegiu[m] de Langha” — jedyny zapis cysterski, pozostałe są już wrocławskie;

[1 poł. XVI w.] „R[egestra]ta”;

„Auscult[ata] 1597. Ski [=Sieciński], PG [=P. Gardliński]” — ledwo widoczne;

[r. 1687, G.A. Kunigk] „Donatio villae Lang per Comitem Dobeslaum Monasterio Landen[si] A° 1397 [!]” — dalsze 2 wiersze tekstu wyblakłe;

[l. 1727/28, F.A. Sienicki] „Donatio villae Lang Monasterio Landensi per Dobeslau[m] Comitem A°D. 1297”. „Clavis Vladislavien[sis], № 30 [anno] 1728”;

„Visum 1760” [wizytacja gen. katedry bpa Ostrowskiego];

„Revisum 1799” [druga wizytacja gen. katedry bpa Rybińskiego];

[2 poł. XIX w.] „Impress. in cod. diplomat. Ryszczew. T. II, pag. 140, n. 163”.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

1. Codex dipl. Poloniae, II/1 (r. 1848), [nr] CLXIII;

2. Kodeks dypl. Wielkopolski, II (r. 1878), nr 761.

Dok. rejestrowany w:

(r. 1728) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 114. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 93.**

[2. Wystawca i treść] Leszek książę kujawski i pan Inowrocławia (*Wladizlavia*) oznajmia, że komes Mikołaj chorąży brzeski sprzedał w jego obecności Bertoldowi opatowi Cystersów z Byszewy za 90 (srebrnych) grzywien toruńskich, które w całości otrzymał, swoje wsie: Buszkowo w pobliżu Bydgoszczy i Sitno (*Zedno*) w okolicy Nakła — z ich przysiółkami i przyległościami. Książę ze swej strony potwierdza wspomnianą transakcję.

[3. Data i miejsce] 1300, 7 grudnia, Inowrocław

in Wladizlavia — — *VII idus decembris*.

Uwaga: *Wladizlavia* oznacza w tym dokumencie *Iuvenis Wladizlavia*.

[4. Opis zewnętrzny]:

Język łaciński.

Dok. pergaminowy.

Szer. 381, wys. 224, zakł. 35 mm.

Na podwójnych jedwabnych sznurkach wiszą dwie duże, okrągłe woskowe pieczęcie książąt kujawskich (inowrocławskich): wystawcy dokumentu Leszka (z prawej strony) i Przemysła, obie bardzo dobrze zachowane.

Stan zachowania samego dokumentu jest dobry. Na składaniach prześwitują małe szczeliny, na prawym brzegu znajduje się drobne uszkodzenie. Z powodu trzymania go dawniej w ciasnym pomieszczeniu, krawędzie pergaminu są trochę pogniecione.

[5. Sygn. dawne, streszczenia, zapiski] na o d w r o c i u :

Dokument Cystersów byszewskich, później koronowskich, znalazł się w Archiwum Włocławskim pewnie dopiero po r. 1864, z klasztoru w Łądzie;

[2 poł. XV w.] „P[ri]vileg[ium] Ducu[m] Lestconis et P[re]mislij Sup[er] villas he[re]ditarias Boskowy et Sedno” — pismo wyblakłe, więc lekcja prawdopodobna;

[2 poł. XVI w.] „Lesconis Ducis Cuiaviae Privilegium super Villam Dnodno [s] e[t] Buszkowo”. [Inna współczesna ręka dopisała] „Empt[as] nonaginta Marc[is], Anno 1307 [!], [Copiarium] I, fol. 239”;

[1 poł. XVII w.] „[Copiarium] III, Sub diversis folijs, Num. 34”;

„Praesens Privilegium habetur susceptu[m] et acticatu[m] in libro historico noviter conscripto in Anno 1689, Fol. 198, Sub Regimine R[evere]nd[iss]imi Gniński Abbatis [Coronoviensis]”. [Nieco później dopisano] „et Cum mentione Ossowo Granicialis”;

[1 poł. XVIII w.] „135”;

W 2 poł. XVIII stulecia jakiś profan nalepiał in dorso pergaminu dużą naklejkę papierową i na niej usiłował umieścić sygnaturę dokumentu.

[6. Uwagi]:

Dok. nie drukowany.— Dyplom w tej samej sprawie — księcia Przemysła, brata Leszka, którzy wspólnie zarządzali dzielnicą inowrocławską i częściej wydawali dualistyczne dokumenty, z tąż datą i małymi odchyleniami tekstowymi druk. w Kodeksie dypl. Wielkopolski, II (r. 1878), nr 833.

Dok. rejestrowany w:

(przeł. XIX/XX w.) — Monum. hist. Wład. XXV (1912), [nr] 964. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.